

62.

**HÜKÜMET
PROGRAMI**

**BAŞBAKAN
AHMET DAVUTOĞLU**

1 EYLÜL 2014

**BAŞBAKAN SAYIN AHMET DAVUTOĞLU
TARAFINDAN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NE
SUNULAN**

62. HÜKÜMET PROGRAMI

1 EYLÜL 2014

İçindekiler

1. Sunuş	5
2. İleri Demokrasi	17
3. İnsani Kalkınma	49
4. Yaşanabilir Mekânlar ve Çevre	81
5. Güçlü Ekonomi	101
6. Öncü Ülke	163
7. Sonuç	185

1

Sunuş

1

Sunuş

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

10 Ağustos 2014 tarihi, ülkemizin siyasi tarihinde iftiharla hatırlanacak son derece anlamlı bir gün olmuştur. Cumhuriyet tarihimiz boyunca, halkımız, Cumhurbaşkanlığı seçimi dolayısıyla ilk defa sandığa gitmiş, hür iradesiyle, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 12. Cumhurbaşkanını ilk turda doğrudan belirlemiştir.

Bu sayede, geçmişte krizlere konu olan, vesayet odakları tarafından suistimal edilen Cumhurbaşkanlığı makamı yepyeni bir anlam kazanmıştır. Seçimler, huzur içinde, özgür ve adil bir şekilde, hiçbir vesayet tartışmasına konu olmadan gerçekleşmiştir.

10 Ağustos'ta milletimizin iradesi hiçbir tereddüde mahal vermeyecek bir netlikte tecelli etmiş, halkın tercihi yönetime güçlü bir şekilde yansımış ve demokrasimiz ileri bir aşamaya geçmiştir.

Bu seçim ile Yeni Türkiye'nin kapıları ardına kadar açılmıştır.

10 Ağustos ile birlikte, Yeni Türkiye'yi inşa süreci başlamıştır. Şüphesiz ki son 12 yılda atılan adımlar ve yapılan reformlar olmasa bugün Yeni Türkiye'den bahsedemezdik.

Bu vesileyle 21. yüzyılın başlarında ülkemizin bu atılımı yapmasına katkı veren herkese ve her kesime şükranlarımı ifade etmek istiyorum. Meyvelerini son dönemde aldığımız bu demokrasi ve kalkınma mücadelesine tarih içinde omuz vermiş,

destek olmuş, bugünlere zemin hazırlamış tüm kişileri de huzurunuzda saygıyla anıyorum.

Halkın doğrudan seçtiği Cumhurbaşkanımız ile Hükümetimizin birlikte ve uyumlu çalışması, hiç şüphesiz, büyük bir sinerji ortaya çıkaracaktır. Bu sinerji, milli gücün ve milli iradenin daha da tahkim edilmesini sağlayacaktır.

Yeni dönemde; seçilmiş ve güçlü bir Cumhurbaşkanı, seçilmiş ve güçlü bir başbakan ve hükümet olarak halkımıza çok daha etkili bir şekilde hizmet etmenin gayreti içinde olacağız.

Şunu önemle belirtmek isterim; bugüne kadar görev yapan AK Parti hükümetleri, sadece bir devleti, bir siyaseti, bir otoriteyi tesis etmek üzere değil, yeni bir **medeniyet ihyası** için ayağa kalkmış ve yeni bir yola koyulmuştur.

Bu çerçevede, 62. Hükümet de, önceki AK Parti Hükümetleri gibi ülkemizin kritik bir döneminde tarihi bir sorumluluk üstlenmektedir. Hükümetimiz, üzerinde yükseldiği parlak geçmiş, önüne hedef olarak koyduğu parlak gelecek ile buluşturan güçlü bir köprü olacaktır.

Son 12 yılda yapılanları **yeni bir atılım dönemi** ile taçlandırmak hükümetimizin temel misyonu olacaktır. İkinci bir değişim ve dönüşüm dönemi ile ulaşmayı öngördüğümüz **2023 Vizyonu** artık uzak bir vizyon olmaktan çıkmıştır.

Geçmişte elde edilmiş olan başarılarımız dolayısıyla asla rehavete kapılmayacağız. Yeni dönemde de ülkemizin hızlı, istikrarlı ve insan odaklı bir şekilde kalkınması için, bizden önce gelen dört AK Parti hükümetinin tecrübesine yaslanarak aşkla, heyecanla çalışma azmindeyiz. Bizden önce gelen hükümetlerin başarısı çitımızı yükseltmekte, daha ileri adımlar atma kararlılığımızı güçlendirmektedir.

Amacımız çok daha güçlü, müreffeh, saygın ve demokratik bir Türkiye'ye ulaşmak; ekonomisi, bilim ve teknolojisi, siyaseti,

sosyal ve kültürel politikaları ile örnek alınan bir ülke olmaktadır. Tüm politikalarımızın temeli halkımızın bizlerden talep ve beklentilerini karşılamak olacaktır. Sorumluluğumuzun büyüklüğünün farkında olduğumuzu, omuzlarımıza yüklenen mukaddes emaneti titizlikle ve onurlu bir şekilde taşıyacağımızı ifade etmek istiyorum.

Küresel kriz ortamında büyümeye devam eden ve milyonlarca insanımıza yeni istihdam imkânları sunan ekonomimiz temel önceliklerimiz arasında yer almaya devam edecektir. Yeni Türkiye'nin Güçlü Ekonomisi, güven ve istikrar içinde çok daha rekabetçi ve yenilikçi bir zeminde 2023 Hedeflerine emin adımlarla yürüyecektir.

Çözüm süreci başta olmak üzere ülkemizin iç meselelerinin çözümüne yönelik güçlü adımlar kararlılıkla atılacak, millet olarak dünyadaki yarışta konumumuz güçlendirilecektir. Milletimiz, odağında, çokluk içinde birlik ve kardeşlik olan büyük bir medeniyetin mirasçısı ve taşıyıcısıdır.

Biz de, Hükümet olarak devletimizin tüm kurum ve kuruluşları ile bu medeniyet mirasına sahip çıkacak, vatandaşlarımızın kadim medeniyet değerlerimize aidiyetlerini güçlendirmek için var gücümüzle çalışacağız. Zira, devletler ve milletler ancak ve ancak aidiyet bilinciyle ayakta dururlar, eğer bir toplumda aidiyet bilinci zayıflamışsa, devlet bir grup vatandaşını dışlamışsa, ötekileştirmişse, o andan itibaren o devletin ayağa kalkması, o milletin felah ve sükun bulması mümkün değildir.

Dünyada hiçbir ülke medeniyet mirası bakımından bizim ülkemiz kadar şanslı ve birikimli değildir. Eğer insanlık tarihi kadim, modernite ve küreselleşme gibi evrelere ayrılırsa şunu çok açık bir şekilde söyleyebiliriz ki, bu ülke, bu aziz topraklar, jeostratejik önemi kadar jeokültürel önemi de haiz bu topraklar, kadimin bütün renklerini bünyesinde barındırırlar.

Şimdi büyük ve yeni bir kültürel uyanışın arifesindeyiz. Bu yeni kültürel uyanış, bütün insanlığa evrensel bir medeniyet çağrısıdır. Bu bakımdan, içselleştirici ve bütünleştirici kültürü egemen kılacağız.

Müstesna bir coğrafyada genç ve dinamik nüfusu ile bu milletin sahip olduğu muazzam enerjiyi iç çekişmelere değil, Cumhuriyetimizin 100. yılında 2023 Vizyonu ile çerçevesi çizilen yeni hedeflere yönlendireceğiz.

Bir tek insanımızın bile kendisini kıyıda köşede kalmış hissetmediği, fırsat eşitliğini ve sosyal adaleti en üst düzeyde yaşayan bir ülkede, vatanımızın her karışını, milletimizin bütün kesimlerini kucaklayan bir hükümet olma azmindeyiz.

Bir yandan ekonomik ve sosyal politikalarımızı etkili bir şekilde uygularken, diğer yandan nereden gelirse gelsin, ülkemizin bu kutlu yürüyüşünü akamete uğratmaya çalışan ve ulusal güvenliğimizi tehdit eden eski ve yeni tüm vesayet unsurlarıyla mücadelemizi kararlılıkla devam ettireceğiz.

Süreklilik içinde değişim ve reform irademizi hayata geçirerek, 21. yüzyıl dünyası şartlarında, yeni Türkiye'yi inşa etmek ortak sorumluluğumuzdur. Köklü tarih ve medeniyetimizi, insanlığın evrensel birikimi ile harmanlayarak, bölgemizde ve dünyada barış ve istikrara aktif katkı sağlayan bir ülke olarak yolumuza devam edeceğiz.

Dış politikada temel ilkemiz, politikamızın Ankara merkezli olmasıdır. Hükümetlerimiz döneminde dış politikamız çok boyutlu olmuştur, çok boyutlu olmaya devam edecektir; bu, aynı zamanda coğrafyamızın bir zaruretidir. Türkiye belli bölge ve kıtalar arasına sıkıştırılamaz. Bununla birlikte, Türkiye'nin Avrupa Birliği hedefi stratejik bir hedeftir ve kararlılıkla sürdürülecektir.

Gündemi başkaları tarafından belirlenen bir ülke olmayacağız. Bir yandan ülkemizin hızla yükselmesi için çalışırken, diğer

yandan daha müreffeh, adil ve barış içinde bir bölge ve dünya için el birliği ile katkı sunmaya devam edeceğiz.

Bugün Eski Türkiye'nin tüm vesayet kurumları ve vesayetçi zihniyeti kaybetmiş, Yeni Türkiye kazanmıştır. Ülkemizin bütün sorunlarının özgürce görüşülüp, farklı çözüm önerilerinin ortaya konduğu ve milli iradenin tecellisiyle nihai kararların alındığı yegâne çatı Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Eski Türkiye'nin vesayetçi anlayışını ve uygulamalarını değişik kılıklar altında yeniden canlandırmaya çalışanlar karşılarında milleti ve temsilcilerini bulacaklardır.

Aziz milletimiz, demokrasi tarihimizde görülmemiş, dünyada da eşine az rastlanır bir şekilde, sonuncusu 2011 Haziran ayında olmak üzere birbiri peşi sıra üç dönem partimizin oylarını artırarak iktidarımıza olan güvenini tazelemiştir. 30 Mart yerel seçimleri ve 10 Ağustos Cumhurbaşkanlığı seçimi halkımızın yönetimde istikrarı güçlü bir şekilde sürdürme kararlılığını açıkça ortaya koymuştur.

Siyaset tarihimize silinmez harflerle yazılan tüm bu başarılar, aynı zamanda sorumluluğumuzu ve aziz milletimize olan hizmet aşkımızı artırmaktadır. Sahip olduğumuz kişisel ve kurumsal tecrübe ile hiç eksilmeyen heyecanımızı birleştirerek, bu millete efendi değil hizmetkâr olmaya devam edeceğiz.

Milletimiz, Meclisimizi tüm sorunların çözüm adresi olarak görmekte ve Meclisimize dair büyük beklentiler içindedir. Bizlere düşen milletimizin bu beklentisi doğrultusunda millet ile devleti kucaklaştırmak, iktidarı ve muhalefeti ile yeni Türkiye'yi inşa etmektir.

Adalet ve Kalkınma Partisi başından beri yeni bir siyaset anlayışını temsil etmiştir. Yıllarca hırpalanan, güven erozyonuna uğrayan, milleti temsil etme yeteneğini yitiren siyaset, AK Parti kadroları ile birlikte milletle olan bağlarını güçlü bir şekilde kurmuş ve siyasi alanı yeniden inşa etmeye başlamıştır.

Bu yeni inşa sürecinin temelinde insanı, insan onurunu merkez kabul eden bir anlayış yer almaktadır. İnsan onurunu korumak bizim asli görevimizdir. Bu onurun esası da özgürlük ve güvenliğin teminidir. Özgürlüğü garanti edilmemiş insanın onur duyması, güvenliği tehdit altında olan birinin de özgürlüğünü yaşaması mümkün değildir. Onun için, daha ilk hükümet programlarında bugüne kadar hep özgürlük, güvenlik dengesi dedik. Şimdi bir kez daha söylüyoruz, Türkiye’de düşünce özgürlüğü, inanç özgürlüğü, ifade özgürlüğü, girişim özgürlüğü AK Parti hükümetlerinin teminatı altındadır.

Biz, köklü tarihimizden ve medeniyetimizden aldığımız özgüvenle hareket ettik ve insanımızın özgüvenini pekiştirdik. Ülkemizin sahip olduğu muazzam potansiyeli harekete geçirmek üzere şeffaf, ülke gerçekleri ile tutarlı ve güven verici politikalarla milletimizin huzuruna çıkmayı en önemli ilke olarak benimsedik.

Milleti esas alan bir siyaseti hayata geçirdik. Siyaset kurumunu milletin, milleti devletle kucaklaştıran bir anlayışla hareket ettik. Siyasetimizde insanımızın değerlerini, talep ve beklentilerini esas aldık, siyaset kurumuna güvenin ancak böyle sağlanacağına inandık.

Ülkeler arasında kıyasıya bir rekabetin yaşandığı dünyamızda, kaybedecek bir tek günümüz yoktur. Hükümetimiz 2023 perspektifi ile 2015 Haziran ayında yapılacak seçimlere kadar icraatını yoğun bir şekilde gerçekleştirecek ve reformlara devam edecektir.

Devamı mahiyetinde olduğumuz 61. Hükümetin Programı ülkemizin sorunlarına gerçekçi ve son derece somut çözümler içermektedir. Dünyadaki ekonomik kriz ve bölgemizin yaşadığı çeşitli siyasi çalkantılara rağmen, bu çözümlerin büyük bir bölümünü hayata geçirmiş durumdayız.

İstikrar ve süreklilik içinde yenilenme ve daha ileri hedeflere yürüme anlayışı ile hareket eden hükümetimiz, geçmiş başarı-

lar ile gelecek vizyonumuz arasında köprü olacak ve ülkemizi 2015 ve sonrasına hazırlayacaktır.

Adalet ve Kalkınma Partisi kurulduğu günden bugüne ezber bozan bir parti oldu, bundan sonra da ezber bozmaya devam edecektir. 62. Hükümet de alışlageldik kalıplarla değil, ülkemizin ve milletimizin ihtiyaçları doğrultusunda hareket edecektir. Hükümetimiz değişimin gerektirdiği cesaret ve dirayeti göstermeye devam edecektir.

AK Parti iktidarıyla birlikte devlet büyük bir restorasyondan, ihya sürecinden geçti. AK Parti hükümetlerinin dirayeti devlette karar alma yeteneğini geliştirdi. Fakat, şimdi o geçmiş vesayetler bittikten sonra yeni vesayet türleri çıkmaya başladı.

Ancak, kimden kaynaklanırsa kaynaklansın ve hangi niyetle olursa olsun devlet otoritesinin parçalanmasına yönelik hiçbir faaliyete asla izin vermeyeceğiz.

Hem kadim kültürümüzün siyaset felsefe metni olan Nizamülmülk'ün Siyasetname'sindeki ehliyet esasları açısından, hem de modern rasyonel bürokrasinin şartları açısından bürokraside aranacak temel nitelikler ehliyet, liyakat ve dürüstlüktür.

İktidara geldiğimiz günden bugüne birçok iç ve dış badireyi dirayetle atlattık. Milletın iradesine ve bizlere yüklediği emanete sahip çıktık, milletimizin ekmeğinden de özgürlüğünden de taviz vermedik. Çeşitli kılıflarda sergilenen ve demokratik siyaset kurumunu bir bütün olarak zayıflatmaya yönelik her türlü tahrik ve tertibi aştık. Bundan sonra da milletimizle birlikte aşmaya kararlıyız. Demokrasimize ve ulusal güvenliğimize kas-teden yapılanmalara karşı, hukuk içinde kararlılıkla mücadele etme görevi halkımızın bizlere yüklediği bir sorumluluktur.

İktidarımız hiçbir dönemde sorunlardan kaçmadı, yapay gündemlere takılıp kalmadı. 62. Hükümet döneminde de sorunlardan değil, sorunları çözmeye iradesinden beslenen ve büyüyen bir iktidar olacağız.

Yaptığımız tüm reformlarda, yaşadığımız sessiz devrimde milletimiz ve milli iradenin tecelligâhı olan Meclisimiz en büyük desteğimiz oldu. Bundan sonra da Yeni Türkiye'nin inşa sürecinin adresi Türkiye Büyük Millet Meclisi ve onun çok değerli üyeleri olacaktır.

Anti demokratik hiçbir baskıya boyun eğmeden, gerekli adımları atacak, meclisimizin çizdiği rotada ilerleyeceğiz. Önümüzdeki dönemde de Meclisimiz içinde diyaloga, uzlaşma arayışına ve işbirliğine önem vermeye devam edeceğiz.

Şu anda sizlere sunmakta olduğum Hükümet Programımız, 2023 Vizyonu ile şekillendirdiğimiz son Seçim Beyanname-mizde yer alan hedeflerimizi, 61. Hükümet programımızı, 10. Kalkınma Planımızı ve kamuoyu ile paylaştığımız çeşitli taahhütlerimizi ve politika belgelerimizi esas almaktadır.

2023 Vizyonumuz çerçevesinde bu dönemde atacağımız her adım bizi Cumhuriyetimizin 100. yılı hedeflerine daha da yaklaştıracaktır. 2053 ve 2071 gibi çok daha uzun vadeli bir bakış açısından hareketle istikrarlı bir şekilde hedeflerimize yürüyoruz.

Takdirinize sunduğumuz ve güveninizi beklediğimiz bu Program, Yeni Türkiye'nin ikinci atılım dönemini açacaktır. 21. yüzyılın yükselen ülkesi olarak, bölgemizde ve dünyada hak ettiğimiz konumu pekiştirecektir.

Bu ikinci atılımın ana kaynağı, gücü, insanımız ve coğrafyamızdır. Dünyada hiçbir güç ekonomik anlamda insan kaynağından daha önemli değildir. Bu nedenle eğitim reformu en öncelikli alanlarımızdan biri olacaktır. Rekabet gücümüzün artırılması, katma değeri yüksek ürünlerin üretimi için ar-ge yatırımlarına da öncelik vereceğiz.

2023 vizyonu ile Cumhuriyetimizin 100. yıldönümüne yürürken, her alanda daha ileri bir ülke haline gelme ideali Yeni Türkiye'nin temelidir. Halkımızın temel değer ve beklentileri ile dünya

şartlarının bize getirdiği değişimler büyük oranda örtüşmektedir. Bu büyük imkânı da kullanarak, en geniş toplumsal ve siyasi ittifak zemininde yeni Türkiye'nin hızla netleşmesine ve derinleşmesine katkıda bulunmak hepimizin ortak sorumluluğudur.

Ekonomide, sosyal hayatta, siyasette ve dış politikada devletin rolü yeniden tanımlanmakta, milletin her alanda çok daha etkili olduğu bir dönem şekillenmektedir. Devlet ile millet arasındaki mesafenin giderek azaldığı bu yeni dönem devletin güç kaybetmesi anlamına gelmemektedir. Tam aksine milli irade ve değerler üzerinde, demokratik ilkelere ve hukuk normlarına dayalı devlet eskisinden de güçlü bir konuma yükselmiştir. Meşruiyetin sağladığı bu güç, devletin milleti yerine milletin devleti olmanın bir sonucudur.

Bizim için siyaset bir erdem ve ahlak vesilesidir. Siyaset, ahlak ve erdeme dayandığı zaman anlam taşır, var oluşumuza cevap teşkil eder. Onun için siyasetimizin ahlakı Şeyh Edebali'nin ahlakıdır; "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın" ahlakıdır.

Siyasetimizin odağında yer alan kavramlardan biri de adalettir. "Adalet mülkün temelidir" dendiğinde sadece şahsi mülk kastedilmez, aynı zamanda devlet kastedilir. Adaletin olmadığı yerde devletin yaşaması mümkün değildir.

Uzun tarihi ve kültürel tecrübemiz, milletimizin temel değerleri, Cumhuriyetimizin kuruluş felsefesi ve demokratik dönüşüm sürecimiz Yeni Türkiye'nin temel parametrelerini oluşturmaktadır. 21. yüzyılın evrensel standart ve normları ile birleştiğinde bu temel parametreler çeşitli alanlarda atmamız gereken ilave adımları ve yapılacak ileri reformları büyük oranda ifade etmektedir.

Önümüzdeki dönemde yapacağımız temel tercih açıktır. Yeni Türkiye'yi her alanda büyütmek ve güçlendirmek... 2015 genel seçimlerine kadar ve sonrasında ortaya konacak politikalar ile yapılacak reformlar bu temel tercihi tereddütlere yer bırakmayacak bir şekilde netleştirmiş olacaktır.

2

İleri Demokrasi

2

İleri Demokrasi

Demokratikleşme

Demokratikleşme, AK Parti iktidarlarının büyük reformlar gerçekleştirdiği bir alandır. Hükümetlerimiz, demokrasiyi ve demokratikleşmeyi dinamik bir süreç olarak görmekte, insanı ve toplumu, siyasetin asli öznesi olarak kabul etmektedir. Bu anlayışla, zamanın ruhunu, dönemin ihtiyaçlarını ve toplumsal talepleri referans kabul ederek, geçmiş dört hükümetimiz döneminde gerçekleştirdiğimiz demokrasi mücadelemizi 2023 vizyonumuz çerçevesinde derinleştirerek devam ettirme kararlılığındayız.

Demokrasi yürüyüşümüzü, toplum-siyaset-devlet arasındaki engellerin kaldırılması ve toplumsal talep ve eğilimlerin siyasette ve devlet idaresinde esas alınması anlayışı üzerine bina ediyoruz.

Toplumu siyasetin öznesi kılmak için, bütün hükümetlerimiz döneminde siyaseti ve toplumun iradesini rehin alan vesayet sistemine karşı aktif bir mücadele yürüttük. Vesayet sistemine temel teşkil eden sivil ve askeri bürokratik kurumları dönüştürme ve demokratikleştirme mücadelesi verdik, siyasete siyaset dışı yollardan müdahale etme ve onu etkileme dönemini sona erdirdik. Bunun sonucu olarak, bugün artık ne bürokratik kurumlar siyasete yön verebiliyor, ne de Meclisimiz, iradesini seçilmemiş kurumlara devrediyor.

Ortaya koyduğumuz 12 yıllık demokrasi mücadelemizle, siyasete itibar, Meclis'e saygınlık kazandırdık. Millete güven aşıla-

dık; halkı hakem, demokratik süreç ve mekanizmaları yegâne yol belirledik. Geçmiş AK Parti hükümetlerinin oluşturduğu bu demokratik mirası derinleştirerek devam ettireceğiz. Bu mirası Yeni Türkiye'nin harcına katacağız.

Yeni Türkiye'de kurumlar ve aktörler ancak millettten aldıkları yetki ve meşruiyet ölçüsünde siyasal güç sahibi olabilecektir. Geniş halk kitlelerini dar kadrolara karşı güçlü kılan ve tüm dünyada demokrasinin olmazsa olmazı kabul edilen sandığın onurunu korumaya devam edecek, çoğunluğun yönetme haklarının gasp edilmesine müsamaha göstermeyeceğiz.

Hükümetlerimiz, temsili demokrasiyi katılımcı demokrasinin bir alternatifi değil, hazırlayıcısı olarak görmektedir. Katılımcı demokrasinin hayata geçmesi için öncelikle temsili demokrasinin kurumsallaşması, milli iradeyi örseleyen siyaset-dışı odakların etkinliklerinin sınırlandırılması, toplumsal eğilimlerin demokratik süreçlerle siyasete yansımalarının garanti altına alınması gerektiğine inanıyoruz.

Yeni dönemde demokrasimiz artık yeni bir evreye geçiyor. Temsili demokrasimizi siyasi ve demokratik katılım ile taçlandırmak bu dönemdeki ana hedefimiz olacaktır. Bu hedefe yönelik olarak, hükümetimiz sivil toplum kuruluşlarının yönetime daha aktif katılımı ile temsili demokrasinin katılımcı demokrasiye doğru gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Türkiye'de demokrasi açığına kaynaklık eden ana sebep, devleti yönetenlerin kimlik dayatan, toplum mühendisliği yapan zihniyeti olmuştur. Bu zihniyet ve uygulama, siyasetimizi zayıf, demokrasimizi ayıplı, devlet-toplum ilişkilerimizi sorunlu kılmıştır.

AK Parti hükümetleri, iktidara geldiği günden beri, devletin topluma kimlik biçme, dikte etme hakkının olmadığını dile getirerek, bu vesayetçi zihniyetle mücadele etmiş, siyaseti demokratik meşruiyete kavuşturma hedefini öncelmiştir. İktida-

rımız döneminde, topluma kimlik dayatmadığımız gibi, daha önce izlenen ret ve inkâr siyasetini de sona erdirdik. Hiçbir insanımızın kendisini dışlanmış veya ikinci sınıf hissetmediği, kapsayıcı ve evrensel değerlere dayalı bir vatandaşlık anlayışı içerisinde birliğimizi ve bütünlüğümüzü pekiştiriyoruz.

Hükümetlerimiz, temel hak ve özgürlüklerin doğumla elde edildiği ve evrensel nitelikte olduğu; yani zamana, mekâna, kültüre veya inanca bağlı olarak hak ve özgürlüklerde ayrımcılık yapılamayacağı gerçeğine inanır. Hukuk devleti anlayışımız, vatandaşlarımızın hak ve özgürlüklerini kullanırken devlet merkezli herhangi bir engellemeye takılmamalarını öngörmektedir. Bu nedenle, hukuk devletinin hedefi vatandaşın temel hak ve özgürlüklerini garanti altına almak, bunların kullanımını kısıtlayan engelleri ortadan kaldırmayı sağlamaktır. Bu anlayış, vatandaşın hak ve özgürlüklerini devlete ve diğer güç merkezlerine karşı korumayı gerektirmektedir.

Bu anlayışımızın bir yansıması olarak, artık devlet kapılarından geri çevrilen başörtülü kızlarımız, anadilini konuştuğu için zulüm gören kardeşlerimiz yok. Alevi vatandaşlarımız artık kimliklerini gizlemek zorunda kalmıyor. Gayrimüslim cemaat vakıflarının malları iade ediliyor. Avrupâ'da Romanlara karşı ayrımcı politikaların uygulandığı bir ortamda, Roman Dili ve Kültürü Enstitüleri kurarak, Roman vatandaşlarımızın yaşam koşullarını iyileştirme kararı aldık.

Bütün etnik, mezhebi ve dini kesimlere, başörtülü veya başı açık, köylü veya şehirli, kadın veya erkek, yoksul veya zengin, şu veya bu siyasi görüşten tüm vatandaşlarımıza eşit mesafede duruyor, her bir bireyin temel hak ve özgürlüğünden en ileri derecede yararlanacağı bir Türkiye'yi hedefliyoruz. Etnik, dini ve mezhepsel aidiyetlerden önce tarihdâşlık ve vatandaşlık anlayışını benimsiyoruz. Bu anlayış, devletin bütün kimliklerle hakkaniyet ölçüsünde, eşitlik temelinde ve demokratik bir ilişki

geliştirmesini gerekli kılıyor; bu da hükümetimizin toplumsal zenginliğimizin unsuru olan etnik, dini ve mezhepsel çoğulculuğumuza yaklaşımındaki temel felsefesini oluşturuyor.

Yeni Türkiye yolunda hedefimiz; etnik kimliği, mezhebi ve inancı ne olursa olsun herkesi kucaklayan, onları eşit vatandaşlık ile evrensel ilkeler ve değerler temelinde demokratik bir ortak yaşam bilincine ulaştıran bir anlayışın hayata geçirilmesidir.

Bugüne kadar nasıl toplumdaki her bir ferdin yaşam tarzına saygı gösterdiysek, bundan sonra da farklı yaşam tarzlarına saygı gösteren, onları güvence altına alan bir Türkiye hedefliyoruz. Kişisel özgürlüklerin önünü kapatan değil, açan bir iktidar olmaya devam edeceğiz.

Hükümetimiz, Yeni Türkiye'yi inşa misyonu doğrultusunda diğer toplumsal kesimler gibi, Alevi vatandaşlarımızın da inanç ve kültür temelli taleplerini karşılamayı hedeflemektedir. Hükümetimiz bu süreci Alevi vatandaşlarımızın kanaat önderleri ve temsilcileriyle koordine ederek yürütmeye devam edecektir.

Demokrasi alanında atılacak adımlar aynı zamanda kalkınmamıza da yeni bir ivme ve seviye kazandıracaktır. Dünya deneyimleri demokrasi ile ileri derecede kalkınma arasında doğrudan bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bir ülke demokrasisini tahkim etmeden ancak belli bir seviyeye kadar kalkınabilir, cazibe merkezi haline gelebilir. Bu çerçevede, insani kalkınma için demokrasimizin standartlarının daha ileri düzeylere taşınması şarttır.

Hükümetlerimiz iktidara geldiği ilk andan itibaren demokrasi ile kalkınmayı birbirinin karşısına konumlandırıp, birinden diğeri lehine feragat etmekten ziyade, ikisini içeren, hatta biri için diğerini gerekli gören bir söylem ve siyaset geliştirmiştir. Bunun neticesinde, Türkiye, Cumhuriyet tarihinin en hızlı ekonomik kalkınma ve demokratik gelişim dönemini yaşamıştır.

Yeni dönemde, son 12 yılda verilen demokrasi mücadelesinde elde edilen kazanımları kurumsallaştırarak, Türkiye demokrasisini sağlam, öngörülebilir ve kalıcı kılmayı hedefliyoruz. Demokrasimizin bu şekilde kurumsallaşması, toplumsal refahın daha da artmasına ve refahın daha adil dağılımına yol açmaktadır.

Çoğulcu, eşitlikçi ve katılımcı demokrasi hedefimiz, Türkiye'ye dünya demokrasileri sıralamasında sınıf atlatacaktır. Bu bağlamda, daha önce gerçekleştirdiğimiz, iç hukukumuz ile temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalar arasında ihtilaf çıkması halinde, uluslararası antlaşmaları esas alan politikamızla uyumlu olarak, temel hak ve özgürlükler alanında uluslararası normlar, bundan sonra da tüm politikalarımıza temel teşkil edecektir.

Avrupa Birliği

Cumhuriyetimizin ilanından sonraki en önemli çağdaşlaşma projesi olan Avrupa Birliği (AB) üyelik sürecimiz ilk defa AK Parti Hükümetleri döneminde sistematik bir çerçeveye oturtulmuş ve siyaset vizyonunun bir parçası haline getirilmiştir.

Hükümetimizin kararlı tutumu sayesinde 3 Ekim 2005 tarihinde tam üyelik müzakereleri başlamıştır. Gerek 2009 yılında ilk kez münhasıran AB'den sorumlu bir Devlet Bakanı ve Başmüzakereci atanması, gerekse 2011 yılında Avrupa Birliği Bakanlığının kurulması, AK Parti Hükümetinin AB sürecine verdiği önemin en açık ifadesidir.

Katılım müzakereleri başladığında ortaya konulan tam üyelik hedefi, AB kaynaklı gecikmelere ve engellere rağmen, bugün de aynı şekilde devam etmektedir. 17 fasıl üzerindeki siyasi blokaja rağmen 14 fasıl müzakereye açılmış, bir fasıl geçici olarak kapatılmıştır.

AB müktesebatı çerçevesinde yapılan anayasal düzenlemeler, yargı reformları ve yasal değişiklikler Türk demokrasisine derinlik kazandırmıştır. 2002-2004 yılları arasında sekiz Uyum Paketi ile 2001, 2004 ve 2010 yıllarında da kapsamlı üç Anayasa Değişiklik Paketi TBMM tarafından kabul edilmiştir.

Bu süreçte Avrupa Birliği'nin tahsis ettiği mali yardımlardan da etkili bir biçimde faydalanılmıştır. Öte yandan 2014-2020 yıllarını kapsayan dönemde ülkemize tahsis edilmesi planlanan toplam bütçe 4,5 milyar avrodur.

Hükümetimiz 2013 yılında tarihi bir adım atarak, vatandaşlarımızın 3-3,5 yıl içinde Schengen ülkelerine vizesiz seyahat edebilmesine imkân verecek Vize Muafiyeti Diyaloğu'nu resmen başlatmıştır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, 2014 yılını AB yılı ilan ederek bu süreçteki kararlılığı bir kez daha gözler önüne sermiştir. Bu çerçevede, AB sürecine yeni bir ivme kazandırmak ve her alanda reform çalışmalarını hızlandırmak amacıyla 2014-2017 dönemini kapsayan "AB'ye Katılım İçin Ulusal Eylem Planı" hayata geçirilecektir.

Avrupa'dan Ortadoğu'ya geniş bir coğrafyada tarihin yeniden yazıldığı bu kritik dönemde, AB üyeliğinin ülkemiz açısından stratejik önemi ortadadır. Geçmişte olduğu gibi, gelecekte de çok yönlü dış politikamızın en önemli ayaklarından biri AB ile katılım müzakereleri olacaktır. Türkiye, her zaman Avrupa'nın üzerinde yükseldiği evrensel değerlerin arkasında olmuştur ve olmaya devam edecektir.

AB sürecine ve bu süreçte yaşanan değişime, dönüşüme inanan Hükümetimiz AB üyeliği konusunda kararlı ve istikrarlı politikasını sürdürecektir. Sürecin tüm zorluklarına rağmen, bizim için AB ile yürütülen müzakerelerin amacı tam üyeliktir. Hedefimiz Cumhuriyetimizin 100. yıldönümünü AB üyeliği ile taçlandırmaktır.

Yeni Anayasa

İktidara geldiğimiz 2002'den beri bütün AK Parti hükümetlerinin programlarında, ağırlıklı olarak üzerinde durduğumuz konulardan birisi Yeni Anayasa vaadi olmuştur.

Mevcut anayasa, Yeni Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu açılımlara imkân verecek anlayış ve yapıda değildir. Mevcut anayasa milletimizin ulaştığı olgunluğa, sahip olduğu beklenti, talep, anlayış ve hedeflere dar gelmektedir. Eski anlayışlar ve yönetim araçları yeni Türkiye'ye uyum sağlayamamaktadır.

1924 ve sonraki anayasalar 1920 ruhundan giderek uzaklaşmıştır. Vesayetçi eğilimler ve uygulamalar milli iradeyi dışlamıştır. Millet tarafından sevk ve idare edilmesi gereken devlet, milleti kontrol edecek şekilde yeniden yapılandırılmıştır. Milli iradenin kendini gösterdiği zamanlarda ise, anayasa gerekçe gösterilerek darbeler yapılmıştır. Farklılıklar düşman kabul edilmiş, tek tipçi bir toplum yaratılmaya çalışılmıştır.

1982 Anayasası darbe ikliminin bir anayasasıdır ve ülkemize dar geldiği konusunda, toplumun her kesiminde ciddi bir muhtabakat bulunmaktadır.

Mevcut Anayasa demokratik denge ve denetim araçlarına sahip değildir. Temel mantığı, vesayetçi yapıların milletin iradesini denetim altında tutmasıdır. Katı merkeziyetçi yapısı katılımı engellemektedir. Biz, topluma dayatılan, dışlayıcı, toplum mühendisliğine dayanan bu Anayasa'nın yerine yeni bir Anayasa yapılması gerektiğine inanıyoruz.

Yeni Türkiye, toplumsal barışın ve dinamiklerin önünü açan, yüzü geleceğe dönük bir Anayasa'yı gerektirmektedir. Milletimizin güven duyacağı, milletimizin demokrasi, refah, güç ve gelecek beklentilerini ve taleplerini karşılayacak bir yeni Anayasa'ya ihtiyaç bulunmaktadır.

Yeni Türkiye’de artık sivil, katılımcı, çoğulcu, özgürlükçü bir demokratik ve sivil anayasa vaat olmaktan çıkarılmalıdır. Yeni Türkiye, sivil ve demokratik yeni anayasası ile yönetilmelidir.

Geçmiş hükümetlerimiz döneminde olduğu gibi 62. hükümetimiz de, sadece AK Parti’nin değil bütün siyasi partilerin ve sivil toplum unsurlarının beklentisi olan bu vaadi gerçekleştirmeyi ana hedeflerinden birisi olarak görmektedir.

Yeni bir anayasanın gerekliliği konusunda oluşan geniş toplumsal uzlaşmayı, Yeni Anayasa konusundaki vaadimizin en temel meşruiyet kaynağı olarak görüyoruz.

Hükümetlerimizin inisiyatifiyle gerçekleştirilen 2004, 2007 ve 2010 Anayasa değişikliklerinin; ayrıca Meclis’te oluşturulan Anayasa Uzlaşma Komisyonu çalışmalarının, Yeni Anayasa için zemin hazırladığına inanıyoruz.

Kapsayıcı, kucaklayıcı, bütünleştirici, özgürleştirici sivil bir Anayasa hazırlamak için esasında önümüzde hiçbir engelin olmadığını görüyoruz. Bu çerçevede, milli iradeye rağmen üretilen “kırmızı çizgiler” anlayışının, Yeni Anayasa için engelleyici bir faktör olarak gösterilmesini kabul etmediğimizi belirtmek istiyoruz.

Önceki hükümetlerimizde olduğu gibi 62. Hükümetimizin de bu konuda temel olarak kabul ettiği kıstasların, birisi haklar ve hürriyetler, diğeri de toplumsal beklentiler olmak üzere, iki ayağı vardır.

Yeni Türkiye’nin Yeni Anayasası’nda her türlü temel hak ve hürriyetin, demokrasinin, hukukun üstünlüğü ilkesinin ve düşünce ile inanç özgürlüğünün temeli, toplumsal meşruiyet olacaktır.

Diğer yandan, bireysel hak ve özgürlükleri esas alırken, Türkiye’nin son 12 yılda her alanda kat ettiği mesafe ve artan toplumsal beklentiler yanında, başta Birleşmiş Milletler İnsan

Hakları Bildirgesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi taraf olduğumuz uluslararası normları gözeterek demokratik bir anlayışa sahip olmamız da bir zorunluluktur.

Ayrıca, Yeni Anayasa'nın şekil açısından kısa, açık ve her vatandaş tarafından anlaşılabilir olması da hedeflerimiz arasındadır. Yeni Anayasa, ortak aidiyetimizi en geniş kapsamıyla benimseyen, eşit vatandaşlık anlayışını kendisine temel kabul eden bir anayasa olmalıdır.

Toplumsal Bütünleşme ve Çözüm Süreci

Ülkemizin birlik ve bütünlüğünü tehdit eden şiddet olayları neticesinde on binlerce vatandaşımız hayatını kaybetmiş, yüz milyarlarca liralık milli servet heba olmuş, ülkemiz tarifi imkânsız zararlar görmüştür. Bu sorun İç siyasetten dış politikaya, ekonomiden toplumsal kardeşliğe kadar bütün temel bütün alanları esir almıştır. Sorunu görmezden gelen, bastırmaya ya da yanlış reçetelerle çözüm aramaya çalışan girişimler meseleyi derinleştirmekle kalmamış, toplumsal birlik ve bütünlüğümüzü tehdit etmiştir.

12 yıllık iktidarı döneminde hükümetlerimiz, Türkiye'nin ayağına bağ olan her meseleye yapısal demokratikleşme adımlarıyla çözüm bulmayı kendisine şiar edinmiş, her sorunu daha çok demokrasi, daha çok refah, daha çok vatandaşlık hakkı ve hukuku ile çözme gayretinde olmuştur.

Vatandaşlarımızın temel hak ve özgürlüklerini geliştirmek, kimlik ve aidiyet sorunlarını ortadan kaldırmak, ayrımcılık yapılmaksızın tüm kesimlere siyasi katılım kanallarını açmak ve ortak aidiyet temelinde herkesi eşit vatandaş olarak konumlandırarak ulusal bütünleşmeyi sağlamak Yeni Türkiye'nin inşası açısından son derece önemlidir.

Hükümetlerimiz, devlet ile millet arasında örülen duvarların yıkılması, kardeşliğin yeniden tesisi, birlik ve beraberlik ikliminin güçlendirilmesi amacıyla Cumhuriyet tarihi boyunca dokunulmaya cesaret edilememiş başlıkları gündemine alarak çözüme iradesini ortaya koymuştur.

Farklı etnik, dini, mezhebi kesimlere yönelik ayrımcı politikaları sona erdirmek üzere hayata geçirilen Demokratik Açılım-Milli Birlik ve Kardeşlik Süreci, sorunların tartışılmasına katkı sağlamış, toplumun farkındalığını arttırmış, çözüm iradesinin geniş bir tabana yayılmasına hizmet etmiştir.

AK Parti hükümetleri, iktidara geldiği ilk günden itibaren ret, inkâr ve asimilasyon politikalarına son vererek hak ve özgürlükleri tüm yurttaşlar için eşit düzeyde gerçekleştirmeye çalışmıştır. Tarihin en kapsamlı demokratik değişim, dönüşüm ve normalleşme süreçlerini uygulamaya koymuştur. Doğu ve Güneydoğu'daki illerimizi, yatırım teşvikleriyle, kamu yatırımlarıyla, özellikle eğitim, sağlık ve sosyal yardımlarla destekleyip, kayıplarını telafi etmenin gayreti içinde olmuştur.

Bu çerçevede;

- Olağanüstü hal (OHAL) uygulamasına son verilmiştir.
- Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM) kaldırılmıştır.
- Yerleşim birimlerinin eski isimlerini kullanmalarının önü açılmıştır.
- Faili meçhul cinayetler dönemi sona erdirilmiştir.
- Farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi, geliştirilmesi ve yayını imkânı sağlanmıştır.
- Farklı dil ve lehçelerde siyasi propaganda imkânı tanınmıştır.
- Kamu hizmetlerinden yararlanmada vatandaşlarımızın kendi ana dillerinde tercüman istihdamı ve çağrı merkezlerinin kurulması sağlanmıştır.
- 24 saat Kürtçe yayın yapan TRT Şeş açılmıştır.

- Vatandaşlarımızın çocuklarına arzu ettikleri isimleri verebilmelerinin önündeki engeller kaldırılmıştır.
- Köye dönüş ve rehabilitasyon projesi uygulamaya konulmuştur.
- Terör mağdurlarının zararları tazmin edilmiştir.
- Çözüm Süreci başlatılmıştır.
- Çözüm Süreci Çerçeve Yasası çıkarılmıştır.

Yürüttüğümüz bu çalışmalarda esas ilkemiz, toplumsal birlik ve bütünlüğümüzü daha da sağlam hale getirerek güçlü Türkiye'nin atağa kalkmasını sağlamak olmuştur. Bu anlayışla, 61. Hükümetimiz döneminde başlatılan çözüm süreci Türkiye'nin aydınlık geleceği açısından hayati önemdedir.

Bu doğrultuda, 61. Hükümetin başlattığı ve çıkarılan çerçeve yasa ile birlikte artık devlet politikası haline gelen Çözüm Süreci'ni daha güçlü bir şekilde sürdürmek için ilgili tüm kurumları etkili bir şekilde koordine etmeye, çözümün ivedilikle sağlanması için gerek duyulan yeni yöntemleri devreye sokmaya ve en önemlisi toplumun her kesiminin bu sürece sahip çıkmaları için gerekli çalışmaları yapmaya devam edeceğiz.

Hükümetimiz döneminde bu süreç yine aynı sorumluluk bilinciyle ele alınacaktır.

62. Hükümet olarak çözüm süreci kapsamında yeni yol haritasının hedeflerini; terörün bitmesi, silahsızlandırma, toplumsal hayata kazandırma ve demokratik siyasete katılımın önünü açmak şeklinde koyacağız.

Çözüm Süreci, bölünmenin değil birleşmenin, küçülmenin değil büyümenin, parçalanmanın değil bütünleşmenin ve kalıcı bir bölgesel güç olabilmenin yegâne anahtarı konumundadır.

Çözüm Süreci'yle, makbul vatandaşlık kurgusunu bozup eşit vatandaşlık ve ortak aidiyet anlayışını hayata geçirmeyi hedef-

ledik. Bu süreç, toplumda psikolojik restorasyon yaparak, yeni bir aidiyet bilincini ortaya çıkaracak ve tahkim edecektir.

62. Hükümet olarak bizler, Türkiye'nin kaderini değiştirecek bu Kardeşlik Projesine dört elle sarılmaya devam edeceğiz.

Güven Veren Adalet ve Yargı

Adalet ve yargı konusunda Partimizin vizyonu “güven veren adalet”tir. Hükümetlerimiz bu vizyonun gerçekleşmesi için adaletle ilgili sorunları tek tek masaya yatırmış ve çözümler üreterek hayata geçirmiştir.

Hükümetlerimiz, güncelliğini yitirmiş ve toplumun taleplerini karşılamaktan uzak tüm yasal mevzuatı yenilemiştir. Bu kapsamda; Türk Ceza Kanunu, Kabahatler Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılması ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kaldırılmasına Dair Kanun, Türkiye Adalet Akademisi Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Türk Borçlar Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu sayılabilir.

Diğer yandan yargının hızlanması ve uygulama süreçlerinde ortaya çıkan sorunların çözülmesine yönelik yargı paketlerinin kanunlaşması sağlanmıştır. Uzun yargılama sürelerinin kısaltılması amacıyla, yüksek mahkemelerin kapasiteleri arttırılmıştır.

Ulusal Yargı Ağı Projesinin (UYAP) hayata geçirilmesiyle, adliye, nüfus, tapu ve kolluk kuvvetleri gibi birçok kurum elektronik ağlarla birbirine bağlanmıştır. Bu proje; hem yargılamanın hız-

lanmasına katkı sağladı, hem de çok önemli tasarruflar getirmiştir. UYAP projesiyle uyumlu olan diğer bir projemiz ise Sesli ve Görüntülü Bilişim Sistemi, SEGBİS'dir. SEGBİS ile adliyelerde ve cezaevlerinde uzaktan ifade alınabilmektedir. Şu an ceza mahkemelerinin neredeyse tamamında aktif olan SEGBİS'i önümüzdeki süreçte tüm mahkemelere yaygınlaştıracacağız.

Yargıda zaman yönetimine geçilmesi amacıyla ülkemiz, 2013 yılı itibariyle Avrupa Konseyinin SATÜRN adı altındaki çalışmasına katılmıştır. Bu kapsamda, pilot mahkemeler ideal yargılama sürelerini belirlemiş ve vatandaşlarımıza taahhüt eder hale gelmiştir. Pilot adliyelerdeki uygulamalar ülke geneline yaygınlaştırılacak ve yargıda zaman yönetimine uyulmasına ilişkin tüm tedbirler alınacaktır. Bu uygulama sonucunda vatandaşlarımız, açtığı veya kendisine karşı açılan davanın ne zaman sona erebileceğini daha işin başında bilme imkanına kavuşacaktır.

Ceza yargılamasında uzlaşma, hukuk yargılamasında alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini yargı sistemimize kazandırdık. Hukuk yargılamasında arabulucu olarak çalışmak üzere ilk sertifikalı arabulucular 2013 yılında görevlerine başladı. Önümüzdeki süreçte arabuluculuk uygulamasının yaygınlaştırılmasını hedeflemekteyiz.

Yargı hizmetlerinin hızlandırılması için elektronik tebligat yaygınlaştırılacaktır.

Adli Tıp Kurumu'nun kapasitesinin artırılması ve hizmetlerinin ülke geneline yaygınlaştırılması için de önemli çalışmalar yapılmıştır. Şu an 9 grup başkanlığı ve 56 şube müdürlüğüne hizmet veren Adli Tıp Kurumu, 2015 yılı içinde tüm ülkede yapılandırılmış olacaktır.

AK Parti iktidarı döneminde hakim-savcı ve personel sayılarında önemli artışlar yapılmıştır. 2002'den bu yana hakim-savcı sayısında yüzde 50 dolaylarında artış sağlanmıştır. Önümüzde-

ki süreçte ise yüz bin kişiye düşen hakim sayısının AB ortalaması olan 20, savcı sayısının ise AB ortalaması olan 10 seviyesine çıkartılmasını hedefliyoruz.

Ülke genelinde hizmete açılan modern adalet saraylarıyla yargı mensupları ve çalışanlarının daha rahat hizmet sunmasına ve vatandaşlarımızın adalete daha rahat erişimine imkân sağlanmıştır. Adalet hizmet binalarının tasarımında avukatlar, engelli vatandaşlar ve diğer yararlanıcıların memnuniyetleri de hedeflenmiştir. 2002 yılından bu yana 188 yeni adliye sarayı inşa edilmiştir. İnşa halinde olanlar ve planlananlarla birlikte ülke genelindeki tüm adliye sarayları yenilenecektir.

Yargı hizmetlerinin kalitesini artıracak olan adli ve idari yargı istinaf mahkemelerini süratle hayata geçirmeyi hedefliyoruz.

Adli yardım sistemi adalete erişimin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Adli yardım maddi durumu yargılama masraflarını karşılamaya elverişli olmayanlar için bazı önlemler alınmasını içermektedir. Bugün için ülkemizde ceza yargılamasının tüm aşamalarında, mağdur da dahil olmak üzere, isteyene avukat tayini imkânı getirilmiştir. Hukuk yargılamasında da gerek mahkemeler, gerekse barolarca bu hizmet verilebilmektedir. Ülkemiz dava başına tahsis edilen adli yardım miktarı bakımından İngiltere, İrlanda ve Avusturya'nın ardından dördüncü sırada yer almaktadır.

Demokratikleşme, insan hakları ve hak arama araçları arasında doğrudan bir ilişkinin olduğu açıktır. Bu bağlamda yeni bir hak arama yolu olarak Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkını hayata geçirdik. Yargılama sürecinde kendini daha iyi ifade etmek istediği dilde savunma hakkına ilişkin düzenleme de hayata geçirilmiştir.

Demokratikleşme kapsamında yürütülen çalışmalar arasında ayrıca Devlet Güvenlik Mahkemeleri ve bu mahkemelerin ye-

rine kurulan özel yetkili mahkemelerin kaldırılması da önemli bir yer tutmaktadır.

Adalet Bakanlığı bünyesinde İnsan Hakları Daire Başkanlığı ve uzun yargılamalardan kaynaklanan AİHM önündeki başvuruları çözmek için İç Hukukumuzda Tazmin Komisyonu kurulmuştur. AİHM içtihatlarına uyulması hakim ve savcılarının terfilerinde dikkate alınacak temel kriter haline getirilmiştir. İnsan hakları alanında var olan sorunlu alanların tümü tek tek tespit edilerek çözüm için atılacak adımları içeren bir eylem planı hazırlanmış ve uygulanmaya konulmuştur. Türkiye bu alanda aldığı önlemler yönünden Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından diğer ülkelere örnek gösterilir hale gelmiştir. Tüm bu çalışmalarla, AİHM'e başvuru sayısı bakımından ülkemiz 2'nci sıradan 4'üncü sıraya gerilemiştir. Bu alandaki çalışmalar titizlikle izlenecek ve muhtemel sorunlara anında müdahale edilecektir.

Mağdur haklarını korumak ve güçlendirmek için Adalet Bakanlığı bünyesinde Mağdur Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur. Mağdur haklarının korunmasına yönelik mevzuatın en kısa sürede yasallaşması sağlanacaktır.

Hükümlü ve tutuklular lehine önemli düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Hükümlü ve tutukluların ailelerinin cenazelerine katılabilmeleri, önemli hastalıkları halinde ziyaret edebilmeleri, cenaze amacıyla izne ayrılanların evde kalabilmeleri bu alana ilişkin yeniliklerdir. İyi halli hükümlü ve tutukluların aileleri ile görüşebilmeleri ve birlikte kalmalarına ilişkin düzenleme ile hayatını tek başına idame ettiremeyen ağır hasta veya sakat olan mahkumların infazının ertelenmesine ilişkin düzenlemeler de önemlidir. Önümüzdeki süreçte infaz mevzuatı kapsamında, hükümlü ve tutuklular lehine olan düzenlemelerin sürdürülmesine ve modern infaz yöntemlerinin yaygınlaştırılmasına devam edilecektir.

Yargı hizmetlerinde insan kaynaklarının geliştirilmesine de önem verilmiştir. Mahkeme ve savcılıklar bünyesinde adalet

uzmanlarının görev alması ve bu suretle daha etkin hizmet sunulması sağlanacaktır.

Türkiye Adalet Akademisi, hakim ve savcılarının mesleğe kabul öncesi eğitimlerini yaptığı gibi meslek içi eğitimlerini de yapmaktadır. Türkiye Adalet Akademisi, yabancı ülkelerin hakim ve savcılarının da eğitim vermektedir. Hakim ve savcılarının mesleğe kabul öncesi ve meslek için de daha iyi eğitim alabilmeleri için hükümetimiz, her türlü tedbiri alacaktır. Hakim ve savcılarının gerek yurtiçinde ve gerekse yurtdışında yabancı dil eğitimine yönelik çabalar artırılarak sürdürülecektir.

Yargının bağımsızlığı kadar tarafsızlığı da hayati öneme sahiptir. Yargı alanındaki temel sorunumuz, bazı yargı mensuplarının siyasi-ideolojik bir misyon üstlenmesi ve hakem olma vasfını yitirerek taraf haline gelmesidir. Demokratik bir ülkede bireyi devlete, özgürlüğü güvenliğe ve adaleti statükoya üstün tutmak hepimizin ortak ideali olmalıdır.

Yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı, hukuk devletinin en önemli vafıdır. Yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı, yargı görevi yapanların anayasa, kanun ve hukuka uygun vicdani kanaatlere bağlı olmayı, bunun dışındaki bütün bağlılıkları reddetmeyi gerektirir. Yargı görevi yapanın anayasa, kanun ve hukuka bağlılık dışında başka bir bağlılıkla hareket etmesi, yargının bağımsızlığını da tarafsızlığını da yok eder.

Yargının bağımsız ve tarafsız olması, yargı üzerinde kurulmak istenen vesayetlerin yok edilmesi, yargının milletin yargısı olması için yapılması gerekenleri tereddütsüz yapmak hükümetimizin ana öncelikleri arasında yer alacaktır.

Ulusal Güvenliğimizi Tehdit Eden Unsurlarla Mücadele

Hükümetlerimizin bütün gayesi ve hedefi, ülkenin yönetilmesinin ve ülkeyi yöneten iradenin denetlenmesinin, siyaset

mekanizmaları yoluyla, milli iradeye dayalı şekilde gerçekleştirilmesi olmuştur. Bu mücadele neticesinde, Türkiye tarihinde hiç olmadığı kadar demokratikleşmiş; sorunlarının üzerine cesaretle gider hale gelmiş ve siyaset mekanizmasının önündeki engelleri kaldırarak siyasi, ekonomik ve demokratik bir istikrara kavuşmuştur.

Türkiye'nin normalleşmesi ve demokratikleşmesi yolunda attığımız adımlar, bu çerçevede gerçekleştirdiğimiz reformlar bir yandan toplumun önünü açmaya, halkın yargıya ve adalete güvenini tesis etmeye ve diğer yandan da geçmiş dönemlerde olduğu gibi herhangi bir kurumun veya kuruluşun siyasi iradeyi zaafa uğratmasını engellemeye dönük olmuştur.

Bu kapsamda, hükümetlerimiz, vesayetçi aktör ve kurumların siyaset üzerindeki nüfuzunu kırmak üzere kararlı bir irade sergilemiş ve siyasal sistemi demokratikleştirme hedefinde ciddi ilerlemeler kaydetmiştir. Ancak, geleneksel vesayetçi aktör ve kurumlarla yürüttüğü mücadele neticesinde hükümetlerimiz, milli iradeye dayalı demokratik bir siyasal sistemi inşa etme hedefine odaklanmışken, 7 Şubat, 17-25 Aralık hadiseleri ve takip eden gelişmelerle yeni bir vesayet odağının saldırılarına maruz kalmıştır.

Yargı ve güvenlik bürokrasisini ve sivil toplumun çeşitli kesimlerini tesiri altına almaya çalışan bu yeni vesayet odağının siyaseti kendi hedefleri doğrultusunda dizayn etme çabalarıyla, bürokrasi içinde şeffaflığı yok eden gayretleriyle, milli güvenliği tehdit eden faaliyetleriyle ve artık eski dönemlerde kalması gereken vesayetçi anlayışıyla, milli iradeden aldığımız güçle, hukukun içinde kalarak mücadele etmeye devam edeceğiz.

Ne amaçla olursa olsun, hiç bir çeteleşmeye müsaade etmeyeceğiz. Bu yeni vesayet odağının, toplumu, siyaseti ve devleti baskı altına almasına ve ulusal güvenliğimizi tehdit etmesine izin vermeyeceğiz.

Uluslararası bağlantıları da değerlendirildiğinde, bu yapılanmalar sadece hükümetimize yönelmiş bir tehdit olarak değil, devletin varlığına kast eden, onun yapısını çökertmeyi hedefleyen bir ulusal güvenlik sorununa dönüşmüştür. Bu tür teşebbüsleri, geçmişteki vesayet odaklarının oluşturdukları kadar tehdit olarak görüyor ve her türlü vesayete karşı mücadelemiz çerçevesinde ele alıyoruz. Bu konuda kararlı ve dirayetli duracağımız konusunda hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Güvenlik ve Asayiş

Güvenlik hizmetlerini, “ileri bir demokrasi hedefine ulaşmak amacıyla temel hak ve özgürlüklerin eksiksiz bir biçimde kullanılabilmesi ve garanti altına alınabilmesi için ihtiyaç duyulan temel kamu hizmeti” olarak tanımlamaktayız.

İktidarımız döneminde güvenlik hizmeti bütüncül bir yaklaşımı içeren stratejik bir anlayışla ele alınmış ve çok yönlü güvenlik politikaları uygulamaya konulmuştur. Güvenlik hizmetini toplum desteğini içeren bir zihniyetle yeniden tasarlayıp, hizmetlerin sunumunda insan odaklı bir yaklaşım benimsedik. Kaygılar ve korkularla şekillenen güvenlik yaklaşımını vatan-daşa güven temelinde yeniden ele alarak, devlet-toplum-fert ilişkisini güçlendirecek bir yaklaşımı öne çıkardık. Asayiş olaylarından terörle mücadeleye kadar her alanda daha etkin ve sonuç alıcı güvenlik politikalarını hayata geçirerek, hem ülkemizin güvenliğini en üst düzeyde tesis etmenin, hem de toplumsal barışı ve huzuru geliştirmenin gayreti içinde olduk.

Terörle mücadele alanındaki politika ve strateji koordinasyonunu sağlamak amacıyla Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığını kurduk. Terör ve terörün finansmanı ile mücadele etmek üzere Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunu çıkardık. Uluslararası ve bölgesel teröre destek veren

çevre ve odaklarla, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da kararlılıkla mücadele edeceğiz. Coğrafyamızda hangi nedene dayanırsa dayansın ve kimden gelirse gelsin terörün karşısında ilkeli duruşumuzu sürdüreceğiz.

Güvenlik birimlerimizin imkân ve kabiliyetlerini geliştirmeye, ihtiyaçlarını azami seviyede karşılamaya önem verdik. 81 ilimiz ve başta turizm bölgelerimiz olmak üzere büyük ilçelerimiz, suçu önleme ve aydınlatmada büyük katkı sağlayan MOBESE sistemine kavuşturulmuştur. Suç ve olay aydınlatmada en ileri teknolojik imkânlarla sahip modern kriminal laboratuvarlar kurulmuştur. Birden fazla olan acil çağrı numaralarının, tek numara (112) altında toplanmasını amaçlayan Acil Çağrı Merkezleri Projesi başlatılmıştır. Şu an itibarıyla 12 ilde faaliyet geçirilmiş olan Acil Çağrı Merkezlerini önümüzdeki yıl 13 ilde daha faaliyete geçirecek, 2023'e kadar ülke geneline yaygınlaştıracacağız.

Suçla mücadelede temel politikamız suçları işlenmeden önce önleyebilmektir. Önleyici kolluk hizmetlerine büyük önem ve öncelik verilmiştir. Suçların işlenmeden önlenmesi politikamızda büyük başarı sağlanmıştır. Uygulanan yeni politikalar, şehirlerimizdeki önleyici kolluk tedbirleri ve ileri teknoloji kullanımı, suç işleme oranlarında önemli azalmalara sebep olmuştur.

Günümüz dünyasının yeni suç alanı olan siber suçlarla mücadele için eylem planı hazırlayıp Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde özel bir birim kurduk.

Toplum Destekli Polislik uygulamasıyla, polisimizin vatandaşlarımızla daha yakın ilişki içinde olması polise duyulan güveni artırmış, polis-halk yardımlaşması, suç oranlarının düşmesinde büyük katkı sağlamıştır.

Uyguladığımız politikalarla, Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (EUROSTAT) tarafından yayınlanan verilere göre Türkiye, Avrupa'nın suç oranı en düşük ülkeleri arasında yer almıştır. Ül-

kemiz, suç aydınlatma oranları açısından da Avrupa'nın önde gelen ülkeleri arasındadır.

2007 yılında başlattığımız “Güvenli Okul-Güvenli Eğitim” projesi başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. İlk ve orta öğretim kurumlarımızda gençlerimizin suç ve suç ortamlarından korunması ve okul çevrelerinin temizlenmesi yönünde en güvenli dönemi yaşıyoruz.

Uyuşturucu ile mücadeleye yönelik güvenlik önlemleri artırılarak, bu alandaki suç örgütlerinin üzerine kararlılıkla gidilecektir. Uyuşturucu maddelerin yasadışı imal, ticaret ve kullanımıyla mücadelede personel ve teknik kapasite güçlendirilecektir. Uyuşturucu ile mücadelede faaliyet gösteren kuruluşlar arasındaki koordinasyon geliştirilecek, çevre ülkelerle ve uluslararası alandaki işbirliği artırılacaktır. Bu kapsamda yeni ortaya çıkan zararlı maddeler hızla tespit edilecek ve hukuki açıdan suç tanımına dahil edilip etkin tedbirler alınacaktır.

Geliştirilen ileri teknoloji ve uzmanlık sayesinde, işlenen suçları ve olayları aydınlatmada en başarılı ülkelere birine haline geldik. Geçmişte “faili meçhul” konusunda suçlanan ülkelere birine olan Türkiye, iktidarımız döneminde eleştirilen değil, övülen bir sicile kavuşmuştur.

Sınır güvenliği alanında çalışan birimlerimizin idari ve teknik kapasitelerini arttırmaya yönelik olarak Avrupa Birliği katkısıyla çeşitli projeler yürüttük. Sınırlarımızın korunmasından sorumlu olacak yeni, profesyonel bir sınır kolluğu teşkilatının kurulması için çalışmaları sürdürüyoruz. AK Parti iktidarı, güvenlik alanında organize suç örgütleriyle, çetelerle, illegal yapılarla etkin bir mücadele yürütmüştür. Ülkemizde, geçmişte görülen mafya ve çete örgütlenmeleri önemli ölçüde çöktürülmüştür. Çağımızın suç üretme mekanizmaları olan, suç işlemeyi organize eden bu yapılar üzerine kararlılıkla gidilmiştir. Suç oranlarının düşmesinde organize suç örgütlerinin çöktürülmesinin büyük payı vardır.

Hükümet olarak demokratik hukuk devletinde asla kabul edilemez olan insan hakları ihlallerinin üzerine şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da büyük bir kararlılıkla gidilecektir.

Hükümetimizin esas aldığı, işkenceye sıfır tolerans ilkesi kararlılıkla uygulanmaktadır. Artık Türkiye işkence ile anılan bir ülke olmaktan çıkmıştır.

Bütün polis merkezleri ve jandarma karakolları gerçek anlamda modernize edilmiş, şeffaf hale getirilmiştir. Bu merkezlerin, güvenlik birimlerimizin topluma açılan pencereleri olduğu gerçeği ile bütün personel yeniden eğitilmiş, gelen vatandaşa nasıl davranılacağı yeniden tanımlanmış, bütün nezarethaneler evrensel insan hakları standartlarına uygun hale getirilmiştir.

Uyguladığımız başarılı güvenlik politikaları sonucu gelinen nokta, vatandaşlarımız tarafından da takdirle karşılanmaktadır. 2013 yılında TÜİK tarafından yapılan “Yaşam Memnuniyeti Araştırması” sonuçlarına göre, kamu hizmetleri sıralamasında vatandaşlarımızın en fazla memnun olduğu asayiş hizmetleri olmuştur ve yüzde 79,4 ile birinci sırada yer almıştır.

Bundan önce olduğu gibi, bundan sonra da bireylerin, kurumların ve mülkiyetin güvenliğini, özgürlük ve güvenlik arasındaki hassas dengeyi dikkate alarak, insan haklarını ve evrensel değerleri esas alan bir asayiş ve güvenlik ortamının sağlanması temel amacımızdır.

Özellikle mafya, çeteler ve organize suç örgütleri ile başarılı mücadelelerimiz sürecektir. Vatandaşlarımız için baskı ve tehdit oluşturabilecek bütün yapıların üzerine kararlı bir şekilde gidilecektir.

Terörizm, örgütlü suçlar, siber suçlar, narkotik suçlar ve kaçakçılıkla mücadelede ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasındaki işbirliği güçlendirilecek, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da bu suçlarla ilgili kararlı mücadelelerimiz devam edecektir.

Önleyici ve koruyucu güvenlik hizmetlerine öncelik verilecek ve risk yönetimine geçilerek, vatandaşla kolluk güçleri arasındaki ilişki güven esasına dayalı olacaktır.

Güvenlik kuruluşlarımızın personeli nitelik ve nicelik bakımından iyileştirilerek verimliliği artırılacaktır.

Vatandaşın kamu güvenliğine duyarlılığı artırılacak, toplum destekli kolluk yaklaşımı geliştirilecektir.

Güvenlik hizmetlerinde şeffaflık, katılımcılık ve hesap verebilirliği artıracak mekanizmalar etkili bir şekilde kullanılacaktır.

Kolluk teşkilatlarının fonksiyonları gözden geçirilecek, kamu yararı ve kolluğun asıl misyonu gözetilerek yeniden düzenlenecektir.

Bu bağlamda, toplumun bütün kesimlerini kucaklayan, özellikle kadın, çocuk, engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın güvenlik hizmetlerine erişimini kolaylaştıran politikalarımızı uygulamaya devam edeceğiz.

Kamu Yönetimi

Hükümetlerimiz içe kapalı, halka tepeden bakan ve sorun üreten değil, halktan aldığı yetki ve güçle halkın taleplerine dayalı olarak sorun çözen bir anlayışı benimsemiştir.

Bu anlayışın sonucu olarak 12 yıllık iktidarımızda “devlet, millete hizmet etmek için vardır” ilkesinden hareketle demokratik yönetim uygulamalarını hayata geçirdik.

Vatandaşlarımızın hayatını kolaylaştırmayı, temel hak ve özgürlüklerin kullanımının önündeki engelleri kaldırmayı kamu yönetiminin ana misyonu olarak görüyoruz.

Her alanda olduğu gibi yönetim konusunda da güven kavramına büyük önem veriyoruz. Yönetimde keyfiliğe, her türlü ay-

rımcılığa ve adaletsizliğe karşıyız. Yönetimde şeffaflıktan, hesap verebilirlikten, öngörülebilirlikten ve her kademede katılımcılıktan yanayız.

Dünyadaki yarışta topyekûn rekabet gücümüzü artırmak ve ilk 10 ekonomi arasına girmek için yönetimde sürekli yenilenmeyi bir gereklilik olarak görüyoruz.

Bugüne kadar merkeziyetçi, içe kapanık, kırtasiyeciliğe dayalı ve katı hiyerarşik yapıların aşılması için sistem yaklaşımını esas alarak çeşitli reformları hayata geçirdik.

İlk defa kamu yöneticileri için etik kurallar getirdik ve denetim mekanizmaları kurduk. Kırtasiyeciliği azaltan mevzuat sadeleştirmeleri yaptık, bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygın bir şekilde kullanıma önem verdik.

Yenilediğimiz Kamu Mali Yönetimi Kanunu ile şeffaflığı artırdık. Bilgi edinme hakkı getirerek yönetimin tasarrufları üzerinde vatandaşımızın denetimini artırdık. 2003 yılından bugüne kadar Türkiye İstatistik Kurumuna düzenli bir şekilde “yaşam memnuniyeti” araştırması yaptırdık. Son dönemlerde memnuniyet araştırmalarını il düzeyinde detaylandıran çalışmalar yaptık.

Vatandaşımızı evine hapseden ve şişirilmiş sayılar ile nüfusumuzu çarpıtan ilkel nüfus sayım yöntemini değiştirdik. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemine geçtik. Merkezi Nüfus Sistemi'nin (MERNİS) kurumlarımızca paylaşılmasını sağlayarak birçok formaliteyi kaldırdık.

Yerel yönetim mevzuatını baştan sona yeniledik, yerel idarelerin yetkilerini ve kaynaklarını artırdık. Belediyelere ve il özel idarelerine KÖYDES, BELDES ve SUKAP gibi programlarla sağladığımız ilave imkânlarla şehirlerimizde ve kırsalda büyük bir dönüşüm başlattık.

Vatandaş ve sonuç odaklı yönetim anlayışımız önümüzdeki dönemde de hız kesmeden devam edecektir.

“İdarenin bütünlüğü” ilkesinden hareketle, bir yandan yerel yönetimleri hizmet odaklı bir anlayışla daha da güçlendirirken, diğer yandan merkezi idarenin strateji geliştirme, standart koyma, izleme ve denetleme fonksiyonlarını geliştireceğiz.

Merkezi idare reformlarımızda temel aldığımız ilke, merkezin görev ve yetkilerini tarif etmek, kalan bütün konularda yerel yönetimleri yetkilendirmektir. Yerel düzeyde ise değişik hizmet birimleri arasında tamamlayıcılık esas olacaktır.

Kamu yönetiminde yapı ve mevzuat kadar, zihniyet değişimini de son derece önemli görüyoruz. Kamu çalışanlarının ve yöneticilerinin modern yönetim kültürüne sahip olmaları yönünde kapasite geliştirme programları sürdürülecektir. Kamuda yönetim kadrolarının tamamı için bu anlamda bir seferberlik başlatacağız. Kurumların politika planlama, hazırlama, uygulama, eşgüdüm, izleme ve değerlendirme konularında kapasitelerini geliştirmeye yönelik kaynaklarını artıracacağız.

Geçtiğimiz dönemde yolsuzlukla kararlılıkla mücadele edilmiştir. 2003-2006 döneminde yolsuzlukla etkin mücadele amacıyla bu alanda önemli 7 adet uluslararası sözleşmeye taraf olunmuştur. Ayrıca 2004 yılında Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubuna (GRECO) üye olunmuştur.

Yine, siyasal hesap verebilirlik, şeffaflık ve yolsuzluklarla mücadele, demokrasi ve siyasal mücadelemizin temel gayelerinden birini teşkil etmektedir. Bu aynı zamanda Türkiye'nin geçtiğimiz 12 yılda kat ettiği ekonomik kalkınmanın sürdürülmesinin olmazsa olmaz koşullarından birini oluşturmaktadır. Bizden önceki dört hükümetimiz döneminde Türkiye'nin ekonomik kalkınma ve refah alanında sınıf atlaması ancak şeffaflaşma ile yolsuzluklarla mücadele konusunda hükümetlerimizin ortaya koyduğu kararlılık ve dirayet sonucunda gerçekleşmiştir

Türkiye, Uluslararası Saydamlık Örgütü tarafından yayınlanan Yolsuzluk Algılama Endeksinde 2003 yılında 133 ülke arasında 77'inci sırada yer alırken, 2013 yılında 50'inci sıraya yükselmiştir. Bu yöndeki çabalarımız 62. Hükümet döneminde de kapsamlı bir strateji çerçevesinde, kararlılıkla ve kesintisiz devam edecektir. Hükümetimiz, Türkiye'nin 2023 yılında amaçladığı ekonomik ve siyasal açıdan öngörülebilir, şeffaf, demokratik manada tahkim edilmiş ve yolsuzluklara karşı sıfır toleranslı Türkiye hedefine yönelik mücadelesini kararlılıkla sürdürecektir.

Bilgi Toplumu

Ülkemizin bilgi toplumuna dönüşümde önemli bir yere sahip olan, büyüme ve istihdam odaklı hazırladığımız 2014-2018 dönemini kapsayan yeni Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planını hayata geçireceğiz. Bu Strateji ve Eylem Planı çerçevesinde bilgi toplumuna dönüşüm alanındaki yatırımlara daha da ağırlık vereceğiz.

e-Dönüşüm Türkiye Projesi ile kamu bilgi ve iletişim teknolojisi yatırımlarına öncelik verdik ve bu alandaki yatırımları hızlı bir şekilde artırdık. Hükümetlerimiz kamu hizmetlerinin elektronik dönüşümünde devrim niteliğinde mesafeler kaydetti. Bu Hükümet döneminde kamunun e-dönüşümünü (e-Devlet) büyük oranda tamamlayacağız.

Hayata geçirdiğimiz bilgi sistemleri ile vatandaşların iş ve işlemlerinde kimlik bilgileri, ikametgâh il mühaberi ve nüfus kayıt örneği gibi belgelerin istenmesine son verdik. Bunun yerine elektronik ortamda Kimlik Paylaşım Sistemini kurduk.

Bu uygulamalar neticesinde, bugün vatandaşlarımız, devlet ile olan işlerinin büyük bir kısmını internet üzerinden kolaylıkla yapabilmektedir. İlköğretim çağına gelen çocuklarımızın en yakın okula otomatik kaydından, vergi ve sosyal sigorta prim be-

yan ve ödemelerine, tüm yargı süreçlerinden, ticaret sicili, araç satışı, devir ve tescil işlemlerine, e-fatura işlemlerinden, hastane randevusu alımına, tapu ve kadastro işlemlerinden, ihracat, ithalat işlemlerine, polis, emniyet ve trafikle ilgili işlemlerden eğitimle ilgili işlemlere kadar birçok hizmetin otomasyonunu sağladık. Bu hizmetleri elektronik ortamda sunulur hale getirdik. Kamudaki işlemlerin resmi olarak elektronik ortamda gerçekleşmesine imkân sağlayan e-imza ve kayıtlı elektronik posta uygulamalarını hayata geçirdik.

Vatandaşımıza tek noktadan hizmet sunumuna yönelik e-Devlet Kapısı 2008 yılı sonunda faaliyete geçmiştir. Ağustos 2014 itibarıyla 139 kamu kurumunun 1006 hizmetine ev sahipliği yapan e-Devlet kapısı 18,6 milyon kayıtlı kullanıcıya ulaşmıştır.

Dezavantajlı kesimler de dâhil kullanıcı ihtiyaçlarına göre tasarlanmış hizmetlerin, kişisel bilgi mahremiyeti ve bilgi güvenliği sağlanarak, çeşitli platformlardan, kullanıcı odaklı, birlikte işler, bütünlük ve güvenilir şekilde sunulacağı bir e-devlet yapısının oluşturulmasına yönelik uygulamaları artırarak devam ettireceğiz.

Tüm vatandaşlarımıza Elektronik Kimlik Kartı dağıtımını gerçekleştireceğiz. Elektronik Kimlik Kartı, kamu hizmetlerinin sunumunda kimlik doğrulama işlemleri için kullanılacak; vatandaşlarımız kamu hizmetlerine 7 gün 24 saat evlerinden ve işyerlerinden ulaşabilecektir. Bu uygulama ile aynı zamanda kamu hizmetlerinde ve harcamalarında daha şeffaf bir yapı oluşturacağız. 2015 yılında, en gelişmiş güvenlik öğelerini içinde barındıran kimlik kartlarını üretilen en kısa zamanda vatandaşlarımıza dağıtımını yapacağız.

Mekânsal Adres Kayıt Sistemi Projesi ile ülke genelinde kısa sürede ortak bir standarda kavuşturulmuş coğrafi bilgi sistemi altlığını hazır hale getireceğiz. Böylelikle ilave ve mükerrer yatırımlara ihtiyaç kalmadan tüm kamu kurum ve kuruluşlarımız bu sistemi kullanır hale gelecektir.

Kamuda “kâğıtsız ofis” dönemini başlatacak ve yazışmaların elektronik ortamda gerçekleştirilmesini yaygınlaştıracamız.

Yerel Yönetimler

Türkiye'nin merkezi üniter devlet yapısını vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini koruyan bir yapı olarak görüyoruz. Merkezi devlet ile çalışmayacak ve onu tamamlayacak bir yerel yönetim sistemini aynı zamanda temel hak ve özgürlüklerin genişletilmesi ve kamu hizmet sunumunda etkinliği sağlamanın bir aracı olarak görmekteyiz. Bu kapsamda hükümetimiz merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında sağlıklı bir işbirliği ve koordinasyonu esas almakta, yerel nitelikteki her türlü kamu hizmet sunumunun asıl sunucusunun da yerel yönetimler olması gerektiğini düşünmektedir.

Yerel yönetimlerde insan ve hizmet odaklı bir yönetim anlayışına sahibiz. Partimizin programında yer aldığı üzere, daha önceki dört AK Parti hükümetinde olduğu gibi, bu hükümet döneminde de çağımızın bir gereği ve ileri demokrasinin temel şartı olan yerelleşme ve yerel yönetimlerin devlet yapısı içerisindeki ağırlığını artırmaya yönelik faaliyet ve çabalarımız aynen devam edecektir.

Yerel yönetimleri salt bir idari ve teknik aygıt olarak görmek değil, ileri demokrasi, yönetişimin kurumsallaşması, vatandaşın güçlendirilmesi ve yönetime katılımı, saydamlık ve hesap verebilirliğin tesisi ile kamu hizmet sunumunda etkinlik ve verimliliğin artırılmasının bir aracı olarak görmekteyiz. Bu kapsamda yerel yönetimleri daha da güçlendirmeye yönelik yasal ve kurumsal düzenlemelerimiz devam edecektir.

Ulusal öncelikler ile yerel farklılıklar barıştırılarak kamu hizmetlerinin yerinden karşılanması temel ilke olmaya devam edecek, merkezî yönetim tarafından yürütülmesi zorunlu ol-

mayan hizmetler yerel yönetimlere devredilecektir. Yerel tercihler dikkate alınarak sağlık, eğitim, kültür, sosyal yardımlaşma, turizm, çevre köy hizmetleri, tarım, hayvancılık, imar ve ulaşım hizmetlerinde yerel yönetimlerin etkinliğinin artırılmasına yönelik çabalarımız devam edecektir.

Yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması çerçevesinde ölçek ekonomilerinden faydalanılarak hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalitenin yükseltilmesi amacıyla belediye sayıları azaltılmış, büyükşehir belediye sayısı ise artırılmıştır. Bu doğrultuda, 2012 yılında kabul edilen yeni büyükşehir kanunu ile 14 yeni büyükşehir belediyesi ve 27 ilçe kurulmuş, bütün büyükşehirlerde belediye sınırları mülki sınır haline getirilmiştir.

Merkezi idarenin mahalli idari üzerindeki vesayet yetkisini daralttık. Bu kapsamda, bazı istisnalar haricinde mahalli idareler meclis kararlarının mülki idare amirlerince onaylanması yetkisini kaldırdık.

Hükümetimizin bu icraatları neticesinde, mahalli idare sistemimiz mali olarak güçlendirilmiş ve daha demokratik, daha şeffaf, daha katılımcı ve daha hesap verebilir bir yapıya kavuşmuştur. Bu doğrultuda ihtiyaç duyulan yeni düzenlemeleri de hayata geçirmeye devam edeceğiz.

Mahalli idarelerin daha etkin, hızlı ve nitelikli hizmet sunabilen, katılımcı, şeffaf, çevreye duyarlı, dezavantajlı kesimlerin ihtiyaçlarını gözeten ve mali sürdürülebilirliği sağlamış bir yapıya kavuşturulması amacıyla düzenlemeler yapılacaktır.

Yerel yönetimlerin başta öz gelirleri olmak üzere finansman ve hizmet imkânlarını kuvvetlendireceğiz.

Büyükşehir belediyelerinin genişleyen hizmet alanları ve farklılaşan görev ve sorumluluklarıyla uyumlu, her kademedeki hizmetin niteliğine göre farklılaşan ve mekânsal özellikleri dikkate alan düzenlemeler yapacağız.

Başta yeni kurulan büyükşehir belediyeleri olmak üzere mahalli idarelerde çalışan personelin uzmanlaşma düzeyi yükseltecek; proje hazırlama, finansman, uygulama, izleme ve değerlendirme, mali yönetim, katılımcı yöntemler ve benzeri konularda kapasitelerini artıracamız.

Hazırlıklarını büyük oranda tamamlamış olduğumuz Köy Kanunu da bu dönemde yenilenecektir. Köy yönetimleri güçlendirilerek köy yerleşim yerlerinin sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

3

İnsani Kalkınma

3

İnsani Kalkınma

İnsani Kalkınma Perspektifimiz

AK Parti olarak “insanı yaşat ki devlet yaşasın” anlayışı tüm politikalarımızın ana temasını oluşturdu. Yaratılmışların en şerefli olarak insan, her türlü hizmeti hak eder ve her gelişmenin arkasındaki gerçek nedendir.

Adalet ve Kalkınma Partisi kapsamlı ve insani bir kalkınma anlayışına sahiptir. Partimizin isminde yer alan kalkınma kavramı asla sadece büyüme, fiziki gelişme ve ekonomi alanı ile sınırlı değildir. İnsan çok boyutlu bir varlık olduğuna göre, insani kalkınma anlayışı da çok boyutlu ve nitelikli olmak zorundadır.

Uluslararası alanda da insani kalkınma kavramı satın alma gücünde artışın yanı sıra eğitim ve sağlık gibi alanlarda sağlanan ilerleme ile ölçülmektedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından 2014 yılında güncellenen istatistiklere göre Türkiye insani gelişme bakımından 187 ülke arasında 69’uncu sırada yer almıştır. Bu ölçüme göre, 2008-2013 döneminde Türkiye’nin sıralaması 16 basamak yükselmiştir. Küresel krizin etkilerini başarıyla yönetmesi, son yıllarda yaptığı eğitim reformları ve yatırımları ile beklenen okullaşma oranını çarpıcı bir şekilde artırması ve yine son 12 yılda AK Parti Hükümetlerinin sağlık alanında gerçekleştirdiği devrim niteliğinde dönüşümler ülkemizin bu ilerleyişinde etkili olan temel faktörler olmuştur.

UNDP Raporunda satın alma gücü paritesine göre kişi başına gelirimiz 2000 yılında 12.890 dolar iken 2013 yılında 18.391

dolara, doğumda beklenen ortalama ömür 2000 yılında 70 iken 2013 yılında 75,3 yıla, mevcut nüfusun ortalama okullaşma yılı 2000 yılında 5,5 iken 2013 yılında 7,6 yıla, beklenen okullaşma yılı ise 2000 yılında 11,1 iken 2013 yılında 14,4 yıla yükseldiği hesaplanmıştır. Bu değerlerle ülkemiz yüksek insani gelişme kategorisinde yer alan ülkeler arasına girmiştir. Önümüzdeki hedef ise en üst kategori olan çok yüksek insani gelişme eşiğini aşmaktır.

Uluslararası ölçümlerin sınırlarının daha ötesinde, ülke olarak kalkınmada temel aldığımız iki ana unsur coğrafyamız ve insanımızdır. Tarihi ve kültürel birikimimizi ve medeniyet havzamızı da içeren bu iki unsurun 21. Yüzyıl şartlarında yeniden ve güçlü bir şekilde ortaya çıkması AK Parti iktidarları ile mümkün olabilmektedir.

Kalkınmanın nihai amacı insana hizmet olduğu gibi, kalkınma sürecini taşıyan en önemli dayanak da bizatihi insandır. Bir ülke veya milletin en büyük serveti veya sermayesi insan kaynağıdır. Özgüven sahibi, bugünün dünyasının gerektirdiği becerilere ve ufka sahip, kendi medeniyetinin değerlerini en üst düzeyde temsil edebilen, ortak akıl ve organizasyon ile geleceği inşa eden insan kaynağı, kalkınmanın ana taşıyıcısıdır.

Gelişmiş ülkelerde toplumun ancak bir kısmının satın alabildiği hizmetler, Yeni Türkiye’de halkın tamamına büyük ölçüde bedelsiz sunulmaktadır. Sosyal kimliğine, gelir durumuna, siyasi eğilimine, bölgesel konumuna bakılmaksızın milletimizin her kesiminin her türlü hizmete eşit ve adil erişimi sağlanmıştır. Türkiye’nin en gelişmiş bölgelerindeki vatandaşlarımız hangi hizmetlere ulaşabiliyorsa, ülkemizin tamamında da benzer imkânlar sunulmuştur.

Eşit ve adil erişimi hayata geçirirken karşılaştığımız bürokratik dirençlerle hükümetimiz yoğun bir şekilde mücadele etmiş, vatandaşlarımızın eşit ve özgür bireyler olarak haklarını savunmayı kutsal bir emanet bilmıştır.

Hükümetimiz, dezavantajlı grupların, hizmetlere eşit ve adil bir şekilde ulaşımını bir demokratikleşme şiarı olarak savunmaya devam edecektir. Hizmetlere eşit ve adil bir şekilde erişim, milletimizin demokrasiye aktif bir şekilde katılımının önünü açtığı farkındayız. Sermayenin, bilginin ve kaliteli yaşamın belli sınıflara, belli odaklara ait olmaması için hükümetimizin eşitlikçi vizyonunu sürdürmeye devam edeceğiz.

Hükümetimiz bugüne kadar olduğu gibi gelecek dönemde de insanımıza yatırıma temel önceliği verecek ve bu alanda hiçbir fedakârlıktan kaçınmayacaktır. Eğitim sistemimizi okul öncesinden yükseköğretime, her kademedede erişim ve süre bakımından geliştirmenin yanı sıra, eğitimin çok boyutlu olarak kalitesini artırma çabamız kesintisiz devam edecektir.

Genç, dinamik, iyi yetişmiş, yenilikçi ve girişimci bir nüfus ülkemizin en büyük teminatıdır. Bir yandan nüfusumuzdaki artış eğilimini sürdürmeye çalışılırken, diğer yandan artan nüfusun daha donanımlı olarak sosyal ve ekonomik hayata katılması sağlanacaktır.

Yeni Türkiye’de fikirlerini özgürce ifade eden, inancını özgürce yaşayan, başkasının fikrine ve inancına saygı gösteren bireyler, bilgi toplumu şartlarında teknolojik gelişimi ve yeniliği üreten insanlar olacaklardır. Sosyal adalet, fırsat eşitliği, dayanışma gibi değerler çerçevesinde, toplumun her kesimini kapsayan bir kalkınma süreci hayata geçirilecektir. Bu kapsamda özellikle kadınlarımızın ve genç nesillerin kalkınma sürecine çok daha yoğun katılımı için çaba sarf edilecektir.

Geçmişte yaşanan krizler ile özgüveni zedelenen ve geleceğini başka coğrafyalarda hayal etmeye başlayan kuşaklar artık geride kalmıştır. Bir yandan dünyadaki beşeri varlığımız ile daha güçlü bağlar kurarken, diğer yandan tersine beyin göçü ile ülkemizin beşeri sermayesini zenginleştirmeyi sürdüreceğiz. Demokraside, temel hak ve özgürlüklerde, şehirleşmede ve kurumsal

altyapıda ulaştığımız düzey insan kaynağımız için de uygun zemini oluşturmaktadır.

Önümüzdeki dönemde atacağımız adımlar ve hep birlikte inşa edeceğimiz Yeni Türkiye bu gelişimi daha ileri bir seviyeye taşıyacaktır. Yeni Türkiye'nin yeni nesilleri, bölgesinde ve küresel düzeyde aktif bir ülkenin sahipleri ve en değerli varlıkları olacaklardır. Modern dünyaya her bakımdan açık olan bu nesil, aynı zamanda medeniyet havzasına, geçmişine, milli değerlerine yabancı kalmayacaktır. Sahip olduğu değerleri sürekli güncelleyecek ve evrensel standartlarda dünyaya sunacak bu nesiller, küresel kültürün tüketicisi değil, paydaşı ve aktif tarafları olacaktır. Bu noktada, kamu politikaları kadar sivil toplumun, medyanın, akademik dünyanın ve kültür-sanat ortamlarının da katkısı önemlidir.

İnsanımızın yanı sıra coğrafyamız da kalkınma sürecinde temel bir parametre olarak tüm ekonomik ve sosyal politikalarımıza zemin oluşturacaktır.

Türkiye; Avrupa, Asya ve Afrika bağlantılı eşsiz coğrafyası ile kıtaların, ticaret ve enerji yollarının, kültürel etkileşimlerin kavşağında olan bir ülkedir. Ulaşım ve enerji sistemlerinin entegrasyonu, kurumsal ve yasal altyapısının geliştirilmesi ile bu coğrafi konum, daha fazla katma değere ve nitelikli bir kalkınma sürecine dönüştürülecektir.

Bugüne kadar izlediğimiz ezber bozan yaklaşım bundan sonra da devam edecek ve doğal coğrafi havzamız ile çok boyutlu ve katmanlı ilişkiler geliştirilecektir. Esas itibarıyla normalleşme süreci devam edecektir. Belli bir bölge veya ülke ile geliştirdiğimiz ilişki diğerinin alternatifi olarak görülmeyecek, sinerji oluşturan tamamlayıcı ilişkiler güçlendirilecektir.

Bölgemizde yaşanan siyasi dönüşüm ve çatışma süreçleri er veya geç yerini yeni bir ortama bırakacaktır. Bu süreçte hükü-

metimiz insani, ahlaki ve uluslararası hukuka dayalı duruşunu devam ettirirken, sorunların en kısa sürede ve kalıcı çözümü için gerçekçi politikalar geliştirme çabasını sürdürecektir. Dış politikamız da esasen bu temele dayanmaktadır.

Bölgemizde yaşanan birçok sorunun temelinde yönetim krizleri, etnik veya mezhebi çatışmalar rol oynamaktadır. Kendi içinde insani kalkınmasını hızlandırmış, değişik dinlerden, mezheplerden ve etnik yapıdan insanları demokratik hukuk devleti çerçevesinde bir arada yaşatabilen yeni Türkiye, bölgemiz için her bakımdan örnek bir ülke olacaktır.

Siyasi sınırlara saygı duyarak, ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda sınırları geçişken kılan politikalarımız, bölgesel ve küresel barışa hizmet edecek, ülkemizin ve coğrafyamızın refahını artıracaktır. İçinde bulunduğu coğrafyada tarihi bağları ve ağırlığı olan bir ülke olarak Türkiye, kalkınma sürecini coğrafyasına yayacak ve aynı coğrafyanın enerjisinden istifade edecektir.

Rekabetçi ve dışa açık ekonomik yapısı, katma değeri yüksek üretimi, demokratik yönetimi, canlı sivil toplumu ile Türkiye, bölgesinde umut ve ilham kaynağı olmaya devam edecektir. İnsani kalkınma anlayışını ekonomiden sosyal politikalara, şehirleşmeden dış politikaya kadar her alana yansıtan hükümetimiz, bu değerleri küresel düzeyde paylaşmaya ve çevresi ile birlikte geliştirmeye özel önem verecektir. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nı (TİKA) da insani kalkınmanın bir aracı olarak görüyor ve kullanıyoruz.

İnsani kalkınma anlayışı ile hareket eden hükümetimiz sosyal alana bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da birinci önceliği verecek, sosyal alan ile ekonomi ve demokrasi arasında güçlü bağlar kuracaktır. Eğitim, sağlık, araştırma ve geliştirme, sosyal güvenlik, sosyal yardım ve destekler ile sosyal içermeye politikaları refahı artırırken, Türkiye'nin ekonomik olarak yeni bir atılım yapmasının da zeminini güçlendirecektir.

Ekonomide serbest piyasa ve rekabet şartlarında gelişen yüksek katma değer, coğrafyamızın dört bir yanına yayılırken, bölgesel ve küresel düzeyde istikrara, yeni ve insani işbirliği ağlarına katkıda bulunacaktır. Demokratik standartlarını yükselterek insani kalkınmasını geniş bir zeminde geliştiren ülkemiz, donanımlı insanları ve nüfusu ile küresel düzeyde yaşanan süreçlere de çok daha güçlü bir tecrübe ile katkıda bulunacaktır.

Güçlü Sosyal Devlet

Sosyal devlet kavramı bizim iktidarımız ile gerçek olmuştur. Çünkü bizim siyasetimiz hizmet siyasetidir. Millete üstten bakarak, hizmet lütfetmek değil, millettten aldığımız yetki ve gücü millete hizmet için kullanmaktır.

AK Parti siyasetinin merkezinde insana hizmet anlayışı vardır. Ekonomiden demokrasiye, sosyal politikalarından dış politikaya kadar bütün politikalarımızın eksenini insani değerler ve insanın ihtiyaçları oluşturur.

Her alanda insanın onurunu ve doğuştan sahip olduğu haklarını esas aldık.

İnsan için ve insanla beraber kalkınma yaklaşımının hayata geçirilmesi ve refahın toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılmasını benimsedik. Kapsayıcı bir kalkınma anlayışını esas aldık.

Toplumun bütün kesimleri için eşit fırsatlar sunduk, temel hakları koruyarak kültürel çeşitliliğe önem verdik. Demokratik, bütünleştirici, sağlıklı, güvenli ve adil bir toplum yapılanmasını teşvik eden politika ve yaklaşımları hayata geçirdik, sosyal hakkaniyetin ve sosyal içermenin sağlanması için çok önemli mesafeler katettik.

Sokaktaki insanın sorunlarına kayıtsız kalmadık. Bu milletin içinden çıkan insanlar olarak gündelik hayatta insanımızın karşılaştığı şartları ve sıkıntıları dert edindik. Güçsüz bırakılmış-

ların gücü, kimsesizlerin kimsesi, sessiz yığınların sesi olduk. Hiçbir ferdimiz kendisini yalnız, dışlanmış, çaresiz hissetmesin diye gece gündüz çalıştık.

İnsanımız “yarın hasta olursam” veya “çoluk çocuğum ihtiyaç duyarsa ne yaparım” demesin diye sağlıkta dev bir dönüşüm hamlesini başarıyla gerçekleştirdik. Bütün çocuklarımız ve gençlerimiz eşit fırsatlarda yarışsın diye eğitimde önemli adımlar attık. Dersliklerden bilgi teknolojilerinin yaygınlaştırılmasına, burs ve yurt imkânlarına kadar birçok gelişmeye imza attık. Özellikle dar gelirli, özel ilgiye muhtaç ve ihtiyaç sahibi insanımıza sosyal devletin şefkat elini uzattık. Herkesin geleceğe umutla bakması için hiçbir fedakârlıktan kaçınmadık.

Ekonomik gelişmeyi sosyal alana da yansıtık. Bu gelişmede makro-ekonomik büyüme, eğitim ve sağlık alanlarında uygulanan politikalar ile 2008 ve sonrasında yaşanan krizden ülkemizin daha az etkilenmiş olması belirleyici olmuştur. Kriz sonrasında pek çok gelişmekte olan ülke geri sıralara düşmüştür. 2008 yılından sonra Türkiye’den daha üst sıralarda yer alan 15 ülkenin milli gelirlerinde azalış veya Türkiye’ye göre daha sınırlı bir artış yaşanmıştır. Hedefimiz İnsani Gelişmişlik Sıralamasında Türkiye’yi daha ileri sıralara hızla taşımaktır.

Bütün politikalarımızın nihai hedefi olan insana hizmet noktasında daha çok ve büyük projelerimiz vardır.

Tüm kalkınma çabalarımızın nihai hedefi insana hizmettir. Gelişmemizin temel dinamiği de nitelikli insanlar ve bunların oluşturduğu birlikteliklerdir. Bilgi toplumu şartlarında dünya ile rekabette en önemli sermayemiz geçmişinden aldığı kültürü modern donanımlarla birleştirmiş, özgüveni yüksek, girişimci, yenilikçi, dinamik nüfusumuzdur.

Yeni Türkiye’nin inşasında güçlü toplumsal yapımız, kritik başarı faktörü olarak devreye girecektir. Elde edeceğimiz başarılar ise bu toplumsal bünyeyi daha da güçlendirecektir.

Yeni Türkiye, Nitelikli İnsan

Yeni Türkiye kendine güvenen donanımlı erdemli vatandaşlarıyla dünyada öncü ülke olacaktır. Bunun için genç nesillerimizin zengin medeniyet mirasımızı özümseyen ve dünya değerleriyle etkileşen insanlar olarak yetişmesi çok önemlidir.

Ülkemizin iki güç kaynağı vardır: Coğrafya ve insan. Coğrafyamızın doğal, stratejik, ekonomik ve tarihi tüm imkânları yeni Türkiye'nin güç kaynaklarıdır. İnsan kaynağımız ise demokrasi, girişimcilik, bilim, özgün düşünce ve özgüven ile güçlendikçe yeni Türkiye'nin medeniyet inşası hızlanacaktır.

Bu çerçevede 2002 yılından itibaren kurulan hükümetlerimiz; öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini keşfetmelerini ve geliştirmelerini sağlamak, dünyadaki çağdaşları ile rekabet edebilecek bir donanıma erişmiş nesiller yetiştirmek, eğitim sistemini daha demokratik, esnek ve sivil bir yapıya kavuşturmak, eğitim alanındaki özel sektör payını arttırmak ve ortalama eğitim süresini yükseltmek amacıyla kapsamlı bir eğitim reformunu hayata geçirmeye dönük çalışmalar yürütmüştür, yürütmeye devam edecektir.

Hükümetlerimiz döneminde, eğitim ülkemizin en öncelikli konusu olarak ele alınmıştır, alınmaktadır. Bunun en bariz göstergesi bütçeden eğitime ayrılan paydır. 2002 yılında yaklaşık 10 milyar TL olan, bu pay 2014 yılında yüzde 626'lık bir artışla 72,6 milyar TL olmuştur.

Eğitimde 2002 yılından itibaren atılan adımlar ve yapılan reformlar sadece bütçe büyüklüğünün artırılmasından ibaret değildir. Bu süre içinde temel hak ve özgürlüklere saygılı, insan haklarını esas alan, daha demokratik ve özgürlükçü bir eğitim felsefesi inşa edilmiştir. Eğitim alanının her türlü vesayetçi anlayıştan ve yasağcı uygulamadan arındırılmasını hedefleyen bu süreçte, serbest kıyafet uygulamasından, öğretmenlerimiz için başörtüsü yasağının kalkmasına; 28 Şubat döneminde mağdur

edilen öğretmenlerimizin mesleklerine geri dönmelerinden, eğitim müfredatındaki antidemokratik ifadelerin ayıklanmasına; farklı dil ve lehçelerde eğitimin önünü açan düzenlemelerden Siyer-i Nebi ve Kur'anı Kerim derslerinin isteğe bağlı olarak müfredata dahil edilmesine kadar birçok önemli reformun altına imza atılmıştır.

Ayrıca kamuoyunda 4+4+4 olarak da bilinen ve zorunlu eğitimi kademeli olarak 12 yıla çıkararak büyük eğitim reformu yine hükümetlerimiz döneminde yapılmıştır. Bu reformlar sayesinde Türkiye'de eğitimin her kademesinde okullaşma oranlarında yüksek seviyelere ulaşılmıştır.

Hükümetlerimiz döneminde bu konudaki gelişmeler İnsanî Gelişme Raporu'ndaki İnsanî Gelişme Endeksi'nde de karşılık bulmuştur. Nitekim Rapor'daki verilere göre Türkiye'de ortalama eğitim görme süresi 2000'li yılların başında 5,5 yıl iken, 2013 yılında 7,6 yıla yükselmiştir.

Bu gelişmenin önemli unsurlarından biri eğitim kurumlarının sayı ve kapasitesindeki artıştır. Nitekim 2002 yılında 53'ü devlet, 23'ü vakıf olmak üzere toplam 76 olan üniversite sayısı, bugün 104'ü devlet, 73'ü vakıf olmak üzere 177'ye yükselmiştir. Yani hükümetlerimiz döneminde 51'i devlet, 50'si vakıf olmak üzere 101 yeni üniversite kurulmuştur. Okullaşma oranı için en önemli unsurlardan birisi olan derslik ihtiyacının giderilmesi kapsamında 2003 yılından bugüne kadar 222.000 adet dersliğin yapımı tamamlanıp, eğitim öğretimin hizmetine sunulmuştur.

Bu süreçte gerçekleştirdiğimiz reformların bir diğer unsuru eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve hizmet sunumunun iyileştirilmesidir. Bu kapsamda 2002 yılından beri her eğitim öğretim yılında bütün çocuklarımıza ücretsiz ders kitabı temin edilmiş, ihtiyaç duyan öğrencilere şartlı eğitim yardımları yapılmıştır. Eğitime erişimde güçlük yaşayan çocuklarımız için taşınabilir eğitim imkânı sunulmuştur. FATİH Projesi başlatıla-

rak bilgi ve iletişim teknolojisi imkânlarının ayırım gözetmeksiz tüm çocuklarımızın kullanımına sunulması hedeflenmiştir.

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik en önemli adımlarımızdan olan FATİH Projesi kapsamında okullarımıza akıllı tahta, çok fonksiyonlu yazıcı ve doküman kamera sistemi, tablet bilgisayar dağıtılmaya devam etmektedir.

Hükümetlerimiz döneminde ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine verilen aylık yurt içi burs ücreti öğrenci başına 12,63 TL'den yüzde 1058'lik artışla 2013 yılı için 138,20 TL'ye yükseltilmiştir. Aynı şekilde şartlı eğitim yardımı alan öğrenci sayısı da 2002 yılında 94.753 iken, 2013 yılında 260.000 öğrenciye kadar çıkmıştır. Benzer biçimde 2002 yılından bugüne kredi yurtlar kurumu bünyesinde yapılanlar hariç, 112.000 yatak kapasiteli yurt ve pansiyon eğitim öğretime kazandırılmıştır.

Bu bağlamda öncelik verdiğimiz konulardan bir tanesi de özel yetenekli çocuklarımız ile engelli çocuklarımız olmuştur. Nitekim engellilerin eğitim ve rehabilitasyonuna ilişkin olarak 2006 yılından bugüne bütçemizden yaklaşık 8 milyar TL kaynak ayrılmıştır. İlave olarak hükümetlerimiz döneminde bugüne değin 1311 engelli öğretmenimiz bakanlık bünyesinde istihdam edilmiştir. Özel yetenekli çocuklarımıza ve engelli çocuklarımıza yönelik özel ilgi ve çalışmalarımız hükümetimiz döneminde de artarak devam edecektir.

AK Parti iktidarı döneminde toplam 417.725 öğretmenimiz göreve başlamıştır. Önümüzdeki günlerde atanacak 40.000 öğretmenle birlikte 457.725 öğretmenimiz hükümetlerimiz döneminde milli eğitim ailesine katılmış olacaktır. Aynı şekilde öğretmenlerimizin özlük haklarında da önemli oranda iyileşme yapılmış ve öğretmen maaşları 470,20 TL'den 2.104,62 TL'ye yükseltilerek yüzde 317 oranında bir artış sağlanmıştır.

Hükümetlerimiz döneminde gerçekleştirilen önemli yeniliklerden bir diğeri de özel dershanelerin özel okula dönüştürülme-

sidir. Bu sayede bir yandan öğrencileri çok genç yaşta salt test sınavı odaklı bir sürecin ve yoğun bir çalışma temposunun içine sokan, onların sosyal hayattan tecrit edilmelerine yol açan, veliler için ciddi malî külfetler oluşturan ve adeta alternatif bir eğitim sistemi oluşturan dershanelerin yol açtığı olumsuzluklara son verilmiş olacak; diğer yandan da eğitimde özel sektörün payını artıracak bir sürecin başlamasını sağlayacaktır. Bu kapsamda hükümetimiz özel okulların kurulmasını teşvik amacıyla çeşitli tedbirler öngörmüştür. Arazi ve okul tahsisinden vergi istisnalarına, ucuz krediden öğrenci başına teşvike değin sektörden ciddi şekilde talep gören bir dizi düzenleme hayata geçirilmiştir. Son olarak 250.000 öğrenci için eğitim öğretim kademesine göre yıllık 2500 ila 3500 TL arasında değişen oranda eğitim öğretim desteği uygulaması hayata geçirilmiş ve başvurular alınmıştır.

Test sınavı odaklı eğitim sistematüğinden kurtulmak amacıyla ortaöğretim kurumlarına tek sınavla öğrenci yerleştirme sistemi kaldırılmış, onun yerine okulu, okul öğretmenlerini ve okul müfredatını esas alan temel eğitimden orta öğretime geçiş usulü yürürlüğe konulmuştur. Ortaöğretimden yükseköğretime geçişte de benzer bir mantıkla okulu temel alan bir yerleştirme sürecine ilişkin çalışmalar sürmektedir.

Önümüzdeki dönemde, daha önce temelleri atılan politika ve uygulamalara ivme kazandırılacak, aynı kararlılık ve hızla eğitim sistemimize ilişkin sorunların çözümleri için adımlar atılmaya devam edilecektir. Bu kapsamda önümüzdeki dönemde temel eğitim ve ortaöğretim kapsamındaki okullarımızda çocuklarımıza uyguladığımız müfredatımızın gereksiz ve günün ihtiyaçlarıyla bağdaşmayan malumat yükünden arındırılması çalışmaları hızlandırılacak, öğrencilerimizin sosyal, sanatsal ve sportif etkinliklere daha fazla zaman ayırması sağlanacaktır. Yine hükümetimizin önemli önceliklerinden bir diğeri eğitim çağındaki çocuklarımızın hem Türkçe hem de yabancı dil öğrenme konusundaki

sıkıntılarını gidermek olacaktır. Bu kapsamda Ekim ayında toplanacak Millî Eğitim Şurası'nın önemli başlıklarından bir tanesi bu konuda atılması gereken adımlar olacaktır.

Eğitim konusunda hükümetimizin bir diğer önceliği de çocuklarımıza yönelik değerler eğitimi programının içeriğinin tüm eğitim sürecine yayılması olacaktır. Milli ve manevi değerlerine bağlı, evrensel değerleri özümsemiş bir öğrenci profilinin yetişmesi için gerekli eğitim öğretim müfredatının oluşturulması en önemli önceliklerimizdendir.

Hükümetimizin büyük önem atfettiği bir konu da mesleki eğitimin geliştirilmesidir. Bu kapsamda mesleki eğitimin nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi, sektör ile ortak projelerin hayata geçirilmesi konusunda yıl içinde önemli adımlar atılacaktır.

Okullaşma oranının artırılmasına yönelik çalışmalar aynı kararlılıkla sürdürülecek, bu kapsamda bilhassa kız çocukların okullaşma oranının artırılması ve okul öncesi eğitimin teşvik edilmesi önemli önceliklerimizden bir tanesi olacaktır.

Hükümetimiz eğitim sürecinin toplumsal hayatın en dinamik unsuru olduğu gerçeğinden hareketle halk eğitim merkezleri aracılığıyla yaygın eğitimin alanını daha da genişletecektir. Önümüzdeki eğitim öğretim yılından itibaren halk eğitim merkezlerinde ve okullarda ücretsiz takviye kursları uygulamaları başlatılacaktır.

Üzerinde yoğun olarak çalıştığımız ve sonlandırmak üzere olduğumuz önemli yeniliklerden biri de tabletlerin dağıtımının tamamlanması sürecine paralel olarak okul kitaplarının dijital ortama taşınması ve uygun içeriklerin hazırlanmasıdır. Bu sayede çocuklarımız ders kitaplarına tabletleri üzerinden ulaşma imkânına sahip olacaklardır.

Muhtelif üniversitelerle ortak olarak yürütülen ve sonuçlanan öğretmen strateji belgemiz önümüzdeki günlerde ilan edilecek ve hayata geçirilecektir.

Büyük önem atfettiğimiz ve üzerinde yoğun bir şekilde çalıştığımız diğer bir konu da YÖK reformudur. Demokratik, özgürlükçü ve evrensel değerlere uygun bir üniversite tasavvuru ana önceliklerimizden bir tanesidir. Bu kapsamda Hükümetimiz üniversiteler, akademisyenler, ilgili sivil toplum kuruluşları, sendikalar ve siyasetçiler başta olmak üzere ilgili bütün kesimlerinin görüşlerinin alındığı bir taslak metni Meclisin huzuruna getirecektir. Bunun devamında ülkemizin uluslararası öğrenci havuzundan aldığı payın artırılması da hükümetimizin önemli hedeflerinden birisi olacaktır.

Medeniyet ve Kültür

Kültür, toplumsal kimliğimizin en önemli unsurudur. Sadece insan hayatına etki eden değil, insanı inşa eden bir alandır. Kültür, bizi birbirimize olduğu kadar, geçmişimizi bugüne ve bugünümüzü de geleceğe bağlayan en önemli bağıdır.

Güçlü bir toplum; güçlü düşünceler, işler, ürünler ve değerler demektir. Değerleri olmayan, geleneği bulunmayan, geleneğini gününe taşıyıp yeniden üretemeyen bir toplum dünyaya söz söyleyemez, geleceğe anlam katamaz.

Tarihi ve kültürel mirasımızı korumak, bizi biz yapan, bizi başkalarından ayıran, bize has özelliklerimizi ve güzelliklerimizi bizden sonraki nesillere aktarmak için çok önem verdiğimiz bir meseledir.

Bu anlayış ve hedefimiz kapsamında iktidarımız döneminde tarihi ve kültürel eserlerimize sahip çıktık. Medeniyetimizin temel kaynakları olan; yazma ve basma eserlerimizin dijitalleştirilmesi işlemi yoğunlaştırılarak kataloglama çalışmalarına hız kazandırılmıştır. Yurtdışına kaçırılan 4157 eserimizi ülkemize getirdik. Kültürel varlıklarımızı korumak için önemli destekler sağladık. Bu bağlamda ortaya çıkarılan kültür varlıklarının restorasyon çalışmalarına ayrılan ödenekler arttırılmıştır. Müzeciliğimizi ge-

liştirdik. Ziyaretçilerimizin gezi kalitesinin yükseltilmesi, eser teşhir ve tanziminde teknolojinin kullanılması çalışmaları devam ettirilmiştir. Müze ziyaretçi sayımız 4 katına çıktı. 30 farklı ülkede ülkemizin kültürünü tanıtan 38 Yunus Emre Türk Kültür Merkezi açtık. Vakıf eserlerimize yurtiçinde ve dışında sahip çıktık. 2003-2013 yılları arasında yaklaşık 4.000 adet vakıf eserinin restorasyonunu veya onarımını yaptık.

Kültür alanında yaptıklarımızın üstüne yenilerini ekleyecek, başlattığımız çalışmaları kararlılıkla uygulayacağız. 2023 yolunda, geleneğimizden güç alarak, yeni bir uygarlığın inşasına başlayacağız. Toplumda var olan bütün kültürel dinamiklere eşit bir yaklaşım benimseyeceğiz. Devlet, bütün kültürel kimliklere demokratik bir perspektifle yaklaşacaktır.

2023 hedefimiz, devletin, sivil toplumun kültürel çalışma ve gelişimine destek sağlaması, aynı zamanda kültürel faaliyetlerin toplumsal birliği güçlendirmek ve yeni bir uygarlık sentezi oluşturmak yönünde rol oynamasına öncelik vermektir.

Bu bağlamda, önemli sosyal gayelere hizmet eden vakıfları sadece çok önemli bir kültür mirası olarak değil, aynı zamanda sivil toplumun kendini örgütlediği çoğulcu, demokratik bir yapı olarak telakki ediyoruz. Bu anlayış ile vakıf mirasımızı korumalı, yaşatmalı ve yeniden üretmeliyiz.

Kültürel çeşitlilik ve zenginliğimizin korunup geliştirilerek gelecek nesillere aktarılması; kültür ve sanat faaliyetlerinin yaygınlaştırılarak toplumun tüm kesimlerinin bu faaliyetlere katılımı; kültürel ve sanatsal değerlerimizi muhafaza edip yeniden üretmek suretiyle evrensel kültüre katkıda bulunmak ve milli kültür ve ortak değerler etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesi temel hedefimizdir.

Yurtiçi ve yurtdışındaki kültür mirasımızı, toplumun kültür, tarih ve estetik bilincini geliştirecek, kültür turizmine katkı sağlayacak ve afet riskini dikkate alacak şekilde korumaya devam edeceğiz.

İktidarımız süresince kültürü, devletin yanı sıra bütün milletimizin bir ortak faaliyet alanı olarak gördük ve özel kültürel oluşum ve faaliyetlere büyük destekler verdik. Bundan sonra da bu alandaki destekler artarak devam edecek, destek mekanizmaları geliştirilecek görsel, işitsel ve sahne sanatları başta olmak üzere tüm kültür sanat faaliyetlerinin gelişiminde ve sunumunda mahalli idarelerin, özel ve sivil girişimlerin rolü artırılacaktır.

Çocuklarımızın ve gençlerimizin temel sanatsal becerileri haiz olmalarının ve okuma faaliyetinin bir kültür olarak yaygınlaşmasının toplumun kültürel gelişimi açısından önemi inkâr edilemez. Bunun farkında olarak hükümetimiz okuma zevki ve kültürünün yaygınlaştırılması, çocukların erken yaşlarda kültür ve sanat eğitimi almalarını sağlayacak tedbirleri almaya devam edecektir.

Tarihimizin önemli şahsiyetleri, olayları, masal kahramanları ve kültürel zenginlik unsurlarımızı belgesel, dizi ve çizgi filmlere dönüştürülecek, Türk sinemasının dünyada tanınan bir marka haline gelmesini sağlayacak yapımları yaygınlaştırılacağız.

Yeni Türkiye: Sağlıklı Nesiller

Sağlık alanında insanımıza daha kaliteli, daha adil ve kolay ulaşılabılır hizmet sunma yolunda hayal edilemeyen başarılar sağladık.

Sağlık hizmetlerini “temel bir insan hakkı” olarak kabul eden iktidarımız, Sağlıkta Dönüşüm Programı ile sağlık alanında pek çok yapısal düzenlemeler gerçekleştirmiştir. Parası olmayanların hastanelerde rehin alındığı dönemleri geride bıraktık. Kamu hastanelerini tek çatı altında birleştirerek bütün vatandaşlarımızın bu hastanelerden hizmet almasına imkân verdik. Üniversite ve özel hastane kapılarını bütün vatandaşlarımıza açtık. Vatandaşlarımızın sağlık sigortalarıyla tüm sağlık kuruluşlarından hizmet almasını sağladık.

Sağlık çalışanlarımızın çalışma ve iş yeri güvenliği şartlarını iyileştirdik, gelirlerini artırdık. Önümüzdeki dönemde de iyileştirmelerimiz devam edecektir.

İlaçtaki KDV oranını düşürdük ve ilaç fiyatlarında önemli oranda indirim sağladık.

İlacı, geçtiği her aşamada izleyen İlaç Takip Sistemi (İTS) kurduk.

Eczane bulunmayan kırsal bölgelerde yaşayan halkın ilaca ulaşımını kolaylaştırmak için mobil eczane uygulaması başlattık.

Modern sağlık anlayışının temel unsurları arasında yer alan Aile Hekimliği uygulamasına geçtik.

Halkımızın tümünün sağlık hizmetlerinden aynı standartta faydalandığı, yoksulların primlerinin devletimizce karşılandığı, 18 yaşın altındaki çocuklarımızın tamamının sağlık güvencesi altında olduğu Genel Sağlık Sigortası sistemini hayata geçirdik.

Sağlık personeli sayısında önemli artışlar sağladık.

Tam Gün Yasası ile hekimlerin kamu ve özelde aynı anda çalışmaları ortadan kaldırılarak vatandaşlarımızın özel muayenehanelere gitme mecburiyetini büyük ölçüde azalttık.

Merkezi Hastane Randevu Sistemi (MHRS) uygulamasını başlatarak tüm yurda yaygınlaştırdık.

Güvenli ürüne erişimi sağlamak ve kayıt dışı ekonomiyle mücadele kapsamında ülkemizde üretilen veya ithal edilen tıbbi cihazların ve kozmetik ürünlerin piyasaya sürülmesi, denetimi, takibi ve gözetimini yapmak üzere Ürün Takip Sisteminin (ÜTS) kurulması çalışmalarına başladık.

Cumhuriyet tarihimizde inşa edilen toplam 10,5 milyon m² sağlık alanının yarısı AK Parti iktidarları döneminde gerçekleştirilmiştir.

2002 yılında 161 bin olan hasta yatağı sayısını 2013 yılı itibarıyla 205 bine yükselttik. Mevcut yatakların da 89 bininde koğu sisteminden, banyosu tuvaleti içinde olan oda sistemine

geçilmiş ve eski olan hastaneler bu anlayışla yeniden düzenlenmektedir. Bu kapsamda, Sağlık Bakanlığının nitelikli yatak oranı yüzde 6'dan yüzde 43'e yükselmiştir.

Koruyucu sağlık hizmetlerinin bütçesinde yaklaşık 9 kat artış sağlanmıştır.

2010 yılında başlattığımız evde sağlık bakımı hizmetleriyle yatağa bağımlı hastalarımızın evlerinde kaliteli, etkin, ulaşılabilir ve güvenli sağlık hizmeti almasını sağlıyoruz. Geldiğimiz noktada evde bakım hizmetleri tüm yurda yaygınlaştırılmıştır.

Tüm vatandaşların birinci basamak sağlık hizmetlerini ücretsiz almasını sağladık.

Yalnızca şehirlerde değil, köylerde de "112 Acil Sağlık" hizmeti sunmaya başladık.

Bu kapsamda istasyon sayısını artırıp ambulanslarımızı en son teknolojilerle donatırken, sisteme hava ve deniz taşıma araçlarını ekledik.

2002 yılı sonunda 618 olan tam donanımlı 112 ambulansı sayısını 3858'e ulaştırdık. 2015 yılında 4600 ambulans sayısına ulaşmış olacağız. Ulaşımında güçlük çekilen bölgelerde 295 adet kar paletli ambulansı halkımızın hizmetine sunduk. Bu gelişmelerle 112 Acil Sağlık Hizmeti sadece şehirlerde değil, köylerde de yaygın olarak verilen bir hizmet niteliği kazanmıştır.

2002 yılında 112 istasyon sayısı 481 iken şu an itibariyle 2142'ye çıkardık ve daha da artıracamız.

112 Acil Sağlık Hizmetleri ile 2002 yılında 350 bin hastaya tahliye ve sağlık hizmeti sunulurken, bu rakamı, 2013 yılı itibariyle 3.665.000'e ulaşmıştır.

Hava ambulans sistemini 2008 yılında faaliyete geçirdik. Mevcut durumda ülke geneline hizmet verecek şekilde 17 ambulans helikopterimiz ve 3 ambulans uçağımız mevcuttur. Helikopter

ambulans sistemiyle bugüne kadar yaklaşık 18 bin, uçak ambulanslarla ise 6 bin hastamızı taşıdık.

Bu alanda önemli bir yeniliği hayata geçireceğiz. 2014 sonuna kadar helikopter ambulanslarımızın gece uçuşlarını da başlatacağız. 2015 Haziranına kadar 4 bölgede gece hizmet verebilecek niteliğe erişilecektir

Ücretsiz gezici sağlık hizmetleri tüm yurda yayılmıştır.

Bu gelişmeler neticesinde, 2003 yılında yüzde 39 olan sağlık hizmetlerinden memnuniyet oranı 2013 yılında yüzde 74,7'ye ulaşmıştır.

Cumhuriyetimizin 100. yılında ülkemizi sadece kendi halkımız için değil, bölge ülkeleri için de cazip bir sağlık üssü haline getireceğiz.

Vatandaşlarımızı hastalıktan ve yüksek tedavi maliyetlerinden korumak için kapsamlı bir Koruyucu Sağlık Stratejisini çok sektörlü bir yaklaşımla hayata geçireceğiz.

Hizmet kalitesini artırmak ve maliyet-etkin sağlık hizmeti sunabilmek amacıyla temelleri atılmaya başlanan Şehir Hastaneleri'ni ülkenin dört bir tarafına yaygınlaştıracacağız.

Yeni Türkiye'de toplum temelli sağlık hizmetlerini geliştirmeye devam edeceğiz. Yurt dışında oluşturulacak 29 sağlık bölgesinde, istisnalar hariç, hastaların diğer bölgelere gitmesini gerektirmeyecek seviyede gelişmiş bir hizmet altyapısı kurmuş olacağız.

Aile hekimi başına ortalama 2015'te 3.500 nüfusun düştüğü bir yapıyı gerçekleştireceğiz.

Koruyucu sağlık, tedavi ve bakım hizmetlerinde sağlanan ilerlemelerle, hamileliğe bağlı anne ölüm oranını ve bebek ölüm oranını daha da düşük seviyelere çekeceğiz.

Tütün, alkol, uyuşturucu ve diğer madde kullanımlarını azaltmak için risk faktörleri ile mücadeleye devam edeceğiz.

Sağlıklı beslenme ve düzenli fiziksel faaliyeti teşvik ederek obezite ile mücadeleye etkin bir şekilde devam edeceğiz.

Evde bakım ve tele-tıp gibi uygulamalarla sağlık hizmetlerinin kalitesini daha da artıracak, maliyetini düşüreceğiz.

Yeni Türkiye’de, sağlıkta küresel marka haline gelen ülkemizin, sağlık turizmi alanında dünyanın önde gelen ülkeler arasına girmesi için gerekli adımlar atılacaktır.

Türkiye’nin son dönemde sağlıkta yakaladığı başarıyı Ar-Ge alanında sürdürmesi, sağlık alanında teknoloji merkezi rolünün güçlendirilmesi, dünyada tıp alanında meydana gelen bilimsel gelişmelere uyum sağlanması, kanser ve diğer hastalıkların artan maliyetlerinin kontrolü ve yönetimi amaçlarıyla sağlık bilimlerinde üst düzey eğitim ve araştırma merkezi oluşturacağız.

Dünyanın en stratejik ürünlerinden olan ve ithal yolla temin ettiğimiz kan ürünlerini, kamu özel işbirliği modeli ile ülkemizde üretecek teknolojileri elde etmek ve bu ürünlerin ihracatında dünya ölçeğinde söz sahibi olmak üzere çalışmalara başladık ve bu çalışmalarını en kısa sürede sonuçlandıracağız.

Sağlıkta dönüşüm programıyla gerçekleştirdiğimiz daha adil ve daha kolay ulaşılabilir sağlık hizmetlerinin sunumunda baş aktör olan sağlık personelimizin çalışma standartlarını düzenleyen ve memnuniyetlerini artıracak yenilikler yapılacaktır.

Vatandaşlarımızın yaşam kalitesini artırmak amacıyla, demografik yapıyı, gelişen tıbbi teknolojiyi ve klinik yöntemleri dikkate alarak, sağlık sistemimizin finansal yapısının sürdürülebilirliği güçlendirilecektir.

Toplumun Güvencesi: Sosyal Güvenlik

Sosyal güvenlik alanında, Kasım 2002’de Hükümet olarak söz verdiğimiz tüm nüfusu ve tüm riskleri güvence altına alan ve sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi oluşturma hedefimizi gerçekleştirdik.

Üç ayrı sosyal güvenlik kurumunu tek çatı altında topladık. Çalışanlar arasında norm ve standart birliğini sağladık. Ni-met-külfet dengesi ilkesi çerçevesinde mali olarak sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemini oluşturmaya başladık. Sosyal güvenlik kapsamını genişlettik. Nüfusun tamamına eşit, kolay ulaşılabilir ve kaliteli sağlık hizmetini hedef alan genel sağlık sigortası sistemini oluşturduk.

Sosyal güvenlik kapsamının genişletilmesi için yaptığımız düzenlemeler sonucunda 2014 yılı Nisan ayı itibarıyla nüfusumuzun yüzde 82’sini sosyal güvenlik, tamamına yakınına da genel sağlık sigortası kapsamı altına aldık.

2000 yılı sonrası gösterge esaslı sistemden, gelişme hızından pay alınan sisteme geçilmesiyle gelişme hızından pay alamayan yaklaşık 1,9 milyon emeklinin intibakını düzenledik.

Sosyal güvenliğe ilişkin hizmetlere erişiminin artırılması amacıyla Sosyal Güvenlik Merkezlerini yaygınlaştırdık. Kişilerin sosyal güvenceden mahrum biçimde çalıştırılmasının engellenmesi adına kayıtdışı istihdamla mücadeleye yönelik farkındalık artırma faaliyetlerinin yanı sıra, denetim faaliyetlerini yoğunlaştırdık.

Bu reformla ve takip eden düzenlemelerle vatandaşlarımızın gerek genel sağlık sigortası ve gerekse emeklilik alanında karşılaştıkları sorunları çözmeye başladık.

İşçi, memur ve BAĞ-KUR emeklilerimizi enflasyona ezdirmedik. 2003-2014 döneminde reel olarak en düşük SSK emekli aylığını yüzde 39, en düşük tarım BAĞ-KUR emekli aylığını yüzde 224, en düşük esnaf BAĞ-KUR emekli aylığını yüzde 95, en düşük memur emekli aylığını da yüzde 16 oranında artırdık.

Yeni dönemde sosyal güvenlik sisteminin nüfusun tamamını kapsayacak bir yapıya kavuşturulması temel hedefimizdir.

Sosyal güvenlik ve sağlık politikalarını ekonomi, istihdam ve sosyal yardım politikalarıyla uyumlu şekilde yürütmeye devam edeceğiz.

Çalışanların emekli olduklarında oluşabilecek gelir kayıplarını en aza indirmek amacıyla tamamlayıcı emeklilik sistemini kurup yaygınlaşmasını sağlayacağız.

Toplumun Hizmetinde Devlet

Sosyal destekler, sosyal devlet kavramının temel göstergesidir. Hükümetlerimiz döneminde, ekonomi politikalarının sosyal politikalarla birlikte ele alınması anlayışından hareketle, sosyal politika ve yoksullukla mücadeleye özel önem verdik. Gelir dağılımının iyileştirilmesi ve yoksullukla mücadele politikalarının başarılı olabilmesi için “insan”ı ekonomik kalkınmanın merkezine koyduk.

Sosyal devlet ve refah devleti anlayışını biz tesis ettik. Dar gelirli ailelere ve bireylere biz el uzattık. Bunu, kapsamlı, bütüncül ve etkin kurumlar, politikalar ve destekler aracılığıyla yaptık.

Bir taraftan kişi başına yapılan sosyal destek harcamalarının ve yardımlarının ulaştığı kişi sayısını artırdık, diğer taraftan da yardım alan vatandaşlarımızı İŞKUR ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı eşgüdümünde istihdama ve üretime kazandıracak özel politikalar geliştirdik.

Daha hızlı, etkin ve verimli hizmet sunmak amacıyla sosyal yardım ve hizmet alanındaki bütün kurum ve kuruluşlarımızı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı altında birleştirerek tek çatı altında topladık.

Sosyal yardımlarla yılda yaklaşık 3 milyon haneye ulaştık. İktidarımız döneminde yaklaşık 100 milyar TL'lik sosyal yardım harcaması yaptık. 2002 yılında toplam sosyal yardım harcaması

1, 3 milyar TL iken iktidarımız döneminde bu rakamı yaklaşık 14 kat artırarak 2013 yılında yaklaşık 20 milyar TL'ye yükselttik.

Yoksullukla daha etkin mücadele edebilmek için yoksulluk durumlarına göre sosyal yardım programlarımızı çeşitlendirdik. İhtiyaç sahibi asker ailelerimize ve eşi vefat etmiş sosyal güvenesi olmayan yoksul kadınlarımıza yönelik sosyal yardım programları başlattık.

Sosyal Konut Programı ile 2010 yılından bu yana 20 bin yoksul vatandaşımızı ev sahibi yaptık; barınma yardımları ile her yıl 7 bin vatandaşımızı destekleyerek insan onuruna yaraşır mekanlarda yaşamalarını temin ettik.

Yoksullarımızın sadece günlük ihtiyaçlarını karşılamadık. Yoksul vatandaşlarımızın daha sağlıklı bireyler olması için sağlık hizmetlerine erişimini daha da genişlettik ve onları Genel Sağlık Sigortası kapsamına dâhil ettik. Mesleki eğitim ve işbaşı eğitim programları ile Toplum Yararına Çalışma Programlarına katılan kişilerin genel sağlık sigortalarını da devam ettiriyoruz.

Yoksul vatandaşlarımızın kayıtlı olarak çalışmasını teşvik etmek için yeni bir uygulama başlattık. Artık, GSS primi devlet tarafından ödenirken sigortalı bir işte çalışmaya başlayan vatandaşlarımızın çalıştıkları sürede primin devletçe ödenme durumunu askıya alıyor iptal etmiyoruz. İşten ayrılmaları halinde ise gelir durumu düzelmediği takdirde primini devlet ödemeye devam ediyor.

Yoksul ailelerin çocuklarının daha sağlıklı yetişmesi için şartlı sağlık yardımları yaptık. Bu yardımlar çerçevesinde çocuklarının sağlık muayenelerinin yaptırılması şartıyla yoksul annelere düzenli ödemeler yapıyoruz.

Yoksulluğu gidermenin en önemli yolunun eğitim olduğu gerçeğinden hareket ederek yoksul çocuklarımıza yapılan eğitim yardımlarını büyük oranlarda artırdık ve eğitimi destekleyen yeni sosyal yardım programları oluşturduk.

Eğitim materyali yardımı, burslar ve şartlı eğitim yardımı, ücretsiz kitap dağıtımını gibi uygulamalarla daha fazla dar gelirli aile ve çocuğumuzun fırsat eşitliğinden yararlanmasını sağlıyoruz.

Nispeten geri kalmış bölgelerimizde imkânları sınırlı vatandaşlarımızın kendi projelerini hayata geçirebilmeleri amacıyla proje desteklerini hayata geçirdik. Bu çerçevede 2008 yılında GAP illerinde başlayan ve sonra 34 ile yaygınlaştırılan Sosyal Destek Programı (SODES) ile yoksulluk, göç ve kentleşmeden kaynaklanan sosyal sorunları, değişen sosyal yapının ortaya çıkardığı ihtiyaçları giderme yolunda büyük adımlar attık. 2014 yılına kadar SODES kapsamında 7.394 projeye 876 milyon TL kaynak aktardık.

İktidarımız döneminde uyguladığımız sosyal politikalar sonucunda gelir dağılımının düzeltilmesi konusunda çok önemli mesafeler kat ettik.

2002 yılında kişi başına aylık 30 doların altında bir gelire sahip 136 bin kişi varken, 2012 yılında 30 doların altında bir gelire sahip nüfus kalmamıştır. Aylık 65 doların altında bir gelire yaşayan nüfus 2002 yılında 2,1 milyon kişi iken, 2012 yılında 46 bin kişiye düşürülmüştür.

129 doların altında bir gelire mutlak yoksulluk düzeyinde yaşamak zorunda kalan kişi sayısı 2002'de 20,7 milyon iken, bu sayıyı 2012 yılında 1,7 milyona indirdik.

2012 yılında, kayıtlı çalışan yoksul vatandaşları da sosyal yardımlarla desteklemeye başladık.

Yoksul vatandaşlarımızın kapı kapı dolaşıp yoksul olduklarını ispatlamalarına gerek duymadan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına başvurup kısa sürede bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde başvurularının hızla sonuçlanmasını sağladık.

30 milyon vatandaşımızın tüm sosyo-ekonomik ve demografik bilgilerini merkezi veri tabanında toplayarak sosyal yardımlar-

da mükerrerliği ve suiistimalleri engelledik, etkin ve hızlı hizmet sunumunu sağladık.

Sosyal Yardım Kartı ile 2 milyon vatandaşımıza ulaşarak banka-matik kartları ile yardım almaları ve alışveriş yapmalarını sağladık. 600 bin vatandaşımızı, sosyal yardım ödemelerine ilişkin kısa mesaj servisi ile düzenli olarak bilgilendirdik. Yardım alma kuyruklarını ortadan kaldırdık. Konutunda sosyal yardım ve emekli maaşı ödenmesini talep eden vatandaşlarımıza evlerinde ödeme yapmaya başladık.

2015 yılına kadar aylık 65 doların altında bir gelire yaşamak zorunda olan vatandaşımız kalmayacaktır. 2023 için temel hedefimiz; hak ve sorumluluk temelli aileyi merkeze alan bütüncül sosyal politikalarla mutlak yoksulluğu tamamen ortadan kaldırmaktır.

Sosyal destek ve hizmet alanında “Aile Sosyal Destek Programı” (ASDEP) modeli çerçevesinde sağlık, istihdam ve eğitim hizmetlerini aile odaklı bir sistemle ele alacağız. ASDEP modeli ile hizmete ulaşamayan vatandaşlarımızın sorunları hane ziyaretleri ile tespit edilecek ve çözülecektir.

Aile yapımız, bizim diğer toplumlardan en büyük fark ve üstünlüklerimizden birisidir. Önümüzdeki dönemde ailenin korunması ve güçlendirilmesi sosyal politikalarımızın merkezinde olacaktır. Bu kapsamda, genç nüfus yapımızın korunması, aile kurumunun güçlendirilmesi ve aile refahının artırılmasına yönelik eylemler hayata geçirilecektir.

Engelliler, yaşlılar, korunmaya muhtaç çocuklar, şehit aileleri, gazi ve malullerimiz AK Parti iktidarlarının özel önem atfettiği kesimlerdir. Bu vatandaşlarımıza sıcak bir gönül ve yaygın imkânlar sunduk.

Bu kesimlerimizi anayasal ve yasal güvenceye kavuşturarak her türlü sağlık, rehabilitasyon, eğitim ve bakım hizmetlerini sağ-

ladık; insanca yaşayabilmeleri için gelir ve öncelikli olarak iş ve meslek sahibi olmaları ve kendilerini asla kimsesiz ve desteksiz hissetmemelerini temin ettik. Bundan sonra da desteğimizi artırarak sürdüreceğiz.

Özel ilgi bekleyen kesimleri toplumun saygın, aktif ve üretken unsurları haline getirmek Hükümetimizin başlıca hedefidir.

Önümüzdeki dönemde Türkiye'yi sosyal hizmet alanında evrensel yaklaşımlarla model ülke haline getireceğiz. Kurumsal bakımda yüzlerce çocuğumuza ve yaşlımıza aynı anda hizmet veren büyük, hantal, soğuk ve koğuş tipindeki huzurevlerini ve çocuk yuvalarını önemli ölçüde ev sıcaklığında küçük hizmet birimlerine dönüştürdük. Tüm yaşlılarımıza evlerinden ve sosyal çevrelerinden ayrılmadan yaşamlarını sürdürebilecekleri sosyal ve ekonomik şartları oluşturmak temel hedefimizdir.

Engellilerin önündeki engelleri kaldırmak için önemli başarılar sağladık. Engelli maaşı alanların sayısını iki katına çıkardık. Kamuda engelli istihdamını beş kat artırdık. Engelli çocuğu olan annelere erken emeklilik imkânı getirdik. Engelli çalıştıran işverenlere prim teşviki sağladık. Engellilere kolay emeklilik yolunu açtık. Talep eden emeklilerimize maaşlarının evinde ödenmesi kolaylığını sağladık.

Ailesi yanında bakılan 447 bin engellilerimiz için aylık asgari ücret tutarında ödeme yapıyoruz. İhtiyacı olan tüm engelli çocukların özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden ücretsiz yararlanmasını temin ettik. “Engelliler Destek Projesi” (EDES) ile engellilerimizin kendi projelerini hayata geçirmelerini sağladık.

Engelli Bakım ve Rehabilitasyon merkezlerimizde 4500 engelliye bakım hizmeti veriyoruz; 11 bin engellimizin özel bakım kurumlarında bakımını temin ediyor ve ücretlerini karşılıyoruz.

Engellilerin eğitim kurumlarına taşınması ve özel eğitim hizmeti programlarını uyguladık. 2002-2013 yılları arasında söz

konusu hizmetlerden yararlanan yaklaşık 1,9 milyon engellimiz için toplam 7 milyar 700 bin TL kaynak ayırdık.

Engelli vatandaşlarımızın yaşamlarını kolaylaştırmak için kentlerimizin fiziki çevrelerini engellilere uygun hale getirmek amacıyla çeşitli projeler yürütüyoruz. Uygun büyüklükteki yerel yönetimlerin özel durumdaki engellilerin taşınması için donanımlı araç bulundurmalarını sağlayacağız. Kamu hizmet binalarıyla kültürel ve sosyal tesislerin engelli kullanımına uygun projelendirilmesini sağlayacağız.

Engellilerin sosyal ve ekonomik hayatlarını daha kolay sürdürebilmeleri amacıyla eğitim, sağlık, barınma, ulaşım, iletişim ve çalışma şartlarına dair asgari standartların sağlandığı ve bu standartların ülke geneline yaygınlaştırıldığı, engellilerin sosyal dışlanmışlık duygusundan kurtulduğu bir Türkiye hedefliyoruz.

Yaşlı, engelli ve yoksul vatandaşlarımıza yönelik sunduğumuz hizmetlerin kalitesini artırmaya ve bu hizmetleri çeşitlendirip yaygınlaştırmaya önümüzdeki dönemde de devam edeceğiz.

Kadınların hakları, refahı, sosyal hayatta karşılaştığı engellerin ortadan kaldırılması güçlü toplum hedefimiz için vazgeçilmezdir.

Kadınlarımız için pozitif ayrımcılık anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. Cumhuriyet tarihinde ilk defa, TBMM bünyesinde Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuştur.

Kadına karşı şiddet ile mücadelede sıfır tolerans ilkesini gözettik. Aile içi şiddetin, töre ve namus cinayetlerinin engellenmesine yönelik hukuki düzenlemeler yaptık. Yine bu amaca yönelik olarak “Avrupa Konseyi Sözleşmesini (İstanbul Sözleşmesi)” çekincesiz olarak imzalayan ilk ülke olduk.

Dini inançları yüzünden ayrımcılığa uğrayan, başörtüsü yüzünden eğitim özgürlüğü kısıtlanmış, zulme uğramış kadınlarımızın eğitim ve çalışma haklarını kullanabilmelerini mümkün hale getirdik.

İstihdam imkânlarında, sosyal güvenlik haklarında, girişimcilik desteklerinde, doğum izinlerinde önemli ilerlemeler sağladık. Kadının bireysel ve toplumsal olarak daha da güçlenmesi için hayata geçirdiğimiz politikaları ve başlattığımız çalışmaları kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz. Önümüzdeki dönemde kadınların karar alma mekanizmalarındaki etkinliğini artıracacağız.

Hiçbir kadının savunmasız ve sahipsiz kalmaması gerektiği yolundaki temel kabulümüzün gereği olarak, korunma ve barınma talebi ile devlet kurumlarına başvuran kadınlarımıza ve çocuklarına korunma ve barınma hizmeti sunuyoruz.

İktidarımız yaşlılarımıza yönelik olarak hayat şartlarını iyileştirici önlemler almış, bu kapsamda sağlık, sosyal ve kültür alanında önemli hizmetlere imza atmıştır. Giderek yaşlanan nüfusumuza yönelik yapılan çalışmaları tek çatı altında daha etkin bir şekilde yürütmeye devam edeceğiz.

Korunmaya muhtaç çocuklarımıza yönelik yaptığımız hizmetlerimizi daha da artıracak ve kalitesini daha da yükselteceğiz. Bu çocuklarımızın sahip olduğu zekâ ve yetenekleri geliştirecek biçimde eğitim, bakım ve sağlık hizmetlerini yaygınlaştıracak ve fırsat eşitliğini güçlendireceğiz.

Maddi güçlükler nedeniyle çocukları için devlet koruması talep eden aileleri maddi yardımla destekleyerek 56.000 çocuğun ailesi yanında bakımını temin ettik. Ayrıca verdiğimiz desteklerle 2002 yılında 268 olan kurum bakımından aile bakımına dönen çocuk sayısını 2014 itibarıyla 10.229'a çıkardık.

Çocuğun yüksek yararını gözeterek mevcut hizmet birimlerinin yüzde 90'ının yurt modelinden ev modeline geçişi sağladık. Yuvalarımızda kalan ve öğrenimi tamamlayan 38.000 gençimizi işe yerleştirdik. Aile yanında desteklemenin mümkün olmadığını, kurumsal bakım hizmeti alan çocuklarımız için, ev ve aile ortamının güvenliğini ve sıcaklığını hissetmeleri, sosyal hayat, komşuluk ilişkileri, örf ve adetlerimizi öğrenebilecekleri

“Çocuk Evleri” ve “Sevgi Evleri”ni yaygınlaştırdık. Bu istikametteki çalışmalarımız aynı anlayışla devam edecektir.

Koruma altına alınan ve kurumsal bakım kapsamındaki 30 bin çocuğun “Aileye Dönüş ve Aile Yanında Destek Uygulaması” ile aile yanında bakımını temin ettik.

Gençlerimiz bugünün enerjisi, yarınlarımızın ise teminatıdır. Ülkemiz, bu hazineye diğer ülkelere kıyasla daha fazla sahiptir.

Hükümetlerimiz döneminde gençlerimizin hem aile içinde, hem yaşadıkları çevrede, hem de okullarda ve sosyal mekânlarda iyi yetişmeleri, bilinçli birey olmaları, kültür ve spor ile hem ruhen hem de bedenen güçlenmeleri için pek çok önemli adımlar attık.

Seçilme yaşını 25’e düşürerek gençlerin siyasete daha fazla katılımının önünü açtık. Önümüzdeki dönemde seçilme yaşını 18’e düşürme hedefimizi burada tekrar ifade ediyorum.

Gençlik ve spor yatırım bütçesini 15 kat artırdık. Kredi ve Yurtlar Kurumunun bütçesini 11 kat artırdık. Yükseköğrenim yurt kapasitemizi 2002 yılına kıyasla 2 kattan fazla artırdık.

Yurtların hem kapasitesini, hem de fiziki durumlarını iyileştirerek, tüm yurtlarda tek kişilik veya 3 kişilik odalara geçmeyi hedefledik. Öğrencilerimiz artık otel konforundaki yurtlarda yaşıyorlar.

2003 yılında 194 olan yurt sayısını 81 il, 147 ilçe ve 2 yurtdışı olmak üzere 2014 yılı itibarıyla 384 e ulaştırdık. 2014 yılı başından Ağustos ayına kadar yurt yatak sayımızı 30.000 adet artırarak 335.000 yatak kapasitesine ulaştık. 2014 yılı sonuna kadar alınacak olan yurtlarla 50.000 daha artırarak 385.000 yatak kapasitesine ulaşılacaktır.

2015 yılı için şimdiden toplam 65.000 yataklık yurt sözleşmesi yapılmış olup bu kapasitenin 115.000 daha artırılarak yurda

ihtiyaç duyan bütün öğrencilerimizin devlet yurtlarında barındırılması hedeflenmektedir.

2002 yılında burs ve kredi alan kişi sayısı 857.341 iken, 2014 yılında bu sayı 1.245.000'e ulaşmıştır.

2003'ten bu yana müracaat eden her üniversite öğrencisine burs veya öğrenim kredisi verdik. Yurtdışı eğitim ve değişim programlarından yararlanan öğrenci sayısını artırdık.

2002 yılında 74 adet olan Gençlik Merkezi sayısını 2014 yılında 182 adete çıkardık. Halen 187 adet Gençlik Merkezimizin yapımı devam etmekte olup, bu sayıyı daha da artıracaktır.

Üniversiteler ve meslek kuruluşları ile işbirliği içinde gençler için iş kurma ve geliştirme merkezleri kuracağız.

Gençlerimizi toplumun değerlerine yabancılaşmadan, bilgi ve tecrübe ile donatarak meslek sahibi ve rekabet gücü yüksek bireyler olarak yetiştirmeleri için eğitimden istihdama kadar her alanda gerekli tedbirleri alacağız.

Eğitim çağındaki gençlerimize, çalışan gençlerimize ve bilhassa eğitim ve istihdam dışında kalmış, herhangi bir kurumsal desteğe uzak olan gençlerimize yönelik sanat ve spor olanaklarını artırma, uygun şekilde rehberlik yapma ve kendilerine olan güvenlerini artırma yönünde her türlü hizmetlerimizi güçlendirecek ve gençlerimize sahip çıkacağız.

Bağımlılık yapan alışkanlıkları özendirici yayınlar ile medyada yer alan olumsuz rol modellerin ön plana çıkmasını önleyeceğiz. Ayrıca, toplumun bütün kesimlerini kapsayacak sağlıklı yaşam programlarımızı hayata geçireceğiz. Yeni dönemde madde bağımlısı, eğitimini tamamlayamamış ve uygun şekilde istihdam olanaklarına erişememiş bir tek gencimizin kalmaması nihai hedefimizdir.

Sporu sadece boş zamanları değerlendirme aracı olarak değil, aynı zamanda sosyalleşmenin ve sağlıklı bir toplum olmanın da önemli bir aracı olarak görmekteyiz.

Hükümet olarak hedefimiz, sağlıklı ve hareketli bir yaşamın gereği olarak toplumda spor yapma kültürünün yerleştirilmesi, spor hizmetlerinin kalitesi ve çeşitliliği artırılarak sporun geniş kitlelere yaygınlaştırılmasıdır.

Bu kapsamda, toplumumuzun bütün katmanlarının spor ile tanışması, spor faaliyetlerine aktif olarak katılması yönünde büyük yatırımlar yaptık. Çocuklarımızın, gençlerimizin, yaşlılarımızın, kadın-erkek demeden bütün vatandaşlarımızın spor yapabilmesi için büyük, yaygın ve çeşitli spor tesisleri açtık.

Lisanslı sporcu sayımızı 17 kat artırdık. Amatör milli sporculara verilen aylık burs miktarını 2014'de 900 TL'ye çıkarttık.

Her alanda olduğu gibi, spor alanında da her geçen gün dünyadaki etkinliğimizi artırıyoruz. Bu çerçevede, uluslararası şampiyonalara ve üniversite oyunlarına başarılı bir şekilde ev sahipliği yaptık. Bundan sonra da bu tür organizasyonlara ülkemizin ev sahipliği yapması için her türlü girişimi yürüteceğiz.

Spor yapma kültürünü benimsemiş, seyirci olmanın ötesine geçerek sporu gündelik hayatının bir parçası haline getirebilmiş nesillerin yetişmesini hedefliyoruz.

Spor eğitimini okul öncesine yaygınlaştıracak ve çocuklarımızın eğitim alırken farklı spor branşlarıyla uğraşmasını sağlayacağız. 4-8 yaş arası çocukları yetenek taramasından geçirerek uygun spor dallarına yönlendireceğiz.

Sporla şiddetin ve etik olmayan davranışların azaltılması için gerekli önlemleri alacağız ve kararlılıkla uygulayacağız.

Başarılı sporculara sağlanan burs imkânlarını daha da artıracacağız.

4

Yaşanabilir Mekânlar ve Çevre

4

Yaşanabilir Mekânlar ve Çevre

Bizim şehirlerimiz, sosyal ve iktisadi durumuna bakmadan, her insanı kuşatan, kucaklayan mekânlar olmuştur. Bizim şehirlerimiz medeniyetimizin özüyle şekillenirken, içinde yaşayan insanı da, medeniyetimizin özüne, ruhuna uygun biçimde potasında eriten şehirler olmuştur.

Dolayısıyla bizim şehir tasavvurumuz, aynı zamanda medeniyet tasavvurumuzdur. Şehir mirasımız, aynı zamanda medeniyet birikimimizdir.

Önümüzdeki dönemde başta kadim şehirlerimiz olmak üzere tüm mekanlarımızda politikamız, dikey değil yatay bir yapılaşma olacaktır. Şehirlerimizi tabiat ve kültür ile iç içe yaşanacak ortamlar olarak korumak ve geliştirmek en önemli önceliklerimiz arasında yer alacaktır.

İnsanımızı, şehrin odağı haline getirmeyi, şehirlerimizi huzurlu, mutlu ve özgüven içinde yaşayan insanlardan oluşan bir yaşam merkezi haline dönüştürmeyi hedefliyoruz.

Sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı içinde bir yandan toplumumuzun refahı ve mutluluğunu sağlarken, diğer yandan bu tabiatın ve çevrenin gelecek nesillerin bir emaneti olduğunu akıldan çıkarmayacağız. İnşayı, imarı ve yapılaşmayı, bu ilkeler doğrultusunda geliştirmek için tüm sektörlerde gerekli adımları atacağız.

Bir ülkedeki yönetimin kalitesini, toplumun gelişmişlik düzeyini ve medeniyete yaptığı katkıyı belirleyen faktörlerden biri

de o ülkedeki şehirlerdir. Bugün yüksek standartlarda şehirleşme artık bir zenginlik ve gelişmişlik göstergesi haline gelmiştir. İktidarımız döneminde şehirlerde yaşayan nüfus oranı 9 puan artarak yüzde 73'e yükselmiştir.

Uzun yıllardır göç, gecekondulaşma, çarpık yapılaşma, kaynak yetersizliği, hukuki sorunlar nedeniyle büyük sıkıntılar yaşayan kentlerimizi “yaşanabilir” ve “marka” şehirler haline getirmek en önemli önceliklerimizden biri olmaya devam edecektir. Her bir şehrimiz için uzun vadeli vizyonlar belirlenmesi ve şehirlerimizin ekonomisiyle, kültürüyle, tarihi mirasıyla, turizmiyle, tarımıyla ülkenin kalkınmasına hizmet etmesine ve ismini duyurmasına önem vermekteyiz. Diğer taraftan; şehirlerimizin değerlerini ve kaynaklarını korumayı ve geliştirmeyi de sürdürülebilir kalkınma ve yaşam kalitesini yükseltme bakımından vazgeçilmez görüyoruz.

Planlı gelişmeye yön vermek üzere ülke bütünüünün yüzde 97'sinde çevre düzeni planı çalışmalarını tamamladık. Kıyılarımızın sağlıklı bir şekilde planlanması için de kıyı kenar çizgilerinin yüzde 98'ini tamamladık.

Arazi kullanım kararlarını birbiri ile ilişkilendiren ülke mekânsal strateji planı çalışmalarını başlattık.

Kıyı alanlarının sürdürülebilir kullanımını sağlamak üzere, bütünlük kıyı alanı planı çalışmalarını başlattık.

Ülkemizde yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik olarak, Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi çalışmalarına hız verilecektir.

En temel e-Devlet projelerinden birisi olan “Tapu Kadastro Bilgi Sistemi Projesi”ni (TAKBİS) tamamladık. Türkiye'nin her yerinden başka yerlerde bulunan gayrimenkullere ait sorgulamalar ile tapu kaydı alınması işlemleri kolaylıkla yapılabilmektedir. Vatandaşların tapu işlemlerini e-Devlet kapısı üzerinden yapabilmesi için çalışmalara hız verilecektir.

Kadastro çalışmalarını yüzde 99 seviyesinde tamamladık ve yenileme çalışmaları devam etmektedir.

Hükümetimiz şehirlerimizi sosyal, kültürel, teknik ve ekonomik boyutlarıyla bir bütün olarak değerlendirmektedir. Bu doğrultuda, şehirlerimizde iş ve yaşam ortamlarının planlanması, konut, altyapı, ulaşım gibi önemli alanlarda hizmet standartlarının yükseltilmesi yönünde birçok projeye imza attık.

Şehirlerimizi güzelleştirmek ve gecekondu bölgelerini ıslah etmek için kentsel dönüşüm projelerini hayata geçirdik. Kentsel dönüşümle, yapı stokumuzun yenilenmesi sağlanırken her türlü afete karşı dayanıklı yaşam alanları geliştirdik. Aynı kapsamda ata yadigârı çok sayıda eseri ihya ettik, altyapılarımızı ve kamu binalarımızı güçlendirdik. TOKİ ve yerel yönetimlerle müştereken, 2003-2014 döneminde, 90.653 konutluk gecekondu dönüşüm ve kentsel yenileme uygulaması başlattık. Bu konutlardan 55.197 tanesini tamamlayarak hak sahiplerine teslim ettik.

Buna ilaveten, aynı dönemde TOKİ eliyle 625 bin konutun yapımına başladık, 480 binini tamamladık. Sosyal adalet anlayışımızı burada da göstererek, hiç geliri olmayan yoksul ailelere peşinatsız 100-350 TL taksitle, 10-20 yıl vadelerle sosyal konutlar inşa ettik.

Kentsel dönüşümün kurumsal ve yasal yapısını tanımlayarak yeni bir dönem başlattık. Kentsel dönüşüm kapsamında 6,5 milyon birim konutun 2023 yılına kadar dönüştürülmesi hedefi doğrultusunda çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Çok önemli bulduğumuz kentsel dönüşüm projelerinde yenilikçi ve katma değer yaratan sektörleri, yaratıcı endüstriler ile yüksek teknoloji ve çevreye duyarlı üretimi destekleyen uygulamalara ve vatandaşın da sürece katılımına öncelik verdik, vereceğiz.

Sadece konut değil, okulu, spor salonu, yurdu, pansiyonu, sağlık ocağı, hastanesi, camisi, kütüphanesi, engelsiz yaşam merkezi gibi sosyal donatılarıyla mahalleler inşa ettik.

Kent içi ulaşımın kalitesini yükseltecek ve kapsamını genişletecek büyük ölçekli projeleri merkezi yönetim olarak üstlendik ve bu kapsamda İstanbul'da boğaz geçişini kolaylaştıran Marmaray projesini hizmete açtık. Karayolu Tüp Geçışı (Avrasya Tüneli), 3. Köprü gibi küresel çapta dev projeler başlattık. İZBAN Projesini tamamlayarak İzmir'imizi modern raylı sisteme kavuşturduk.

Kent içi trafiği şehirlerarası trafikten ayırmak için 58 il merkezinde, 474 adet ilçe ve 209 adet belde yerleşiminde 3.786 km. uzunluğunda kent geçışı yaptık.

İstanbul, Ankara ve İzmir başta olmak üzere bütün şehirlerimizin içmesuyu meselesini uzun vadeli çözdük. İşletmeye aldığımız 76 adet içmesuyu projesi ile 41 milyon vatandaşımıza içmesuyu temin ettik.

KKTC Su Temini Projesi kapsamında deniz yüzeyinden 250 metre derinlikte askıda geçirilen boru hattı, Türkiye tarafından inşa edilen Alaköprü Barajı, KKTC tarafında inşa edilen Geçitköy Barajı ve 107 kilometre uzunluğundaki isale hattı ile KKTC'ye yılda 75 milyon m³ su iletilecektir.

Ayrıca, vatandaşlarımızın sağlıklı içme suyuna erişmelerine imkân veren ve çevre açısından önem arz eden su, atıksu (kanalizasyon) ve yağmur suyu sorunlarını kökten çözmek amacıyla yaklaşık 200 belediyemizin 2600 projesini desteklemek amacıyla Su ve Kanalizasyon Altyapı Projesini (SUKAP) başlattık. SUKAP'a son dört yılda merkezi bütçeden yaklaşık 2 milyar TL ödenek aktarılmış olup, program sonunda belediyelerin içmesuyu ve kanalizasyon altyapısı büyük ölçüde tamamlanacaktır.

Ülkemizi demokraside, hukukta, ekonomide, dış politikada dünyanın en önde gelen ülkelerinden birisi haline getirmek anlamına gelen 2023 vizyonumuz, yerel yönetimler için de geçerlidir.

Önümüzdeki dönemde şehirlerimizin ve insanlarımızın sorunlarını çözmeye kararlı bir şekilde devam edeceğiz, Büyük

projelerimizi sürdüreceğiz, yeni projelere başlayacağız. Bunun yanında, katılımcı, vizyoner, girişimci belediyecilik anlayışını daha da güçlü hale getireceğiz.

Bizim hedefimiz öncelikle insan dostu şehir anlayışımızı hakim kılmaktır. “Kimlikli ve kişilikli şehirler” oluşturarak medeniyetimizin şehir tasavvurunu ihya etmektir. Bunu yaparken en modern, en ileri tekniklerden, yöntemlerden de yararlanacağız.

AK Parti olarak şehir güvenliğine, temizliğine, estetiğine, yeşille, parklara daha fazla yoğunlaşacak, çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler için çok daha fazla yatırım yapacağız.

Yeni Türkiye yolunda şehirlerin alt ve üst yapıları kadar, insan boyutuna daha çok ağırlık verecek, şehrin ruha, ruhun da şehre yansıtacağı projeleri hayata geçireceğiz.

Biz, sadece bugünün şehirlerine, bugünün insanına, bugünün Türkiye’sine karşı sorumlu değiliz. Bizler, bugünden yarını inşa etmenin, yarını imar etmenin sorumluluğunu omuzlarımızda taşıyoruz.

Her şehrimiz ekonomisiyle, kültürüyle, tarihi mirasıyla, el sanatlarıyla, tarımıyla, turizmiyle ülkeyle entegre olacak ve ismini duyuracaktır. Öte yandan küresel düzeydeki en ileri teknikler, teknolojiler, gelişmeler, ticari ve ekonomik bağlantılar da şehirlerimizin markalaşmasına katkı sağlayacaktır.

2023 yolunda hedefimiz, şehirlerimizi insan dostu, çevre dostu, estetik, katılımcı ve müreffeh marka şehirler haline getirmektir.

Bu doğrultuda, imar mevzuatını günün ihtiyaçlarına uygun olarak revize edeceğiz. Kentsel tasarım ilkelerini ve uygulamalarını; engelli, yaşlı, hareket kısıtlılığı olanlar gibi özel ilgi bekleyen kesimlerin hizmetlere erişimini kolaylaştırmak üzere geliştireceğiz.

Şehirlerde kamu arazilerinin imarlı yapılaşma, ekonomik kalkınma, ortak sosyo-kültürel fayda temelinde daha aktif kullanımını sağlayacağız.

Çevreye ilişkin düzenlemeler, işlemler ve denetimleri politika ve plan kararlarına uyumlu bir şekilde yürütecek, koruma-kullanma dengesini en iyi şekilde gözeteceğiz.

Ülkemizin en büyük ağaçlandırma seferberliğini başlattık. Şehirlerimizin daha yeşil mekânlar haline gelmesi için politikalar geliştirmeye devam edeceğiz. Her ilde en az bir şehir ormanı oluşturulması projesi, her ilimizin ve ilçemizin en azından bir meydanının olması gibi şehirlerin canlılığını artıran projeleri hayata geçireceğiz.

Çarpık kentleşmeyi düzeltmek ve deprem gibi afetlere karşı hazırlıklı olabilmek için kentsel dönüşüm çalışmalarına devam edilecek ve bu süreç yerel yönetimler ve özel sektör ile sağlıklı bir şekilde yönetilerek, alt ve orta gelir grubunun konut ihtiyacının karşılanmasına öncelik verilecektir. Dönüşüm ve yenileme projeleriyle tarihi veya geleneksel kent merkezlerini, özgün kimliğini koruyarak yeniden canlandıracağız.

Yürütülmekte olan kentsel dönüşüm çalışmalarının yanı sıra, yöresel dokuyu ve kimliği de yansıtan kırsal dönüşüm çalışmalarını başlatacağız.

Toplu konut uygulamalarımızın kapsamını genişleteceğiz. TOKİ'nin öncelikle nüfus artışının hızlı ve konut fiyatlarının yüksek olduğu şehirlerde ve alt ve orta gelir grubunun temel konut ihtiyacına yoğunlaşmasını temin edeceğiz. Kalkınmada öncelikli bölgelerde sosyal konut üretimine ağırlık vereceğiz.

Kaliteli ve ekonomik konut arzını temin etmek üzere yeterli altyapısı hazır arsa geliştirilmesine önem verecek, kendi konutunu yapanlara kapsamlı teknik destek sunacağız.

Planlama, projelendirme ve yapılaşma konularında kaliteli hizmet ve denetim için il, ilçe ve belediyelerde yeterli sayıda nitelikli teknik personel çalıştıracacağız.

Özellikle SUKAP projesiyle, şebekeli içme ve kullanma suyundan yararlanan belediye nüfusu oranını yüzde 100'e çıkaracağız. İçme ve kullanma suyunun, yeterli miktarda ve uygun standartlarda temin edilmesini sağlayacağız.

Katı atık yönetiminde de bir taraftan hizmetin kalitesini artırırken, diğer yandan da daha geniş kitlelere bu hizmetleri ulaştırdık. 2002 yılında düzenli katı atık depolama tesisleri ile 23 milyon kişiye hizmet verirken, bugün 46,5 milyon kişiye hizmet vermekteyiz. Hedefimiz 2023 yılına kadar kentli nüfusun tamamına bu hizmetleri ulaştırmaktır. Böylece atıksu ve her türlü katı atığın etkin ve bütüncül yönetimini sağlayarak doğal kaynakları koruma ve kullanmada sürdürülebilirlik prensibini hayata geçireceğiz.

Ulaşım ve trafik konusunda merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki işbirliğini geliştirecek; ulusal ve yerel ulaşım planları arasında uyum ve koordinasyonu sağlayacağız.

Şehirlerde toplu taşıma altyapısını geliştirmeye devam edeceğiz. Yoğun hatlarda raylı sistemleri hızla tamamlayacak ve şehiriçi-şehirlerarası bütünlüşmeyi sağlayacağız. Organize sanayi ve üniversite kampüsü gibi ihtiyacı yüksek bölgelere toplu ulaşım imkânlarını artıracacağız.

Gayrimenkul bilgilerini kayıt altına alma işlemine hız verecek, ülke genelinde kadastrusuz ve tescilsiz alan bırakmayacağız.

Gelecek İçin Çevre

Çevre, insan faaliyetlerinin doğal kaynaklar üzerinde yarattığı baskının giderek artması ile her türlü politika ve kararda daha fazla gözetilecek bir öncelik haline gelmiştir. Bu hassasiyet sadece ulusal ve uluslararası bir sorumluluk olmayıp nesiller arası hakkaniyeti sağlamak açısından da bir zorunluluktur.

Çevre kirliliği ve doğal kaynakların hızla yok olması bu konuyu her düzeyde önemli bir gündem maddesi haline getirmiştir. AK Parti hükümetleri döneminde de başta küresel ısınmaya neden olan sera gazı emisyonlarının kontrolü olmak üzere, yenilenebilir enerji kullanımının ve enerji verimliliğinin artırılması, atık yönetiminin etkinleştirilmesi, içmesuyu ve kanalizasyon gibi hizmetlerin yaygınlaştırılması ve kalitesinin yükseltilmesi, orman ve korunan alanların genişletilmesi, biyolojik çeşitliliğin korunması ile ilgili uygulamalara öncelik verilmiş ve çevresel göstergeler iyileştirilmiştir.

Çevre politikalarında ve uygulamalarında ülkemizde yeni bir dönemi başlattık. Çevreyi koruma, her türlü kirliliği giderme, ağaçlandırma, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği, tarım topraklarının korunması, içme suyuna erişim alanlarında önemli adımlar attık. Modern çevre teknolojileri ile arıtma tesislerini yaygın olarak ilk defa AK Parti hükümetleri döneminde memleketimize kazandırdık. Çevrenin kalkınmanın önünde bir engel olarak görülmesi şeklindeki alışlagelen yaklaşımı bir kenara bıraktık. Çevreye duyarlı faaliyetlerin insan sağlığının yanısıra yeşil teknolojiler, yeşil işler gibi yeni fırsatları hazırladığı gerçeğinden hareketle yeşil büyümeye geçiş sürecini başlattık. Bu çerçevede çevrenin korunması ve sürdürülebilir kullanımı için çok sayıda proje üretip dev yatırımlara imza attık.

2002 yılında sadece 15 olan düzenli çöp depolama tesisi sayısı 76'ya yükselmiş olup bu tesislerle 1010 belediyede 46,5 milyon nüfusa hizmet verilmektedir. 2002 yılında belediye nüfusunun yüzde 35'ine atık su arıtma hizmeti verilirken, yaptığımız çalışmalarla bu oranı 2014 yılında yüzde 75'ye çıkardık.

Denizlerdeki kirliliği 2002 yılında sadece 26 noktada izlerken, bugün 249 noktada izleme altyapısı tesis ettik. 2002'de 151 olan mavi bayraklı plaj sayısını 397'ye çıkararak dünya üçüncüsü olduk. Limanlarda 247 tesiste gemi atıkları için alım

hizmeti verdik. 2002 yılında 964 olan korunan alan sayısını 2821'e çıkardık ve 89 yeni kent ormanı kurduk.

Hava kirliliği ve artan karbondioksit emisyonu ile mücadele için önemli adımlar attık. 2005 yılında 54 tane hava kalitesi ölçüm istasyonu varken, bu sayıyı 175 e çıkarttık. Kentiçi ulaşım dahil, demiryollarının daha çok kullanımı için başlatılan projeler, özellikle İstanbul'da kentiçi ulaşımında deniz yolu kullanımının artırılması, hibrit otomobillerle ilgili çalışmalar ve yaşlı araçların trafikten çekilmesi gibi uygulamalarla ulaşımı daha çevreye duyarlı hale getirdik. Şehirlerimizde ısıtma amaçlı doğalgaz kullanımının yaygınlaştırılmasına önem verdik. Başta konutlar olmak üzere binalarda enerji verimliliği uygulamaları ile hava kirliliği ve karbondioksit emisyonu azaltımına katkı sağladık.

Hükümetimiz çevre konularında uluslararası gelişmeleri yakından takip etmeye, koruma ve kullanma dengesini gözeten ve sürdürülebilir kaynak kullanımının önemini bilen bir anlayışla politika üretmeye devam edecektir. Yeşil büyümenin başta istihdam yaratma ve teknoloji gelişimi olmak üzere getireceği bütün fırsatlardan faydalanılması benimsenecek, sürdürülebilir üretim-tüketimi sağlamak üzere kamu alımlarında çevre dostu ürünler tercih edilecektir.

İklim değişikliği başta olmak üzere, artan çevresel sorunlara karşı hassasiyet ve tabii afetler konusunda hazırlıklı olmak, bu dönemde de halkımıza ve yegâne yaşam ortamımız dünyaya karşı Hükümetimizin en önemli yükümlülükleri arasında yer almaya devam edecektir.

Bu çerçevede, çevreci bir ulaşım anlayışıyla, başta kentler olmak üzere yolcu ve yük trafiğinin yoğunlaştığı alanlarda gürültü kirliliği dâhil olmak üzere kirliliğin azaltılmasına özel önem vereceğiz.

Başta karayolu olmak üzere; tüm ulaşım türlerinde sera gazı emisyonlarına yönelik çalışmalara öncelik verecek ve gerekli takip sistemini kuracağız.

Büyükşehirlerde akıllı sistemlerle desteklenen bütünleşik toplu taşıma sistemlerini hayata geçireceğiz. Elektrikli demiryolu hatlarını yaygınlaştırarak sera gazı emisyonlarını azaltacağız.

Atık yönetimi hizmetlerinin desteklenmesine devam edeceğiz. Atık azaltma, kaynakta ayrıştırma, toplama, taşıma, geri kazanım ve bertaraf safhalarını teknik ve mali yönden bir bütün olarak uygulayarak çevreye verilen tahribatı en aza indireceğiz.

Atık yönetiminin, geri dönüşüm yoluyla hem enerji üretimini, hem de istihdamı artırıcı bir yatırım alanı olmasını sağlayacağız.

Küçük hidroelektrik santrallere (HES) ilişkin olarak çevre duyarlılığını en üst düzeyde hayata geçirecek, bu amaçla gerekli düzenlemeleri hızlı bir şekilde yaparak etkili bir şekilde uygulayacağız.

Su kaynaklarımızın daha etkin yönetimi ve korunması için havza esaslı su yönetimine geçiyoruz. 25 havza için Havza Koruma Eylem Planı tamamlanarak uygulamaya geçildi. Trakya'nın kanayan yarası Ergene Nehrinin temizlenmesi için Ergene Havza Koruma Eylem Planı ve projeler hazırlanarak uygulamaya konuldu. Ergene Havzası Eylem Planı kapsamındaki OSB'lere ait beş atıksu arıtma tesisi inşaat ihalesi gerçekleştirilmiştir. Kollektör Hattı ve Deniz Derin Deşarj projesi ihale edilecek olup, projelerin 2 yılda tamamlanması hedeflenmektedir.

Havza bazında entegre atıksu ve su yönetimi sistemi oluşturma çalışmalarına hız vereceğiz.

Ülkemizi, iktidarımız döneminde orman varlığını arttıran nadir ülkelerden birisi haline getirdik, Ağaçlandırma Seferberliği (2008-2012) kapsamında 5 yılda 2 milyon 430 bin hektar alanda ağaçlandırma çalışma yürüttük. Ardından, 2013-2017 yıllarını kapsayacak Erozyonla Mücadele Eylem Planını uygulamaya koyduk.

Ormancılıkta 2023 hedefimiz orman alanlarını ülke yüzölçümünün yüzde 30'una denk gelen 23,3 milyon hektara yükseltmektir. Bu amaçla, 2015 yılında orman varlığını 22 milyon hektara yükselteceğiz.

Kamuoyunda 2/B olarak bilinen orman vasfını yitirmiş arazilerin değerlendirilmesi ve satışı konusunda yapılan düzenleme ile 40 yıldır çözülemeyen ve vatandaş ile devleti karşı karşıya getiren meseleyi çözdük.

Türkiye'yi, orman yangınlarıyla mücadelede çevre ülkelere de her an yardım edebilecek güçte ve Akdeniz ülkeleri arasında en başarılı ülke haline getirdik.

Korunan alanlarımızı artırıyoruz. 2002 yılında 952 olan korunan alan sayısını

2013 yılında 1.760'a, korunan alan miktarını ise 3,4 milyon hektardan 6,3 milyon hektara çıkarttık. 12 yıl içinde Milli Park Sayısı 33'ten 40'a, Tabiat Parkı Sayısı 17'den 192'ye çıkarılmıştır.

Önümüzdeki dönemde orman varlığımızı daha da artırmak için her türlü tedbiri alacak, ormanlarımızın ekonomik, sosyal ve ekolojik fonksiyonlarını gözetken bir anlayışla sürdürülebilir orman yönetimi ilkeleri doğrultusunda yönetmeye devam edeceğiz.

Afet ve Acil Durum Yönetimi

Afet ve acil durum yönetimi alanındaki yetki kargaşasını sonlandırarak esnek, anında ve etkin müdahale edebilir bir yapı oluşturduk.

Bu amaçla Türkiye Afet Müdahale Sistemini kurduk. Türkiye Afet Müdahale Planı ile "sıfırıncı dakikaya hazırlıklı" olabilmek için tüm kamu, sivil, özel sektör kurum ve kuruluşların rol ve sorumluluklarını belirledik. Kurduğumuz entegre sistemi bu yıl içerisinde hizmete alıyoruz.

Türkiye’yi afet açısından ayırdığımız 15 bölgede 22 “Afet Lojistik Merkezi” kurulup faaliyete alınmış olup, yılsonuna kadar bu sayı 27’ye çıkarılacaktır. Bu sayede 600 bin kişiyi barındırabilecek çadır stokumuz ile afetlerde ihtiyaç duyulacak malzemeleri hızlı bir şekilde afet bölgelerine ulaştıracacağız.

Geçmişte görülmemiş etkinlikte bir afet yönetimi sergileyerek Elazığ, Van ve Kütahya depremlerine, Soma maden kazasına ve ülkemizde yaşanan birçok sel, heyelan gibi afetlere hızlı müdahale ettik. Van depremi sonrasında 35 konteyner kentte 175 bin kişiyi geçici barınma merkezlerinde ağırladık. AFAD koordinasyonunda 2010 yılından 2014 yılının Ağustos ayına kadar yaklaşık 41 bin afet konutu yaptık.

Kriz yönetiminden risk yönetimine geçiş çerçevesinde “Türkiye Afet Risk Yönetim Sistemi”ni kurduk. Pilot uygulamasını bu yıl Kahramanmaraş’ta başlattık.

“Bütünleşik Afet Tehlike Haritalarının Oluşturulması” projesi ile teknik kılavuzlar hazırladık ve çalışmalarda standardizasyonu sağladık.

Ulaşım, endüstriyel, maden, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer kazalar, iklim değişikliği, kritik yapı çökmeleri gibi teknolojik afetler alanında kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon içerisinde, Türkiye’nin “teknolojik afetler yol haritası”nı hazırladık.

2023 hedefimiz; AFAD koordinasyonunda başlattığımız afet yönetiminde dönüşüm ve restorasyonu tamamlayarak afetlere dirençli bir ülke ve toplum oluşturmaktır.

Afet ve acil durumlara ilişkin hizmetlerin ve kurumlararası işbirliğinin yerelde tek merkezden etkin bir şekilde yürütülmesi ihtiyacına yönelik olarak her ilde standart tip ve kalitede afet ve acil durum yönetim merkezleri kuracağız.

Ülkemizin her yerine en geç 1,5 saat içerisinde ulaşabilmek için Havadan Arama-Kurtarma Kapasitesini geliştiriyoruz.

Afet anında kesintisiz iletişimi sağlamak amacıyla Kesintisiz ve Güvenli Haberleşme sistemini kuruyoruz. Bu kapsamda 4 ilde pilot çalışmamızı yılsonuna kadar tamamlayıp, 2017 yılı sonuna kadar da tüm illerimize yaygınlaştırıyor olacağız.

Vatandaşlarımıza afet öncesi ve sonrasına yönelik eğitimler vererek afetlere karşı farkındalığı artıracacağız. Halkımızın yüksek bilinç düzeyi, lojistik merkezler, geçici iskân altyapısı, güçlü arama-kurtarma ve müdahale kapasitesi yanında afete dayanıklı yapı stoku ile kriz yönetiminden risk azaltmayı önceleyen bir yapıya geçiyoruz. Amacımız en kötü senaryolarda dahi afetlere dirençli bir toplum yapısı oluşturmaktır.

Doğal afet sigorta sisteminin yaygınlaştırılması çalışmalarına devam edilecektir.

Altyapı tesislerinin afetlere daha dayanıklı olarak inşa edilmesi sağlanacak ve inşaatların denetimi bağımsız, ehil ve yetkili kişi ve kurumlar aracılığıyla güçlendirilecektir. Bu çerçevede, yapı denetimi mevzuatı yeniden düzenlenecektir.

Bölgesel Kalkınma: Refahın Mekânsal Dağıtımı

Bölgesel kalkınma alanındaki yeni yaklaşımımızla; ekonomik büyümede sağladığımız başarının sonucunda ortaya çıkan gelir ve refahın tüm bölgelerimize dengeli bir şekilde dağılmasını temel öncelik olarak kabul ettik. Bu amaçla, bölgesel kalkınmayı; vizyonu, kurumsal altyapısı ve politika araçları ile yeniden tanımladık. Temel önceliğimiz geri kalmış bölgelerimiz olmakla birlikte, bütün bölgelerimizin rekabet gücünü artırarak ulusal kalkınmaya en üst düzeyde katkı verebilecek şekilde organize olmalarını ve potansiyellerinden yararlanmalarını sağlayacak politikalar uyguladık.

İktidarımız döneminde Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Doğu Anadolu Projesi (DAP) ve Konya Ovası Projesi (KOP) ve Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) gibi bölgesel kalkınma projelerini çok yönlü ve kararlı bir şekilde hızla uygulamaya koyduk. GAP Eylem Planını hazırlayıp yıllardır sürüncemede kalan yatırımları hızlandırdık, yeni yatırımları harekete geçirerek bölgenin kalkınma hamlesine yeni bir ivme verdik. Bölgesel kalkınma projelerine verdiğimiz önemin göstergesi olarak, GAP, DAP, KOP, DOKAP kapsamındaki 35 ilimize 2008-2014 döneminde yaklaşık 60 milyar TL kaynak ayırdık. Projelerin kurumsal altyapısını güçlendirmek ve kararlılığımızı ifade etmek amacıyla, GAP Bölge Kalkınma İdaresine ilave olarak Konya'da KOP, Erzurum'da DAP, Giresun'da DOKAP bölge kalkınma idarelerinin kuruluşlarını da gerçekleştirdik.

Yeni Türkiye'nin bölgesel kalkınma politikalarının en önemli aracı olan yerinden hizmet veren uzmanlık kuruluşları olarak 26 kalkınma ajansını kurduk ve faaliyete geçirdik. Bölgelerinin ulusal kalkınma hedeflerine en fazla katkıyı sağlayacak şekilde gelişmesi ve dönüşmesini sağlamak üzere ajanslar koordinasyonunda hazırlanan bölge planları çerçevesinde yol haritaları belirledik. Öngörülen hedeflere ulaşmak için gerekli mali kaynakları yereldeki kuruluşlarımızın da desteğini alarak birlikte oluşturduk. Bu işbirliği mantığı ile ortak aklı geliştirerek, ajanslarımız ülkemizin her yerinde halkımızı, yatırımcımızı, girişimcimizi ve kurumlarımızı destekledi ve kalkınma hamlesinin itici gücü ve lider kuruluşu haline geldi.

Ajanslar sanayi, turizm, tarım, altyapı, insan kaynakları ve sosyal kalkınma gibi birçok alanda, KOBİ'lerimize, meslek ve sivil toplum kuruluşlarımıza, yaklaşık 11.000 proje kapsamında 1,8 milyar TL hibe kaynak kullandı. Bu katkıyla toplamda 3,3 milyar TL'ye yaklaşan bir kaynağı da harekete geçirdi.

Sektörel ve bölgesel uyumu artırılmış, destek araçları güçlendirilmiş bir teşvik sistemi tasarlayarak özel sektör yatırımlarına

büyük bir ivme kazandırdık. Teşvik uygulamasında da önemli görevler alan kalkınma ajanslarının yatırım destek ofislerini tüm illerde teşkilatlandırarak yerli ve yabancı yatırımcılara yönelik birçok destek faaliyetinde bulunduk.

Önümüzdeki dönemde bölgesel kalkınmada, sosyal adaleti ve insanı merkeze koyan dengeli kalkınma ve rekabet edebilirliği güçlendirme yaklaşımımız sürecektir. Bölgesel kalkınmanın yeni organizasyon yapısı ve politika araçları kullanılarak, yurdun her yerinde bölgesel gelişmenin hızlandırılmasına yönelik program ve projelerimizi güçlendireceğiz ve yaygınlaştıracacağız. Her bir kentimizi üretim, yatırım ve istihdam üssü haline getirecek, uluslararası düzeyde rekabet gücüne sahip marka şehir sayımızı artıracacağız.

GAP, DAP, KOP ve DOKAP için, bölgelerimizde ve merkezde gerçekleştirilen geniş katımlı ve detaylı çalışmalar neticesinde hazırlanan 2014-2018 dönemine ilişkin eylem planlarını bu yıl içinde ilan edeceğiz. Eylem planları kapsamında uygulama takvimi ve finansmanını da ortaya koyarak geliştirdiğimiz projelerimizi süratle halkımıza iş, aş ve refah sunar duruma getireceğiz.

Kalkınma ajanslarının kaynaklarını ve imkânlarını artıracacağız. Ajansların, halkımızın sosyal ve ekonomik kalkınma girişimlerinin her yönden karşılık bulduğu öncü ve destekleyici kuruluşlar olma işlevini pekiştireceğiz.

Bölgesel ve sektörel teşvik sistemini güçlendireceğiz. Bütün bölgelerimizde özel sektörün gelişmesi için, kredi garanti sistemi, girişim sermayesi, mesleki yatırımcılar gibi yeni mali araçları ve sistemleri bölgesel farklılıklara ve önceliklere göre faaliyet gösterebilecek yetkinliğe ve esnekliğe sahip bir şekilde yerel düzeyde yaygınlaştıracacağız. KOBİ ağırlıklı bölgesel kümelenmeleri destekleyerek imalat sanayiinin ülke öncelikleri çerçevesindeki gelişim ve dönüşümünü hızlandıracacağız. Ana-yan sanayi bağlantılarını güçlendirerek, Ar-Ge ve yenilik kültürünü tabana

yayarak, yenilikçi girişimciler ve işletmeler için yerelde çalışan destek modellerini tesis edeceğiz.

Hazırlıkları büyük ölçüde tamamlanmış olan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisini uygulamaya koyacak, böylelikle mekânsal gelişme ve sosyo-ekonomik kalkınma politikaları arasındaki uyumu güçlendireceğiz.

Kalkınma ajansları koordinasyonunda hazırlanan 2014-2023 dönemini kapsayan 26 bölge planını ilan edecek ve uygulamaya başlayacağız.

Hükümetimiz diğer ülkelerle sınırları, ülkelerarası işbirliğinin yaygınlaşacağı, entegrasyonun güçleneceği alanlar olarak görmektedir. Bölgesel kalkınma çalışmalarını, özellikle sınır bölgelerinde, komşu ülkelerle işbirliği içinde faaliyetler yaparak destekleyeceğiz. 2006-2011 yılları arasında başarıyla uyguladığımız sınır ötesi işbirliği programıyla Türkiye ile komşu ülkelerin ortak geliştirdiği projelere destekler verdik. Bu projeler sayesinde, öncelikli olarak merkezi Hükümetler düzeyinde desteklenecek ortak alanlar belirlendi ve ardından yerel düzeyde ortak projelerin desteklenmesi sağlandı. Bu kapsamda sadece kara sınırını değil, adalar başta olmak üzere denizlerdeki sınırları da ekonomik refah ve sosyal etkileşim için potansiyel işbirliği alanları olarak geliştirmeye gayret edeceğiz.

Kırsal kalkınma konusunda da uzun soluklu bir dönüşüm süreci başlattık. Bunu yaparken kırsal alanda mahrumiyet duygusunu ortadan kaldırma, dünyayla irtibatı güçlendirme, ilave gelir kaynaklarını artırarak refah düzeyini yükseltme vizyonuyla hareket ettik.

Bu amaçla, bu dönemde ilk defa bir Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi ve Kırsal Kalkınma Planı hazırladık ve Kırsal Kalkınma Ajansını kurduk. KÖYDES Programını hayata geçirerek Cumhuriyet tarihimizin en büyük kırsal altyapı hamlesini başlattık.

KÖYDES ve BELDES Programlarıyla köylerimizde ve belde-lerimizde içme suyu, yol ve benzeri temel ihtiyaçların karşılanması için hummalı bir çalışma yaptık. KÖYDES ve BELDES kapsamında yaklaşık 10 milyar TL kaynak kullanarak kırsal kesimde yaşayan vatandaşlarımızın temel altyapı ihtiyaçlarını karşıladık, yaşam kalitelerini artırdık.

Çiftçimizin ürününü yerinde değerlendirecek ve katma değeri artıracak; ürün işleme, paketleme ve muhafaza tesislerinin desteklenmesi amacıyla, son 7 yıl içinde kurulumunu teşvik ettiğimiz 4.733 KOBİ benzeri yeni tarımsal tesise ilaveten gelecek bir yıl içinde 750 yeni tesisin kurulumunu destekleyeceğiz. Kırsal kalkınma için bugüne kadar verdiğimiz 2 milyar TL desteği daha da artıracamız.

Önümüzdeki dönemde de kentler ve kırsal alanlar arasındaki gelir ve refah farkını dengelemek için özel gayret sarf edeceğiz.

2014-2020 yılları için hazırladığımız yeni Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisini yürürlüğe koyarak, yeni Kırsal Kalkınma Planının hazırlıklarını tamamlayacağız. Kırsal alanların ekonomik gücünü ve cazibesini artıracak yenilikçi ekonomik faaliyetleri teşvik etmeye devam edeceğiz.

KÖYDES Programını kaynaklarını artırarak, kapsamlı bir kırsal kalkınma programına dönüştüreceğiz. Köylerde ve bağlı birimlerinde yol, su, eğitim, sağlık, enerji, haberleşme gibi temel altyapıyı süratle ve daha üst standartlarda tamamlayacağız.

5

Güçlü Ekonomi

5

Güçlü Ekonomi

Yeni Türkiye'nin Güçlü Ekonomisi

Ekonomi, AK Parti iktidarının güven ve istikrar, milletimizin refahı ve gücü doğrultusunda her zaman çok önem verdiği bir alandır.

62. hükümet olarak biz, artık uluslararası bir başarı örneği haline gelmiş bulunan ekonomi politikalarımızı daha da geliştirerek etkili bir şekilde uygulamaya devam edeceğiz.

Son 12 yıllık dönemde sağlanan siyasi istikrar, önemli yapısal reformların gerçekleştirilebilmesine zemin hazırlamıştır. Oluşturduğumuz güven ortamı ve inşa ettiğimiz istikrar sonucunda, kalkınmamızın önünde engel teşkil eden enflasyon ve kamu açıkları gibi temel makroekonomik istikrarsızlık unsurları geçtiğimiz dönemde büyük oranda sorun olmaktan çıkmıştır. Böylece, kalkınma sürecini hızlandıracak alanlara odaklanmak mümkün hale gelmiş ve yüksek büyüme oranlarını yakaladığımız ve dünyada yükselen bir ekonomi olarak ön plana çıktığımız bir süreç yaşanmıştır. Gerçekleştirdiğimiz yapısal reformlar ve güçlü düzenlemeler ile bir yandan ekonominin kırılganlığı azaltılmış, diğer yandan da piyasaların rekabetçi bir ortamda serbestçe işleyişi sağlanmıştır.

Ekonomide yakaladığımız istikrarlı büyüme ve güven ortamının devamı için ekonomide fırsat eşitliği ve adaleti sağlayarak hiç kimseye imtiyaz veya ayrıcalık tanımadık. Rekabe-

ti iyi işleterek hiç kimse için korunaklı kolay para kazanma alanı oluşturmadık, kurallı bir piyasa ekonomisi anlayışını hâkim kıldık.

Ekonomi politikalarımızı güven, istikrar, uyum, şeffaflık, tutarlılık ve öngörülebilirlik ilkeleri üzerine inşa ettik. Politikalarımızı ve elde ettiğimiz sonuçları şeffaf bir biçimde kamuoyuyla paylaştık, tüm uygulamaların birbiriyle tutarlı olmasına özen gösterdik. Temel politikalarda süreklilik sağlayarak, halkımız ve ekonomik karar alıcılar için öngörülebilir bir ortam oluşturduk. Devlet yönetiminde hesap verebilir bir anlayışı hâkim kıldık. Halkın bize verdiği yetkinin, süresi sınırlı bir emanet olduğunun bilinciyle hareket ettik.

Yolsuzluklarla mücadelede güçlü bir irade gösterdik. Hiçbir yolsuzluğun üzerinin örtülmemesi, her türlü iddianın hassasiyetle incelenmesi, bu konulardaki yargı süreçlerinin sağlıklı olarak çalışabilmesi için yoğun bir gayret ortaya koyduk.

Bu ilkeleri temel alan ekonomik politikalarımız sayesinde tüm dünyada örnek olarak gösterilen bir ülke konumuna gelmiş bulunmaktayız. Güçlü ekonomik yapımız küresel ekonomik krizden hızlı bir şekilde çıkmamızda etkili olmuştur. ABD ekonomisindeki toparlanmayla birlikte ortaya çıkan politika değişikliğinin etkilerini hafifletme yönünde doğru tedbirleri hızlı ve kararlı bir şekilde almaya devam etmekteyiz. 62. Hükümet döneminde de bu ilkeleri esas almaya devam edeceğiz. Uzun vadeli bakış açısıyla, sorunlarımıza çözüm üreterek büyüme potansiyelimizi artıracak bir çizgi izleyeceğiz.

Sağladığımız istikrar ortamında kamu kesiminden kaynaklanan riskler ortadan kalkmış, makroekonomik belirsizlikler azalmış, işletmelerimizin finansmana erişimi kolaylaşmış ve yatırımları önemli ölçüde artmıştır. Bu durum, bir taraftan üretim ve istihdamı, diğer taraftan büyümemizin asıl dinamiğini oluşturan özel sektörümüzün rekabet gücünü artırmıştır.

Bu dönemde Türkiye'nin dışa açık yapısını ve dünya ile entegrasyonunu güçlendirici mahiyette yaptığımız düzenlemelerin de katkısıyla ülkemiz hem yerli hem yabancı yatırımcı için cazip bir ortam haline gelmiş ve uluslararası sermaye girişinde büyük artışlar sağlanmıştır. Bu çerçevede dışa açık ve dünya ile entegre ekonomik yapımız, yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik çalışmaların ivmelenmesiyle daha da güçlenecektir.

Bu kapsamda, sürdürülebilir bir ekonomik kalkınmanın ileri bir demokrasi ve evrensel normlara dayalı olarak işleyen adil bir hukuk düzeniyle mümkün olacağını farkındayız. Yargı reformu başta olmak üzere bu konularda sağlanacak ilerleme, bugün itibarıyla önemli bir aşamaya gelmiş olan ekonomik dönüşüm sürecini sağlamlaştırmak açısından da kritik bir rol oynayacaktır. Bu kapsamda, mevzuatın öngörülebilir ve sarih olması, geriye yürümemesi, mevzuatta gri alanların temizlenmesi, kazanılmış hakların korunmasına özen gösterilmesi, yargı sisteminin hızlı ve tutarlı bir şekilde çalışması ekonominin ihtiyaç duyduğu yatırımlar için gerekli güven ortamını oluşturacaktır.

Ekonomi politikalarımızın temel hedefi insanımızın mutluluğunu ve refahını artırmaktır. Günümüzün rekabetçi dünyasında insana, insanın niteliklerine, sağlıklı bir sosyal ortama yapılan yatırımların, aynı zamanda ekonomik potansiyelimize yapılan bir yatırım olduğunu bilerek, ekonomik politikalarımızı güçlü sosyal politikalar ile bütünleştirdik ve bir sosyal restorasyon dönemi başlattık.

2002'de en zengin yüzde 10'luk kesimin ortalama geliri en yoksul yüzde 10'luk kesimin gelirinin 18,3 katı iken, yoksul kesimin geliri daha fazla artarak 2012 yılında 11,8 katına gerilemiştir. Böylece, giderek daha adil bir gelir paylaşımı sağlanmıştır. Yeni hükümet dönemimizde de aynı yönde politikalarımızı sürdüreceğiz.

Eğitim, sağlık ve sosyal koruma harcamalarının tamamını içeren sosyal harcamaların GSYH'ya oranı 2002 yılındaki yüzde 13,5 seviyesinden 2013 yılında yüzde 18,2 seviyesine çıkarılmıştır. Sosyal harcamaların genel devlet harcamaları içerisindeki payı da aynı dönemde yüzde 32'den yüzde 45'e yükseltilmiştir.

Hükümet Programımızla daha önce belirlediğimiz 2023 hedeflerimize ulaşmak yolunda planlı ve programlı bir şekilde çalışmaya devam edeceğiz.

Bu kapsamda Hükümetimizin verdiği siyasi perspektif çerçevesinde, çok geniş bir istişare ve detaylı bir teknik çalışmanın sonucunda oluşturulan 10. Kalkınma Planı, 2023 Vizyonumuzda yer alan hedeflerin gerçekleştirilmesine ayrı bir ivme kazandıracaktır.

Uzun vadeli kalkınma amacımız, yeniden şekillenmekte olan dünyada milletimizin temel değerlerini ve beklentilerini esas alarak gerçekleştirilecek yapısal dönüşümlerle ülkemizin uluslararası konumunu yükseltmek ve halkımızın refahını artırmaktır. Bu çerçevede, 2023 yılında GSYH'nın 2 trilyon dolara, kişi başına gelirin 25 bin dolara yükseltilmesi; ihracatın 500 milyar dolara çıkarılması; işsizlik oranının yüzde 5'e düşürülmesi; enflasyon oranlarının kalıcı bir biçimde düşük ve tek haneli rakamlara indirilmesi hedeflenmektedir.

10. Kalkınma Planı döneminde, ülkemizin gelişmiş ülkelere yakınsama sürecini hızlandırma hedefi çerçevesinde öncelikli alanlardan biri yenilikçi bir üretim yapısının tesis edilmesi ve böylece istikrarlı ve yüksek bir büyüme yapısının oluşturulması olarak tespit edilmiştir.

Önümüzdeki dönemde imalat sanayiinin GSYH içindeki payının artırılması bu yapısal dönüşüm açısından önem arz etmektedir. Hükümetimiz bu yapının oluşturulması için verimlilik artışının ve sanayileşmenin hızlandırılması gerektiğinin far-

kındadır. Özel sektör öncülüğünde Ar-Ge'ye daha fazla ağırlık vererek, ihracata dayalı ve rekabetçi bir üretim yapısıyla bunu gerçekleştirme kararlılığındadır.

Bu yapısal dönüşümün kalıcı bir şekilde hayata geçirilebilmesi için:

- Yurtiçi tasarrufları artıracacağız.
- Fiyat istikrarını, finansal yapı ve maliye politikasında elde edilen kazanımları güçlendireceğiz.
- Bilim, teknoloji ve yenilik kapasitesini geliştireceğiz.
- İmalat sanayiinde yerli girdi kullanımına dayalı ve yüksek katma değerli bir üretim yapısına geçeceğiz.
- İşgücü verimliliğini artıracacağız.
- Girişimciliği geliştireceğiz ve KOBİ'leri destekleyeceğiz.
- Fikri mülkiyet haklarını geliştireceğiz.
- Bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanacağız.
- Lojistik ve ulaştırma altyapısını iyileştireceğiz.

2023 hedeflerine ulaşmak ve kalkınma planlarında yer alan politikaların daha etkin uygulanması amacıyla ilk defa 10. Kalkınma Planında 25 Öncelikli Dönüşüm Programı belirledik. Öncelikli dönüşüm programlarının kapsamı, yukarıda da değindiğim temel yapısal sorunlarımıza çözüm olacak, üretim yapımızın dönüşüm sürecine katkıda bulunacak, uygulamayı yönlendirecek, kurumlar arası etkin koordinasyon ve sorumluluk gerektiren kritik reform alanları şeklinde tasarlanmıştır. Öncelikli dönüşüm programlarına ait eylem planları 2014 yılı içinde Yüksek Planlama Kurulu kararı olarak yayımlanacaktır. Önümüzdeki dönem de bu programları kararlı bir şekilde uygulayacağız. Bu kapsamda söz konusu programlara ilişkin gelişmeler her yıl sonunda Bakanlar Kuruluna raporlanmak suretiyle hassasiyetle takip edilecektir.

Belirlenen öncelikli dönüşüm programları şunlardır;

1. Üretimde Verimliliğin Artırılması Programı
2. İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programı
3. Yurtiçi Tasarrufların Artırılması ve İsrafın Önlenmesi Programı
4. İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Programı
5. Kamu Harcamalarının Rasyonelleştirilmesi Programı
6. Kamu Gelirlerinin Kalitesinin Artırılması Programı
7. İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Programı
8. İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi Programı
9. Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Programı
10. İstatistiki Bilgi Altyapısını Geliştirme Programı
11. Öncelikli Teknoloji Alanlarında Ticarileştirme Programı
12. Kamu Alımları Yoluyla Teknoloji Geliştirme ve Yerli Üretim Programı
13. Yerli Kaynaklara Dayalı Enerji Üretim Programı
14. Enerji Verimliliğinin Geliştirilmesi Programı
15. Tarımda Su Kullanımının Etkinleştirilmesi Programı
16. Sağlık Endüstrilerinde Yapısal Dönüşüm Programı
17. Sağlık Turizminin Geliştirilmesi Programı
18. Taşımacılıktan Lojistiğe Dönüşüm Programı
19. Temel ve Mesleki Becerileri Geliştirme Programı
20. Nitelikli İnsan Gücü İçin Çekim Merkezi Programı
21. Sağlıklı Yaşam ve Hareketlilik Programı
22. Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı
23. Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı
24. Rekabetçiliği ve Sosyal Uyumunu Geliştiren Kentsel Dönüşüm Programı
25. Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği Altyapısının Geliştirilmesi Programı.

Küresel ekonomide toparlanma süreci devam etmekle birlikte, dünya ekonomisinde var olan kırılmalıklar ve belirsizlik ortamı sürmektedir.

AK Parti iktidarının ekonomide gerçekleştirdiği yapısal dönüşüm ve bu kapsamda uygulamaya koyduğu reformlar ekonomimizin dayanıklılığını artırmıştır. Nitekim küresel kriz bu açıdan bir test süreci olmuş ve ekonomimiz bu sınavdan başarıyla çıkmıştır. Benzer şekilde, ABD ekonomisinin toparlanmaya başlamasıyla birlikte FED tarafından parasal genişlemenin aşamalı şekilde sonlandırılacağına ilişkin yapılan açıklamalar sonrasında oluşan finans piyasalarındaki dalgalanmayı da yurtdışında yaşanan eş zamanlı bazı menfi olaylara rağmen çok hızlı bir şekilde atlatmayı başarmıştır. Bunun sonucunda ülkemiz bölgesinde güvenli bir liman olma özelliğini korumuştur.

G-20 çerçevesinde alınan tüm kararlarda da Türkiye etkin bir rol oynamaktadır. Bu çerçevede ülkemizin dönem başkanlığını üstlendiği G-20 zirvesi ve ilgili tüm toplantılar 2015 yılında Türkiye’de gerçekleştirilecektir. Ülkemiz kararlılıkla uyguladığı tutarlı politikalarla, dünya ekonomi ve finans çevrelerinde takdir edilmekte ve örnek gösterilmektedir.

Yerinde ve makul düzeyde aldığımız tedbirlerin etkisiyle, küresel krizin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkileri kısa sürede ortadan kaldırılmış ve 2010-2013 döneminde ekonomimiz hızla toparlanmış ve milli gelirimiz ortalama yüzde 6 oranında artmıştır. Böylece OECD ülkeleri içerisinde en yüksek büyüme hızına ulaşılmış, kişi başına gelir 10.782 dolara yükselmiş, satın alma gücü paritesine göre ise milli gelir sıralamasında yaklaşık 1,2 trilyon dolarlık GSYH’sı ile ülkemiz 16. sırada yer almıştır. Özellikle 2010-2011 döneminde artan cari açığı düşürmek amacıyla aldığımız tedbirler sayesinde cari açık azalma eğilimine girmiştir. Bu eğilimin 62. Hükümet döneminde de devam etmesi yönünde gerekli yapısal tedbirler alınmaya devam edilecektir.

2014 yılında da ekonomimiz istikrarlı şekilde büyüme hızını devam ettirmektedir. İlk çeyrek itibarıyla yüzde 4,3'lük bir büyüme oranı yakalanmıştır. Yurtiçi ve yurtdışı talebin 2014 yılında büyümeye pozitif yönde katkı vermesi beklenmektedir. Bu yıl oluşacak söz konusu dengeli yapının bundan sonraki süreçte de aynı şekilde sürdürülmesi ekonomi politikamızın esası olacaktır. Bu çerçevede uygulamaya koyduğumuz makro-ihiyati tedbirlerle, iç tüketimin kontrollü bir şekilde artması sağlanmış ve iç tasarruf oranının artırılmasına katkı verilmiştir. Makro-ihiyati düzenlemelerle daha önce yalnızca kredi hacmindeki artış oranının sınırlandırılması hedef alınırken, son yapılan düzenlemelerde yurtiçi üretimin ve ihracatın desteklenmesi ve ithalatın yoğun olduğu sektörlerdeki tüketimin kısılması da amaçlanmıştır. Bu çerçevede üretimin ve ihracatın artırılması için uygun finansman sağlamaya yönelik çabalarımız devam edecektir.

Satın alma gücü paritesine göre; 2002 yılında Türkiye'de kişi başına düşen gelir AB ortalamasının yüzde 36'sı iken, 2013 yılında AB ortalamasının yüzde 55'ine yükselmiştir. Bir başka ifadeyle, bu 11 yıllık dönemde Türkiye ile AB arasındaki refah farkı azalmıştır.

İktidarımız döneminde mali disiplinin, güçlü büyüme performansının ve enflasyondaki düşüşün eşzamanlı olarak gerçekleştirilebileceği ortaya konulmuştur. Böylece geçmişte ülkemizde hakim olan büyüme için enflasyonun gerekli olduğu kanaati kırılmıştır. Artık işletmelerimiz belirsizliklerin azaldığı bir ortamda geleceği çok daha sağlıklı bir şekilde öngörebiliyor ve planlayabiliyor. Diğer yandan, yıllarca enflasyon ortamında gelir kaybına uğrayan sabit ve dar gelirli vatandaşlarımız daha gerçekçi gelir artışlarına kavuşmuşlardır.

Küresel krizi, IMF gibi uluslararası kuruluşlardan kaynak kullanmadan kendi politikalarımız ve imkânlarımızla başarıyla yönettik. Borç-faiz sarmalına girmedik, finansal piyasalarda

çalkantılar yaşamadık. IMF'ye olan borcumuzun tamamını ödemediğimiz gibi artık IMF'ye borç veren bir ülke konumuna geldik. Bu süreçte IMF icra kuruluna Türkiye üye atamaya hak kazandı. Böylece artık ülkemiz IMF'de karar alma sürecine dahil oldu.

Sağlanan bu olumlu gelişmeler, geleceğe yönelik güven ve risk primine ilişkin birçok göstergedeki ciddi iyileşmeyle de teyit edilmiş ülkemizin risk primi göstergelerinde iyileşme sağlanmıştır. Bunların sonucunda uluslararası kredi derecelendirme yapan üç büyük şirketin ikisi ülkemizin notunu yatırım yapılabilir seviyeye yükseltmiştir. Önümüzdeki dönemde de temel amacımız; istikrarlı ve sürdürülebilir büyümeyi sağlamak, istihdamı artırmak, cari açığı kontrol altında tutmak, mali dengeleri sağlamlaştırmak, fiyat istikrarını sağlamak ve finansal istikrarı korumaktır.

12 yıllık kazanımlarımızdan hareketle, 2023 yılında dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına girmeyi hedefliyoruz.

AK Parti Hükümeti olarak, özel sektörümüzü teşvik edecek ve müteşebbislerimizin önünü açacak politikaları uygulamaya devam edeceğiz. Bunun için; makroekonomik istikrarın sürdürülmesinin yanında; ekonominin dış etkenlere karşı dayanıklılığını artıracak, mal ve hizmet sektörlerinde rekabet ve verimlilik artışlarını sağlayacak, ucuz finansman kaynaklarına ulaşımı kolaylaştıracak makro ve mikro politikalara öncelik verilecektir.

Bu çerçevede; işgücü piyasası, eğitim ve yargı sistemi, kayıt dışılık, devlet yardımları, iyi yönetim, yerel yönetimler ve bölgesel gelişme alanlarında başlattığımız yapısal dönüşüm önem arz etmektedir. Hedefimiz, bilgi toplumuna dönüşmüş, her alanda AB standartlarını yakalamış ve küresel ölçekte rekabet gücü yüksek, güçlü bir Türkiye'dir.

2023 hedeflerine ulaşma doğrultusunda mali disiplin, enflasyonla mücadele ve istihdam esaslı yüksek ve sürdürülebilir büyüme konusundaki kararlılığımızı sürdüreceğiz. Sermaye hareketlerinin ve ticaretin serbest olmasını savunmaya devam edeceğiz. Yoksulluk ve fakirlikle mücadelede uyguladığımız güçlü sosyal politikalarla başlattığımız sosyal restorasyon sürecine devam edeceğiz. Hükümet olarak, makro-parasal dengeleri göz önünde bulundururken, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını da dikkate alan uygulamaları sürdüreceğiz.

2003 yılından bu yana tavizsiz bir şekilde uyguladığımız mali disiplinin bir sonucu olarak kamu açıkları önemli oranda azaltılmıştır. Bu kapsamda, 2002 yılında GSYH'ya oran olarak yüzde 10 seviyesinde olan kamu açığı 2006 yılında fazlaya dönmüştür. 2009 yılında küresel ekonomide yaşanan finansal krizin etkisiyle yüzde 5 seviyesine yükselen açık, krize karşı alınan tedbirlerin kararlılıkla uygulanması ve ekonomideki hızlı toparlanma sonucunda 2010 yılında yüzde 2,4 seviyesine gerilemiştir. 2011, 2012 ve 2013 yıllarında ise yüzde 1'in altında gerçekleşmiş olan kamu açığının 2014 yılında da istikrarını koruyacağı öngörülmektedir.

GSYH'ya oran olarak 2002 yılı sonu itibarıyla yüzde 74 düzeyinde olan AB tanımlı genel yönetim nominal borç stoku 2013 yılı sonu itibarıyla yüzde 36,3 seviyesine düşmüştür. Bu çerçevede, küresel finansal krizin etkisiyle birçok AB ülkesi kamu maliyesi alanında ciddi darboğazlara girerken, Türkiye için kamu borcu bir risk alanı olmaktan çıkmıştır. Bununla birlikte önümüzdeki dönemde de borç stoku oranının düşürülmesine ilişkin politikamız devam edecektir.

2002 yılında GSYH'nın yüzde 15,5'i düzeyinde olan kamu kesimi faiz ödemeleri 2013 yılı sonu itibarıyla yüzde 3,3 seviyesine gerilemiştir. Aynı şekilde risk algısının azalması sonucunda 2002 yılında yüzde 63,8 düzeyinde olan iç borçlanma bileşik

faiz oranları 2013 yılı sonu itibarıyla yüzde 7,7 seviyesine düşmüştür. Faiz ödemelerindeki azalma aynı zamanda özel sektörün yatırım yapma imkânını da artırmıştır.

Sağladığımız ekonomik güven ve istikrar sonucu oluşan kalıcı ve sürekli büyüme ile uyguladığımız mali disiplin sonucu oluşan mali imkânları ülkenin kalkınmasına motor olacak kamu yatırımları başta olmak üzere, eğitim, sağlık ve sosyal harcamalarda kullandık. Böylelikle, vatandaştan topladığımız kaynakları eskiden olduğu gibi faiz ödemelerine değil vatandaşımızın gerçek ihtiyaçlarında kullandık.

2014 yılı içerisinde gerçekleştirilen yerel ve cumhurbaşkanlığı seçimlerine rağmen kamu maliyesine yük getirecek herhangi bir popülist politika devreye sokulmamıştır. 2015 yılında gerçekleştirilecek genel seçimlerde de bu anlayışımız sürdürülecektir.

Gelir politikamız, kamu gelirlerimizin adil bir şekilde sürdürülebilir kaynaklardan temin edilmesi hedefine yöneliktir. Bu minvalde başta gelir idaresinin reorganizasyonu olmak üzere vatandaşın vergisini kolayca ödeyebilmesine yönelik önemli adımlar atılmış, bu çerçevede pek çok teknolojik imkân vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur. Bu çerçevede, modern bilgi teknolojileri sistemlerini kullanarak yeni hizmet seçeneklerini üretmeye ve mükelleflere sunulan hizmetlerini kalitesini daha da iyileştirerek mükelleflerin gönüllü uyumunu artırmaya devam edeceğiz.

Geçmişte atılan adımların sağlamlaştırılması ve daha da geliştirilmesine yönelik çalışmalara kararlılıkla devam edilecektir. Bu dönemde, gelir politikaları açısından temel öncelikler vergilemede adalet ve etkinliğin artırılması, istihdamın ve yatırımların teşviki, bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, rekabetin geliştirilmesi, tasarruf oranlarının artırılması, şirketlerin öz sermaye yapılarının güçlendirilmesi ve daha etkin bir vergi sisteminin oluşturulması olacaktır.

Haksız rekabetin önlenmesi, kaynak dağılımında etkinliğin sağlanması, ekonomide rekabet gücünün ve kamu gelirlerinin artırılması amacıyla kayıt dışılıkla mücadeleye kararlılıkla devam edilecektir.

Vergi mevzuatının sadeleştirilmesi ve anlaşılır kılınması, vergi tabanının genişletilmesi ve vergilemenin daha adil olmasına yönelik çalışmalara devam edilecektir. Bu kapsamda Gelir Vergisi Kanun Tasarısı TBMM'ye sevk edilmiş olup, Vergi Usul Kanunu başta olmak üzere temel vergi kanunlarının gözden geçirilmesi çalışmaları ise önümüzdeki dönemde tamamlanacaktır.

Kamu harcamalarının finansmanında doğrudan vergilerin ağırlığının artırılması sağlanacaktır.

Mahalli idare vergilerinin genel vergi sistemi ile uyumunun sağlanması ve bu sayede yerel yönetim öz gelirlerinin artırılması sağlanacaktır.

Gelir politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında şeffaflık ve öngörülebilirlik esas alınacaktır.

Kamu harcama politikalarımız, vatandaşımızın refahını artıracak, beşeri sermayemizi geliştirecek; kalkınma hamlemizi güçlendirecek, üretimi ve istihdamı destekleyecek şekilde önceliklendirilecektir.

Kamu harcamaları etkinlik ve verimlilik temelinde gerçekleştirilecek, şeffaf ve hesap verilebilirlik esas olacaktır. Bu alanda bugüne kadar sağlanan kazanımlar bu dönemde de artırılarak devam edilecektir. Vatandaşımızdan alınan her bir kuruşun hesabının verilmesi temel önceliğimiz olacaktır.

Hizmet alımlarının bütçe tahsis süreci öncesinde fayda-maliyet/maliyet-etkinlik analizini yapacağız.

Kamuda taşıt kullanımının maliyet etkin hale getirilmesini içeren düzenlemelere yönelik mevzuat hazırlıkları tamamlanacaktır.

Sıfır tabanlı bütçelemenin uygulanması için idari kapasiteyi geliştireceğiz.

Muhasebe sisteminin, uluslararası standartlara uyumlu hale getirilmesi için gereken mevzuat düzenlemelerini yapacağız.

Genel yönetim sektörü cari harcamalarının 3'er aylık dönemler itibarıyla raporlanmasına ilişkin çalışmalar yapacağız.

Kamu Özel İş Birliği Modeli çerçevesinde gerçekleştirilecek yatırımlar kapsamında işletmeciye verilen garantiler ile işletmecinin taahhütlerini devlet muhasebe sisteminde takip edeceğiz.

Kamu yatırımlarımız makroekonomide sağladığımız önemli başarıların da katkısıyla her alanda büyük artış göstermiştir.

2002 yılı sonrasında kamu yatırımlarına önemli kaynaklar ayrılmış, daha önceki dönemlerde başlanılıp, bitirilemeyen projeler süratle tamamlanmıştır.

2002 yılında gerçekleştirilen kamu yatırım harcaması 11,5 milyar dolar, özel sektör yatırım harcaması 28,4 milyar dolar ve toplam yatırım harcaması 39,9 milyar dolar seviyesinde iken; 2013 yılında gerçekleştirilen sadece kamu yatırım harcaması tutarı 39,2 milyar dolara ulaşmış, özel sektör yatırımı 126,2 milyar dolar, toplam yatırım tutarı ise 165,4 milyar dolar seviyelerine yükselmiştir.

2002-2013 döneminde toplam olarak, 451,4 milyar doları kamu yatırımı, 1.8 trilyon doları özel yatırım olmak üzere toplam olarak 2.2 trilyon dolarlık sabit sermaye yatırım harcaması gerçekleştirdik.

Bu çerçevede, 2002 yılında ortalama 9 yılda bitirilen kamu yatırımlarını 2014 yılında 4,4 yılda bitirir hale geldik. Böylece yatırımların ekonominin ve vatandaşımızın hizmetine daha hızlı ve daha az maliyetle sunulmasını sağladık.

Önümüzdeki dönemde kamu harcamalarında kalkınma potansiyelimizi ve üretim gücümüzü destekleyici mahiyette olan altyapı yatırımlarına ve sosyal amaçlı alanlara öncelik vereceğiz. Başta Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi olmak üzere, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmayı hedefleyen ekonomik ve sosyal altyapı projelerine önem vereceğiz.

Kamu kesimi yatırımlarını özel kesim yatırımlarını tamamlayacak şekilde ele alacak, başta Kamu-Özel İşbirliği yöntemleri olmak üzere kamu altyapı yatırımlarında özel sektörün katılımını da sağlayan uygulamalara daha fazla ağırlık vereceğiz.

2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı döneminde 250 milyar dolar kamu yatırım harcaması yapmayı planlıyoruz. Buna ilaveten Kamu Özel İşbirliği kapsamındaki projeler için de yaklaşık 100 milyar dolar harcanmasını, böylece kamu yatırımları için harcanacak tutarın 350 milyar doları aşmasını öngörüyoruz.

Dev projeler AK Parti'nin alamet-i farikasıdır. Gerek 12 Haziran 2011 seçimleri öncesinde ve 61. Hükümet Programında, gerekse 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Seçim Beyannamesinde ve seçim mitinglerimizde bazı şehirlerimize yönelik olarak büyük projelerimizi kamuoyuna açıklamıştık. Tüm bu taahhütlerimizi yerine getirmek, 2023 vizyonumuzu hayata geçirme yolunda ilerlemek için önümüzdeki dönemde de var gücümüzle çalışacağız.

Önümüzdeki dönemde şehirlerimizin ve insanlarımızın sorunlarını çözmeye kararlı şekilde devam edeceğiz, ulaşımdan eğitime, sağlıktan enerjiye, tarımdan savunma sanayiine kadar başlattığımız büyük projeleri tamamlamaya devam edecek ve yeni projelere başlayacağız.

Bu projeler, gerek inşa aşamasında, gerek inşa sonrasında, istihdam başta olmak üzere, ulaşım, ticaret, çevre, şehirleşme gibi alanlarda önemli katkılar sağlayacaktır.

Bütün bu projelerin inşa aşamasında yüz binlerce kişinin istihdam edilmesini hedefliyoruz.

Oluşacak yeni yaşam alanlarında, depreme dayanıklı, sağlıklı yaşam alanları inşa ediyoruz. Bu projelerle çevreyi tehdit etmiyor, tam tersine çevrenin korunmasına katkı sağlıyoruz.

Para politikası alanında temel amacımız fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmektir. Önümüzdeki dönemde enflasyonla mücadeleye daha fazla yoğunlaşacağımız bir dönem olacaktır. Para politikamız, finansal istikrarı gözeterek ve fiyat istikrarını sağlama amacıyla çalışmamak kaydıyla büyüme ve istihdam politikalarını destekleyecektir.

Enflasyon hedeflemesi temel para politikası rejimi olmaya devam edecektir.

Hükümetimiz ve Merkez Bankası tarafından enflasyon hedefleri üç yıllık vadede belirlenecek ve kamuoyuna duyurulacaktır.

Dalgalı döviz kuru rejimi uygulaması sürdürülecektir.

Merkez Bankası fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını bağımsız bir şekilde belirlemeye devam edecektir.

Finans sektörü 2002 yılından itibaren her bakımdan güçlenmiştir. Gözetim ve denetim altyapısını güçlendiren, sektörde çeşitliliği ve derinliği artıran bir dizi düzenleme hayata geçirdik.

AB mevzuatı ile uyumlu olarak hazırlanan Bankacılık Kanunu 2005 yılında yürürlüğe girmiştir.

Banka kartı ve kredi kartı piyasaları iktidarımız döneminde yasal bir zemine kavuşturulmuştur.

2003 yılında uygulamaya konulan bireysel emeklilik sisteminde 2013 yılı başından itibaren vergi teşviki yerine yüzde 25 oranında devlet katkısı uygulamasına geçilmiştir. Bu uygulama

mayla ekonomimizin sağlıklı büyümesinde ihtiyaç duyulan uzun vadeli fonların oluşumunu destekleyen bireysel emeklilik sisteminin yaygınlaşması sağlanacaktır.

Kamu bankalarının basiretli bir şekilde yönetiminin sürdürülmesiyle esnaf ve çiftçiye sağlanan kredi imkânları artırılmıştır. Aynı zamanda bu bankalar kârlılık düzeylerini yükseltirken, Hazinemize önemli miktarda kaynak aktarmaya başlamışlardır.

Yeni yasayla sigortacılık sektörü AB standardında bir mevzuat çerçevesine kavuşturulmuştur.

Krizle birlikte pek çok Avrupa ülkesinde devlet, bankalara yönelik sermaye desteği sağlamak zorunda kalırken, Türk bankacılık sektörü herhangi bir sermaye desteğine ihtiyaç duymamıştır. Nitekim Türk bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik oranı 2014 yılı Haziran ayı itibarıyla yüzde 16,3 seviyesindedir. Bu oranla Türkiye, hem gelişmiş hem gelişmekte olan ülkeler arasında en yüksek seviyede olan ülkelerden biridir.

Kamunun borçlanma ihtiyacının azalmasıyla, bankacılık sistemimiz mali aracılık fonksiyonunu daha fazla yerine getirmeye başlamıştır. Bunun bir göstergesi olarak, 2002 yılında toplam varlıklarının yüzde 23'ünü kredi olarak kullandıran bankalar, 2014 yılı Haziran ayı itibarıyla varlıklarının yüzde 61,4'ünü kredi olarak kullanırmıştır.

2011 yılı Haziran ayında yapılan yasal düzenlemeyle Finansal İstikrar Komitesi kurulmuştur. Oluşturulan bu komiteyle finans sektörüyle ilgili düzenleyici kamu kurumlarının eşgüdüm içerisinde çalışması, muhtemel küresel senaryolara karşı ülkemizi ve özel sektör kurumlarımızı hazırlıklı ve dayanıklı halde tutacak tedbirleri alması sağlanmaktadır.

Finans sektöründeki tüketici ve yatırımcı haklarının gözetilmesine yönelik uygulamalar geliştirilecektir.

Faizsiz bankacılığın geliştirilmesi için kamu sahipliğinde katılım bankalarının kurulmasına yönelik çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Projesini hayata geçiriyoruz. Burada vizyonumuzu, İstanbul'un öncelikle bölgesel nihai olarak da küresel bir finans merkezi olması şeklinde belirledik. Bu amaca yönelik olarak 2010 yılında ilan edip uyguladığımız strateji ve eylem planı Öncelik Dönüşüm Programı olarak güncellenmiştir. Bu faaliyetlerimizle, İstanbul'un 2023 yılında dünyadaki en önemli 10 finans merkezi içinde yer almasını hedeflemekteyiz.

Sermaye girişi, ekonomik ve siyasi alanda oluşturulan güven ve istikrar ortamı sonucunda ekonominin dış kaynak ihtiyacından daha fazla olmuştur. Bu sayede Merkez Bankası brüt döviz rezervi, 2002 yılı Kasım ayında 27 milyar dolar olan seviyesinden Ağustos 2014 itibarıyla 136 milyar dolara yükselmiştir.

İhracat, AK Parti hükümetlerinin bir başka başarı hikâyesidir. 2002 yılı sonunda 36 milyar dolar olan ihracat hacmi, küresel krizin ve son bölgesel gelişmelerin olumsuz etkilerine rağmen 2013 yılında 152 milyar dolara ulaşmıştır. Yeni Türkiye'de ihracatın yapısını dönüştüreceğiz. Bu dönüşüm çerçevesinde bilgiye dayalı, yüksek teknolojili-yüksek katma değerli malların üretimi ve bu yolla ihracatımızda yüksek teknolojili ürünlerin yüzde 4'lerde olan payının yüzde 15'e çıkarılmasını sağlayacak yatırımlar desteklenecektir.

İhracatımızda Ar-Ge, inovasyon, tasarım ve markaya dayalı ürünlerinin payının artırılmasına yönelik çalışma ve destekler devam edecektir.

Türk Lirasının dış ticaretimizde kullanımının artırılması için çalışmalar sürdürülecektir.

Dünya ekonomisi ve ticaretinin gelişen haritası proaktif bir şekilde izlenerek, ülkemizin çıkarlarını koruyacak şekilde,

firmalarımıza uluslararası pazarlara giriş kolaylığı sağlayacak yeni ticari oluşum ve işbirlikleri ile ikili ve çok taraflı müzakereler yürütülecektir.

Yeni yatırımlar ve imalat sanayiimizde yaşanacak dönüşümlerle 2023 yılında 500 milyar dolar mal 150 milyar dolar da hizmet ihracatı hedefimize ulaşacağız. Mal ihracatımızda ana hedefimiz 2023 yılında dünya ihracatından yüzde 1,5 pay almaktır. İhracattaki bu olumlu performansın yanında cari açık konusunu da dikkatle takip ediyor ve gerekli yapısal ve konjonktürel tedbirleri alıyoruz.

Türkiye'ye gelen toplam uluslararası doğrudan yatırım tutarı 1975-2002 yılları arasındaki dönemde sadece 15 milyar dolar seviyesinde iken, 2003'ten bugüne 9 kat artarak 143,3 milyar dolara ulaşmıştır. 2003 yılında 5946 olan ülkemizde faaliyet gösteren yabancı sermayeli şirket sayısı bugün itibarı ile 39 bin 738'e çıkmıştır. Bu istikrarlı artış eğilimi, temel ekonomi politikalarımızın aynı şekilde devamı ile daha da güçlenecek ve bu yatırımların ekonomimize katkısı daha da artacaktır.

Türkiye'nin hızlı büyüme dönemlerinde yaşadığı yüksek cari açığın altında bazı yapısal nedenler bulunmaktadır. Enerjide dışa bağımlılığın yüzde 74'ler seviyesinde olduğu ülkemizde, petrol ve doğal gazın neredeyse tümü, kömürün ise beşte biri ithal edilmektedir. Bu nedenle uluslararası enerji fiyat hareketleri Türkiye'nin cari açığını doğrudan etkilemektedir. 2011 yılında yüzde 9,7'ye kadar yükselen cari açığın GSYH'ya oranı 2013 yılında yüzde 7,9'a gerilemiştir. 2014 yılında cari açığın yaklaşık yüzde 6 düzeyine kadar gerilemesi beklenmektedir. Enerji fiyat etkisinden arındırıldığında cari açık 2011 ve 2013 yıllarında ise sırasıyla yüzde 5,4'e ve yüzde 3,7'ye gerilemektedir.

Enerjide dışa bağımlılığın azaltılmasına ve sanayide hammadde ihtiyacının karşılanmasına yönelik maden, enerji hammaddele-

ri ve jeotermal kaynak arama yatırımları için ayrılan kaynakları son dönemde önemli oranda artırdık.

Cari açığı daha düşük seviyelere indirmek ve enerjide dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzı içindeki payının artırılmasına ve nükleer santrallerin kullanılmasına yönelik başlatılan çalışmalara kararlılıkla devam edilecektir.

Önümüzdeki dönemde başta makine ve otomotiv olmak üzere, demir-çelik, tekstil, hazır giyim ve konfeksiyon, elektrik ve elektronik ile kimyevi maddeler ihracat stratejimizin lokomotif sektörleri olmaya devam edecektir. Bununla birlikte, yeni rafineri inşası, elektrikli otomobil imalatı, ileri teknoloji içeren hava taşıtı motorları ve parçalarının üretimi konularında teşvik sistemi güçlendirilerek yurtiçi üretim kapasitesi artırılabilecektir.

Sektörlerin uluslararası rekabet gücünün ve ülkemizin dünya ölçeğinde pazar payının artırılması, dış ticaret dengesi ve cari dengenin makul seviyelerde tutulması amacıyla etkin şekilde dış ticaret politikaları uygulanacaktır.

İhracatta firmaların küresel rekabet gücünü artırmak amacıyla yenilikçiliğe ve Ar-Ge'ye dayalı katma değeri yüksek markalı ürün ve hizmetlerin üretim ve pazarlama süreçleri desteklenecektir.

2023 ihracat hedefine ulaşmak için bu dönemde üretim stratejimizi ihracat odaklı bir eksene oturtacağız. Bu kapsamda; orta-yüksek teknolojili sektörlerde üretim artışını gerçekleştirecek, özellikle yüksek teknolojili sektörlerde yeni yatırımların artırılmasının yolunu açacağız.

Sanayi girdilerinin ülke içinden karşılanma oranının artırılmasını teminen, yüksek yatırım gerektiren ara malı ve sanayi hammaddelerinin üretimine öncelik verilecektir. Bu tesisler için nitelikli ve büyük çaplı mekân hazırlıkları yapılacak, yerli ve yabancı yatırımların özendirilmesi amacıyla mekanizmalar

oluşturulacak ve bu yatırımların kamu desteklerinden öncelikli olarak yararlanması sağlanacaktır. Bu amaçlarla Girdi Tedarik Stratejisinin uygulanmasına devam edilecektir.

Bütçe sürecini başlatan, temel makroekonomik tahmin ve hedefler ile uygulanacak politikaların yer aldığı Orta Vadeli Programımızı yakında açıklayacağız.

Ekonomimizin geldiği aşama ve dünya ekonomisindeki son gelişmeler sonrasında ortaya çıkan değişimleri dikkate alarak hazırlanan Onuncu Kalkınma Planında yer alan büyüme stratejisi yeni Türkiye vizyonu ile hayata geçirilecektir. Bu çerçevede çalışmaları sürdürülen 2015-2017 dönemini kapsayacak Orta Vadeli Programda, büyüme stratejimizin ve yeni Türkiye anlayışımızın esasını oluşturan politikalar yer alacaktır.

Güven ortamının korunması ve büyümenin istikrarlı bir şekilde devam etmesi için en küçük bir taviz vermeyecek, şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da gereken tedbirleri kararlılıkla hayata geçireceğiz.

Ayrıca, bütçe dengelerinin kalıcı bir şekilde tesisi ve diğer tedbirler sonucunda cari işlemler açığı sürdürülebilir seviyelere çekilecek, bankalarımızın ve özel sektörümüzün güçlü bir sermaye yapısıyla çalışması sağlanacaktır. Özel sektörümüzün ve hanehalkımızın borçlanmalarında ise daha makul miktarları, daha uzun vadeyi ve para birimi olarak Türk Lirası'nı tercih etmeleri teşvik edilecektir.

Hizmet ticareti başka bir atılım alanımızdır. Dış ticaret dengemizi sadece mal ticareti ile değil, giderek büyüyen hizmet ticareti ile de iyileştireceğiz.

Hizmet ticaretinde ülkemizin rekabetçi sektörleri tespit edilerek, hizmet ticareti politikamız kendi hedef ve stratejilerimiz çerçevesinde oluşturulacak, öncelikli sektörler belirlenecek ve bu sektörleri destekleyici önlemler alınacaktır.

1972'den 2002 sonuna kadar 45 milyar dolara yakın yurtdışı müteahhitlik projesi üstlenen Türk firmaları, 2003'ten bugüne kadar 240 milyar dolar değerinde 5369 proje üstlenmiştir.

2002 yılından bugüne 10 kattan fazla artırarak 2013 yılında 31,7 milyar dolara çıkarttığımız yurtdışı müteahhitlik hizmetleri tutarını, 2018 yılında 50 milyar dolara çıkaracak, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülke pazarlarında lider ülke konumuna geleceğiz.

Diğer yandan, inşaat malzemeleri ihracatının ve yurt dışı müteahhitlik sektörü tarafından üstlenilen projelerin artışına doğrudan katkı sağlayan teknik müşavirlik sektörüne yönelik destek programını uygulamaya devam edeceğiz.

Turizm de son yıllarda hızla büyümüş, 2002 yılında Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısı 13,3 milyon kişi, turizm gelirleri ise 12,4 milyar dolar iken, 2013 yılında turist sayısı 34,9 milyon kişi ve turizm gelirleri ise 32,3 milyar dolara yükselmiştir.

Sürdürülebilir bir yapıda sektörü çeşitlendirmeyi ve nitelikli hizmet kalitesiyle birlikte turizm gelirini istikrarlı bir şekilde artırmayı öngören Türkiye Turizm Stratejisini hazırlayarak uygulamaya koyduk. 2023 perspektifinde 50 milyon turist ve 50 milyar doları aşan bir turizm geliri öngörüyoruz.

Hedefimiz; dünyadaki yeni turizm eğilimleri çerçevesinde kültür turizmi, kongre turizmi, sağlık turizmi, inanç turizmi, spor turizmi gibi alternatif turizm türlerini geliştirmek ve ülkemizin her yöresinin bir cazibe merkezi haline gelmesini sağlamaktır. Türkiye'nin özellikle Avrupa'da, Kafkaslar'da ve Ortadoğu'da termal turizm ve sağlık turizmi konusunda önemli bir merkez olması yolunda çalışacağız.

Ülkemizin küresel refah ve zenginlikten daha fazla pay alabilmesi için etkin ve kesintisiz işleyen bir ticari ortamın tesis edilmesi hayati öneme sahiptir. Bu çerçevede, ticaretin bürokratik

işlemlerden arındırılması, işlem maliyetlerinin azaltılarak rekabetçiliğin artırılması, işletmelerimizin kurumsallaşmasının sağlanması, işlemlerin hızlı ve kolay yürütülmesi küresel rekabet koşullarında daha da kritik bir mesele haline gelmiştir.

2002 yılında 34 bin şirketle ihracat gerçekleştiren ülkemiz, bugün 65 binden fazla ihracatçısı ile 240 ülke ve bölgeye ihracat yapar hale gelmiştir. Bu rakamlar, ülkemizin küresel düzeyde güçlü bir oyuncu olma yolunda hızla ilerlediğini göstermektedir.

2023 yılında, yenilikçi yaklaşım ve uygulamalarla ülkemizi gümrük hizmetlerinin ve ticaretin en kolay ve en güvenli yapıldığı, dünyanın 10 büyük ticaret merkezinden biri haline getirmeyi hedefliyoruz.

Bu vizyon doğrultusunda ticareti kolaylaştırıcı ve güven ortamını tesis etmeye yönelik uygulamaları hayata geçiriyoruz.

Gümrük işlem süreçlerini sadeleştirdik. Bir taraftan gümrük işlemlerinin tamamını elektronik ortama aktarırken, diğer taraftan işlemleri basitleştirmek suretiyle kamu kaynaklarını ve personeli etkin kullanarak maliyetleri düşürüyoruz.

Hükümetlerimiz döneminde hayata geçirdiğimiz etkin ve verimli uygulamalar sayesinde gümrük işlem sürelerini kısalttık. 2002 yılında gümrük işlemlerinin sadece yüzde 3'ü ilk 1 dakika içerisinde tamamlanırken, bu oranı 22 kat artırarak yüzde 66'ya çıkarttık. 2015 yılında yüzde 70 oranını aşmayı hedefliyoruz.

“Yetkilendirilmiş Yükümlü” uygulaması ile ticaret erbabının gümrüğe değil gümrüğün ticaret erbabına gittiği bir dönemi başlattık. Gümrükleme hizmetini güvenilir ticaret erbabının tesisine götürdük. Bu sayede, yüzde 20'ye varan oranda maliyet tasarrufu sağladık.

Avrupa'nın en büyük TIR filolarından birisine sahip ülkemizin lojistik etkinliğini artıracak uygulamaları hayata geçirdik. Av-

rupa Birliğinin “Ortak Transit Sistemi”ne tam üye haline gelen taşımacılarımız, artık en ucuz maliyetle ve tek beyanname ile 32 ülkede serbestçe dolaşabiliyor.

Yap İşlet Devret Sistemi ile 8 gümrük kapımızı yeniledik, 4 gümrük kapı/tesisimizi daha bu modelle temellerini attık, 9 kapımızın da yenilenme çalışması devam ediyor.

Irak ile Derecik ve Üzümlü gümrük kapılarını 2015 Haziran ayına kadar, Aktepe gümrük kapısını ise 2015 yılı sonuna kadar açacağız. Gülyazı ve Ovaköy gümrük kapılarını da açma çalışmalarımızı hızlandıracğız.

Etkin risk analizleri temelinde, teknolojinin son imkânlarından yararlanarak gümrük işlemlerini hızlandırırken, başta uyuşturucu ve akaryakıt olmak üzere kaçak eşya yakalamalarında yüzde 700'lere varan artış oranı sağladık.

Önümüzdeki dönemde, gümrük işlemlerinin basitleştirilmesi ve hızlandırılması ile kaçakçılığın önlenmesi konusunda altyapı başta olmak üzere gerekli çalışmalara devam edeceğiz.

Gümrük işlemlerinde “Tek Pencere Sistemi” ile dış ticaret işlemlerinin tek bir noktadan tamamlanmasını sağlayacağız. “Tek Durakta Kontrol” ve komşularımızla “Ortak Gümrük Kapısı” projeleri sayesinde sınır geçişlerini hızlandırmak suretiyle rekabetçiliği artıracğız.

Hükümetlerimiz döneminde iç ticaret alanında önemli reformlar gerçekleştirdik. 50 yılı aşkın süredir yürürlükte olan Ticaret Kanununu tüm paydaşlarla istişare ederek yeniledik.

Girişimcilerimizin ve iş dünyamızın önündeki engelleri kaldırmayı, sayıları 800 bini aşan şirketimizin ve 500 bini aşkın şahıs işletmesinin kurumsal yapılarını güçlendirmeyi, onları etkin ve rekabetçi birer küresel oyuncu haline dönüştürmeyi hedefleyen Yeni Ticaret Kanununu ikincil mevzuat düzenlemeleriyle birlikte uygulamaya koyduk.

Kamunun en kapsamlı dört temel veri tabanından biri olan MERSİS'i (Merkezi Sicil Kayıt Sistemi) hayata geçirdik. Bu sistemle, ticari işletmeler ile şirketlerin tüm kuruluş ve değişiklik işlemlerini elektronik ortama taşıdık. Önümüzdeki dönemde ülkemizdeki tüm ekonomik birimleri sisteme dahil edeceğiz.

Kayıtdışı ekonomi ile mücadelede önemli adımlar attık. Tarım ürünleri ticaretine yeni bir boyut kazandıran "Hal Kayıt Sistemi" ve "Lisanslı Depoculuk Uygulamasını" hayata geçirdik ve önümüzdeki dönemde bu uygulamaları yaygınlaştırmaya devam ederek, tarladan sofraya ticarete güveni tesis edeceğiz.

Çalışmalarını tamamladığımız elektronik ticaret ve perakende ticaretin düzenlenmesine ilişkin yasa tasarılarının yasalaşmasını sağlayacağız.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu günümüzün ihtiyaçlarına göre yenileyerek tüketicilerin hak arama yollarını genişlettik ve kolaylaştırdık. "Bilinçli Tüketici, Basiretli Tacir" ilkesiyle tüketici haklarını geliştirmeye devam edeceğiz.

Güvensiz ürüne sıfır tolerans gösteriyoruz. Bu kapsamda, gümrüklerde ve iç piyasada yürüttüğümüz piyasa gözetim ve denetimleri sonucunda 2011 yılında yüzde 40'a yaklaşan güvensiz ürün oranının 2013 yılında yüzde 5'e düşmesini sağladık. Bu yöndeki çalışmalarımızı kararlılıkla sürdüreceğiz.

800 yıllık Ahilik geleneğimiz ile yoğrularak ticaretini sürdüren 1 buçuk milyonu aşkın esnaf ve sanatkârimiz, toplumun tüm kesimlerine yönelik üretimleriyle ekonomik büyümeye ve sosyal yaşamımızın gelişimine katkı sağlamaktadır.

Cumhuriyet tarihinde ilk kez, esnaf ve sanatkârların sorunlarının tespit ve çözümü ile desteklenmesine yönelik bir strateji belgesi ve eylem planı hazırlayarak uygulamaya koyduk. Bu kapsamda, esnaf ve sanatkârlarımız için vergi kolaylıklarından, finansmana erişim kolaylıklarına kadar birçok tedbiri hayata geçirdik.

Esnaf ve sanatkârlarımızın yararlandığı kredilerin faiz oranlarını düşürdük. 2002 yılında esnaf ve sanatkârlarca ödenen kredi faiz oranı yüzde 47 iken, hükümetlerimiz döneminde bu oranı, bir yıldan kısa vadeli kredilerde yüzde 4'e, vadesi bir yıldan uzun kredilerde ise yüzde 5'e indirdik. Amacımız bu istikrarı devam ettirerek uygun finansman imkanları ile esnafımıza olan desteğimizi sürdürmektir.

2002 yılından bu yana esnafımıza verilen kredi miktarını yaklaşık 76 kat arttırarak 11,6 milyar TL'ye yükselttik. 2002 yılında kredi talebinde bulunan esnaf ve sanatkâr sayısı 63 bin 520 iken, bu sayı Temmuz 2014 itibariyle yaklaşık 309 bindir. 2002-2013 döneminde yaklaşık 870 bin esnaf ve sanatkârımız bu kredilerden yararlandı. İhtiyaç duyan tüm esnafımıza bu kredileri sağlamaya devam edeceğiz.

“İstikrar içinde üreterek büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye” vizyonu çerçevesinde, kooperatifçiliğin geliştirilmesine yönelik çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Bu vizyon doğrultusunda kooperatifçiliğin yeni yol haritasını hazırladık. Kooperatifçilik alanında Cumhuriyet tarihinde bir ilke imza atarak Kooperatifçilik Strateji Belgesini hayata geçirdik. Önümüzdeki süreçte de kooperatifçiliğin gelişmesi ve desteklenmesine dönük çalışmalarımıza yeni bir ivme kazandıracamız.

İstihdam, AK Parti hükümetleri için diğer bir öncelikli alandır. Hükümet olarak yürüttüğümüz “istihdam dostu büyüme” anlayışımızla daha çok vatandaşımıza iş kapıları açtık. İş gücüne katılım oranı 2013 yılı itibarıyla yüzde 50,8'e yükseldi, bu oran kadınlarda 3 puan artışla yüzde 30,8 olarak gerçekleşti. Bu gelişmelerin sonucunda 2002 yılında 19,2 milyon olan toplam istihdamı 25,5 milyona yükselttik. Böylece, hükümetlerimiz döneminde 6,3 milyon vatandaşımıza yeni iş kapısı açmış olduk.

İstihdamda sağlanan artış bakımından da krizden en çabuk çıkan ülkelerden birisi durumundayız.

İşsizlik krizin zirveye çıktığı 2009 yılında yüzde 14 olarak gerçekleşmesine rağmen, 2009 yılının ikinci yarısından itibaren düşme eğilimine girmiş ve 2012 yılında yüzde 9,2'ye gerilemiştir. Türkiye OECD ülkeleri arasında 2009 yılına göre 2012 yılında işsizlik oranını en hızlı azaltan ülke olmuştur. Halen ülkemizde işsizlik AB-28 ortalaması olan yüzde 10,8'den daha düşük düzeydedir. Ülkemiz, 2008 yılından bu tarafa işsizlik oranını düşüren 4 OECD üyesi ülkeden birisi durumundadır. Söz konusu olumlu tablo tarım dışı ve genç işsizliği oranlarına da yansımıştır. 2013 yılında işsizlik oranı ise yüzde 9,7 ile tek hanelerde devam etmektedir.

Diğer yandan krize rağmen toplam istihdam hiçbir zaman azalmamıştır. Krizin en yoğun yaşandığı 2009 yılında bile toplam istihdamımızı 83 bin kişi arttırdık. 2007-2013 yılları arasında 4 milyon 786 bin ilave kişiye yeni istihdam sağladık.

Amacımız işsizliği kalıcı bir şekilde azaltarak 2023 yılında yüzde 5 seviyesine indirmektir.

İstihdamın artırılması ve kayıt dışılığın azaltılması amacıyla güvenceli esneklik anlayışı ve “iş değil insanı koruma” ilkesi çerçevesinde işgücü piyasamızın katılıklarını gidererek başta genç, kadın ve vasıfsız işgücümüz olmak üzere işsizlerimize nitelik kazandırarak işe girişi kolaylaştıracaktır.

Hükümet olarak işsizliği azaltmak için stratejik yaklaşım belirledik. Bir yandan aktif işgücü piyasası programları ve teşvik paketlerini birbiri ardına devreye alarak konjonktürel işsizliği azaltırken, diğer yandan yapısal işsizliğe çözüm bulmak amacıyla uzun vadeli stratejiler geliştirdik.

İstihdamı korumak ve artırmak amacıyla “istihdam paketleri” açıkladık. Bu düzenlemelerle; sosyal güvenlik primlerinde indi-

rimlere gittik, 18-29 yaş arası erkekler ile 18 yaş ve üzeri kadınların istihdamlarını teşvik ettik, işsizlik ödeneği miktarında ve kısa çalışma ödeneğinde artış sağladık.

Bu çerçevede, 2008 yılından bu tarafa sadece yürürlüğe koyduğumuz prim indirimi ve teşvikler için ayırdığımız kaynak toplamı yaklaşık 38 milyar TL'ye ulaştı. Teşviklerden 2013 Ocak itibarıyla 8 milyon 405 bin çalışmamız yararlandı.

Hükümet olarak, teşviklerin yanı sıra işgücümüzün istihdam edilebilirliğini arttırmak amacıyla mesleki eğitim, toplum yararına programlar ve işbaşı eğitim programları gibi aktif işgücü piyasası programlarını uyguladık. Bu programlardan faydalanan kişi sayısı 2007-2013 yılları arasında yaklaşık 20 ve bu programlara ayrılan kaynaklar ise yaklaşık 40 kat artmıştır. Kanun değişikliği ile mesleki yeterlilik belgesi sahiplerine ve mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yükseköğretimi bitirip işe alınan her bir sigortalı için işverenlere, sigorta primlerini İşsizlik Sigortası Fonundan karşıladık.

Bu programlar için yıllık ayrılan kaynağı 2012 yılında üç katına çıkarttık. Aktif işgücü programları için artık her yıl ortalama 1,5 milyar TL kaynak ayırmaya başladık. 2012 yılından bu tarafa her yıl 450 bin işsizimizi bu programlardan yararlandırmaktayız.

Cumhuriyet tarihinde ilk defa ilgili tüm tarafların katılımıyla Ulusal İstihdam Stratejisi ile İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planını hazırladık. Benzer şekilde Mesleki ve Teknik Eğitim Stratejisi ile Hayat Boyu Öğrenme Stratejilerini de hazırladık. Eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi; işgücü piyasalarında güvenceli esnekliğin sağlanması; özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması ve istihdam-sosyal koruma ilişkisinin güçlendirilmesi hedeflerine hizmet eden bu stratejiler Hükümetimiz tarafından kararlılıkla uygulanacaktır.

Mesleklerin standartlarını belirlemeye ve belgelendirmeye yönelik düzenlemeler çerçevesinde Mesleki Yeterlilikler Ku-

rumu'nu kurduk. 560 ulusal meslek standardını oluşturduk. Meslek standardı sayısını 750'ye çıkarmayı hedefliyoruz.

Aktif işgücü programlarının öncelikli yürütücüsü olan İŞ-KUR'un bu hizmetleri daha etkin ve verimli olarak yürütebilmesine yönelik olarak 3.914 iş ve meslek danışmanı istihdam edilmiştir. Böylece meslek edinme, iş arama, bulma ve işte kalma konusunda birebir, kişiye özgü ve yakından takip edilen bir süreci hayata geçirmeye başladık.

Çalışma hayatı, Hükümet olarak barış ve huzurun temin edilmesi ve sosyal adaletin sağlanmasında büyük önem verdiğimiz bir alandır. Bu amaç doğrultusunda çalışanlarımızın haklarının ve işletmelerimizin rekabet gücünün korunduğu, AB standartları ve ILO normlarına uygun bir çalışma hayatının geliştirilmesi için çalışmaktayız.

2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle çalışanlarımızın sendikal hak ve özgürlüklerinde önemli iyileştirmeler yaptık. Anayasa değişikliği ile memurlarımıza toplu sözleşme hakkı getirilmiş, bu toplu sözleşmeden emeklilerimizin de yararlanması sağlanmıştır. Toplu sözleşmeye ilişkin yasal düzenlemeler hayata geçirilmiş, ilk defa 2012 yılı için memur maaşları toplu sözleşme ile belirlenmiştir. Ayrıca Ekonomik ve Sosyal Konseye Anayasal güvence sağlayarak sosyal diyalog yolunda güçlü bir adım attık.

Hükümet olarak, önümüzdeki dönemde evrensel standartlara uygun kaliteli, esnek ve güvenceli bir çalışma hayatı tesis etmek için gerekli düzenlemeleri yapacağız.

Çalışanlarımızın örgütlenme ve toplu pazarlık haklarını ILO ve AB normlarını dikkate alarak yeniden düzenledik.

Bu düzenlemeler sonucunda sendikal örgütlenme oranları ile toplu sözleşmeden yararlanma oranlarını 2023 yılında AB ortalaması düzeyine çıkarmayı hedefliyoruz.

Hükümetimiz, çalışanlarımızın yaşam standartlarının yükselmesi ve toplumsal refahtan daha fazla pay almaları için bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da azimli bir şekilde çalışmaya devam edecektir.

Aralık 2002 döneminde brüt 251 TL olan asgari ücret, bugün itibarıyla brüt 1.134 TL'ye yükselmiş, bu dönem içerisindeki nominal artış oranı yüzde 352, reel artış oranı ise yüzde 76 olmuştur. Aynı dönemde net asgari ücretin nominal artış oranı yüzde 384 iken, işveren maliyetlerindeki nominal artış oranı yüzde 300'de kalmıştır. 2014 yılından itibaren asgari ücrette 16 yaş altı ve üstü ayrımı ortadan kaldırılmıştır.

Sosyal güvenlik dengelerindeki iyileşmeler dikkate alınarak önümüzdeki dönemde de bir yandan işletmelerimizin üzerindeki istihdam yüklerini hafifletmeye devam ederken öte yandan da toplumumuzun önemli bir yararı olan kayıt dışı çalışmanın da önüne geçmeyi sürdüreceğiz.

Kadınların sosyo-ekonomik durumlarının güçlendirilmesi, çalışma hayatına katılımı, işyerinde ayrımcılığın önlenmesi ve fırsat eşitliğinin sağlanması sosyal alanda en çok önem verdiğimiz konular arasındadır. Bu amaçla önümüzdeki dönemde de aile ve iş yaşamının dengesini artıracak düzenlemeler yapacak, kadınların çalışma hayatına katılımını artırmak amacıyla, çocuk bakımevleri ve kreş hizmetleri için teşvik uygulamalarını güçlendireceğiz.

Gençlerimizin, kadınlarımızın ve mesleki eğitim alan işsizlerimizin istihdamı halinde 54 aya kadar işveren sigorta prim payının devletçe karşılanması uygulamasını sürdüreceğiz.

Engelli vatandaşlarımızın çalışma hayatında daha fazla yer alması için yaptığımız çalışmalar sonucunda 2002-2014 döneminde kamu kurumlarında istihdam edilen engelli memur sayısını 6.103'ten 34.088'e, kamu ve özel sektörde istihdam edilen engelli işçi sayısını ise 45.621'den 89.980'e yükselttik.

Hükümetimiz döneminde kamu ve özel sektördeki engelli kontenjanlarının doldurulmasına yönelik tedbirleri almaya devam edeceğiz.

İş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılması için iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yaygınlaştırılması ile çalışan ve işverenlerin bilinçlendirilmesine yönelik faaliyetlerimizi sürdüreceğiz.

İş sağlığı ve güvenliği alanında hazırladığımız strateji çerçevesinde AB ve ILO düzenlemelerine uygun memur-işçi, kamu-özel işyeri ayrımı olmaksızın bütün işyerlerini ve çalışanları kapsayan müstakil bir İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nu 2012 yılında çıkardık. Ayrıca bu alanda uluslararası standartları yakalamak amacıyla 2012-2013 yılları arasında 20'si AB mevzuatı uyum kapsamında olmak üzere toplam 36 Yönetmelik ve 5 Tebliğ yayınladık. Bunun yanında, 155, 161 ve 187 sayılı ILO İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmeleri'nin onaylanmasını sağlayarak bu konuda mevzuatımızın uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi için çok önemli bir adım attık. Ayrıca, en kısa sürede de Madenlerde Sağlık ve Güvenlik hakkındaki 176 sayılı ILO Sözleşmesi ile İnşaatlarda Sağlık ve Güvenlik hakkındaki 167 sayılı ILO Sözleşmesinin onay işlemlerini de tamamlayacağız.

TBMM'ye sunulan ve halen görüşmeleri devam eden "İş Kanunu ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı" ile alt işveren işçilerinin sendikalaşma, toplu sözleşmelerden yararlanma, yıllık izin, maaş güvencesi, kıdem tazminatı ve çalışma sürelerine ilişkin sorunlarını gideren düzenlemeleri hayata geçireceğiz. Ayrıca, söz konusu kanunla yer altı işlerinde çalışan işçiler bir gün bile çalışmış olsalar iş güvencesinden yararlanabilecek, bu kişilere zorunlu haller dışında fazla çalışma yaptırılmayacak, 4 gün fazla yıllık ücretli izin kullanılacak, haftalık azami çalışma süresi 36 saat, günlük çalışma süresi 6 saati aşmayacaktır. Yeraltında çalışanların emeklilik yaş haddini 55'den 50'ye düşü-

rüyor; yeraltında fiilen çalışmadıkları süreleri de fiili hizmet zammı süresine dâhil ediyoruz.

Belirli bir dönem boyunca çalışma ve sosyal güvenlik mevzuatına uyduğu tespit edilen, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alan ve kayıtdışı işçi çalıştırmayan işverenlerimiz için bu durumlarını gösteren ve ödüllendiren düzenlemeler yapacağız.

Çalışanların istismarının önlenmesi, işletmeler arası haksız rekabetin sona erdirilmesi ve sosyal güvenlik sistemimizin aktüeryal yapısının düzeltilmesi için kayıt dışı istihdamla mücadele kapsamında önemli adımlar attık. Bu çabalar sonucunda kayıt dışı istihdam oranını 2002 yılındaki yüzde 52 seviyesinden 2014 yılı Mayıs ayı itibarıyla yüzde 35,7 seviyesine indirdik.

Kayıtdışılıkla mücadele için yeni bir eylem planını yürürlüğe koyacağız. İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarıyla elektronik ortamda bilgi ve veri paylaşımı yapılarak elde edilen veriler bilişim teknolojileri vasıtasıyla çapraz kontrollere tabi tutulacaktır. Böylece, denetimlerin etkinliği ve sayısı arttırılarak kayıt dışı istihdamla daha kararlı bir şekilde mücadele edeceğiz.

Girişimcilik, Yeni Türkiye'nin ekonomi anlayışının temellerinden birisidir. AK Parti hükümetleri girişimciliği geliştirmek için önemli adımlar atmıştır. 32 Kamu ve Sivil Toplum Kuruluş temsilcilerinin katılımı ile Girişimcilik Konseyini kurduk. Girişimcilik Konseyi çalışmaları kapsamında, 2014-2016 yıllarını kapsayan “Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı” hazırladık. Attığımız her adımın reel ekonomi üzerindeki etkilerini hesaba katıyoruz.

Sanayide iktidarımız döneminde yatırım, üretim ve ihracatta yüksek artış hızları kaydedilmiştir. Bugüne kadar sanayicilerimize vergisel, ayni ve nakdi destekler sağlanmış, mevzuat sadeleştirilmiş ve bürokrasi azaltılmıştır. OSB ve KSS'ler inşa edilmiş, altyapı iyileştirilmiş, vergi ve sigorta primi yükleri azal-

tilmiş, faiz yükü hafifletilmiş, işletmelerimizin borçları yapılandırılmış ve ödeme kolaylıkları sağlanmıştır.

2011-2014 yıllarını kapsayan Sanayi Stratejisi uygulanmış, 2015-2018 yıllarını kapsayacak olan yeni Sanayi Stratejisi hazırlıklarına başlanmıştır.

Türkiye'nin, Sanayi Stratejisinde öngörüldüğü üzere 2023 yılında Avrasya'nın üretim üssü olmasını hedefliyoruz. Bu amaçla, orta ve yüksek teknoloji sektörlerinin üretim ve ihracat içindeki payını artırarak imalat sanayiinde dönüşümü gerçekleştireceğiz.

Bu dönüşümle, ülkemizde girişimcilik gücü yüksek, finansal piyasalara kolay erişebilen, yenilikçi, rekabetçi, yüksek katma değer ve istihdam yaratabilen, ortak çalışma kültürünü benimsemiş işletmelerden oluşmuş bir sanayi yapısı hedefliyoruz.

Uluslararası yatırımcıların ülkemize yönelik ilgilerini somut yatırımlara dönüştürmek üzere yürütülmekte olan yatırım ortamı ve teşvik sistemi tanıtım faaliyetleri sürdürülerek, Türkiye'nin yatırım yapılabilir ülke algısı daha da güçlendirilecektir.

Ülkemize gelen uluslararası doğrudan yatırımlarının yanısıra girişimcilerimizin yurtdışında yaptığı yatırımlara da uluslararası hukuk çerçevesinde önemli güvenceler sağlayan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması ağının geliştirilmesi için çalışmalar yapılacaktır.

Bu hedeflere ulaşabilmek için yatırım ve iş ortamını iyileştirmeye devam edecek, rekabet gücümüzü artıracak şekilde alt yapıyı güçlendirmeyi sürdüreceğiz.

2009 yılında uygulamaya başladığımız yeni yatırım teşvik sistemini geliştirerek uygulamaya devam edeceğiz. Yeni teşvik sisteminde 2012 yılında stratejik yatırımlar destekleme kapsamına alınmış, öncelikli yatırım teşvik alanları belirlenmiş, bölgesel yatırımların teşvikinde il bazını esas alan bir düzenleme yapılmıştır.

Yenilikçi fikirlere dayalı, katma değeri yüksek, markalı ürün ve hizmetlerin üretim ve pazarlama süreçlerini destekleyeceğiz. Dış pazar çeşitliliği ve bölgesel üretim kapasitelerinin geliştirilmesiyle istikrarlı yüksek büyümeyi sağlayacağız.

Patent Kanunu'nun yasalştırılması hedeflenmektedir.

Önümüzdeki dönemde elektrikli araç teknolojileri desteklenmeye devam edilecek, bu amaçla Hibrit ve Elektrikli Araç Araştırma Merkezi kurulacaktır. Dünya piyasalarında yer bulabilen Türk Malı otomobilin üretilebilmesi için gereken destek ve teşvik mekanizmasını harekete geçirecek, ülkemizin çeşitli alanlardaki ihtiyacını karşılamak üzere çok amaçlı hava araçlarının üretilmesini destekleyeceğiz.

Haziran 2011'den bugüne kadar; 12 adet Organize Sanayi Bölgesi (OSB) projesi, 12 Küçük Sanayi Sitesi (KSS) projesi tamamlanarak hizmete sunulmuştur. 25 adet OSB sicil olarak tüzel kişilik kazanmıştır. OSB ve KSS yatırımlarında kullanılan kredi faiz oranları 01.01.2013 tarihinden geçerli olmak üzere normal illerde yıllık yüzde 3'den yüzde 2'ye, gelişmiş illerde ise yıllık yüzde 6'dan yüzde 3'e indirilmiştir. 2015 sonuna kadar 13 adet OSB projesi ile 9 adet KSS projesinin tamamlanması hedeflenmektedir.

Bilişim sektöründe ülkemizi Ar-Ge ve inovasyon üssü haline getirecek, 3 milyon m2 alan üzerine Kocaeli'nde kurulmuş Bilişim Vadisi'nde alt yapı ve üst yapı projeleri devam etmekte olup, 2015 yılında Ar-Ge firmalarına yer tahsisine başlanılacaktır.

Filyos Endüstri Bölgesi ve Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgeleri (EB) kurulmuştur. Karapınar Enerji İhtisas EB'de 2015 yılında yatırımcılara yer tahsisi yapılması hedeflenmektedir.

Ekonomideki dinamizmin kaynağı olan esnaf, sanatkâr ve KO-Bİ'lerimize önem vermeye devam edecek, kredi ve finansman şartlarının iyileştirilmesi; vergi, istihdam ve diğer yükümlülüklerle-

rin azaltılması, eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi, yenilikçilik ve girişimciliğinin geliştirilmesi, altyapı, kümelenme ve ortaklık faaliyetlerini destekleyeceğiz. İşletmelerin rekabet edebilirliğini artırmak amacıyla kümelenme mevzuatı oluşturulmuş, kümelenme birlikleri destekleme programı başlatılmıştır.

KOBİ'lere yönelik olarak KOBİ borsalarına açılma faaliyetlerini destekleyecek, Kredi Garanti Fonu'nun kefalet sağladığı KOBİ sayısını artıracaktır. Girişim sermayesi fonlarını yaygınlaştıracaktır.

Genç girişimcilerin bireysel desteklenmelerine, fikir sahiplerinin özel sektörle buluşmalarına ve üretimde olan firmaların ürün ve süreç gelişmelerine yönelik olarak destek mekanizmaları kurgulanmış ve hayata geçirilmiştir. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi kapsamında toplumun her kesimine, üniversite öğrencilerinden kadın girişimcilere kadar, 250.000 kişinin eğitim olarak girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması sağlanmıştır.

Ülkemizin ulusal rekabet gücünün artırılması ve tüketicinin güvenilir ürüne ulaşabilmesini teminen test belgelendirme ve gözetim hizmetleri kapsamındaki uygunluk değerlendirme sektörünün geliştirilmesi sağlanacaktır.

Dünyadaki helal belgelendirme ihtiyaçlarını karşılamak üzere İslam İşbirliği Teşkilatı-İslam Ülkeleri Standardizasyon ve Metroloji Enstitüsü kapsamındaki uluslararası helal belgelendirme ve akreditasyon faaliyetleri başlatılmıştır.

Savunma ve havacılık sanayiinde bugüne kadar önemli aşamalar kaydettik. Sektörün Ar-Ge harcamalarını 1 milyar dolara, ihracatını 1,6 milyar dolara, cirosunu 5 milyar dolara ulaştırdık. TSK'nın silah ve teçhizat ihtiyaçlarının yurt içinden karşılanma oranını yüzde 54'nin üzerine çıkardık.

Türkiye'nin kendi tasarımı olan ilk tankı ALTAY'ı, insansız hava araçları, ANKA, BAYRAKTAR ve KARAYEL'i, ilk savaş gemisi MİLGEM'i, ilk piyade tüfeği MPT'yi ve ilk eğitim simülatörlerini ürettik.

Askerlerimizin mayın tehdidine karşı korunmasını sağlayan KİRPİ Projesi yanında çeşitli zırhlı araç üretimlerimiz gerçekleştirilmiştir.

Sahil Güvenlik Arama Kurtarma Gemisi Projesi kapsamında inşa edilen gemiler Sahil Güvenlik Komutanlığı'na teslim edilmiştir.

Ülkemizde özel sektörümüzün ürettiği Mini İnsansız Hava Aracı (İHA) sistemlerinden bugüne kadar Türk Silahlı Kuvvetleri hizmetine 164 adet insansız uçak ve 4 adet insansız helikopter sunulmuş, bir grup Mini İHA ise ihraç edilmiştir.

İlk Türk tasarımı eğitim uçağı HÜRKUŞ test uçuşlarına başlamıştır.

ATAK Projesi kapsamında üretilen ilk üretim grubu helikopterler Kara Kuvvetleri Komutanlığına teslim edilmiştir.

İleri teknolojiyle donatılan, 40 km ve daha uzun menzilli obüs ve roket sistemlerinin seri üretimine başlanmış, CİRİT Lazer Güdümlü Roketimiz Türk Silahlı Kuvvetleri envanterine girmiş ve ilk ihracatı gerçekleştirilmiştir.

Milli uydumuz RASAT'tan sonra tamamen yerli üretimle sağlanan GÖKTÜRK 2 de uzaya fırlatılmış, ileri teknoloji ürünü Uydu Test Merkezimiz hizmete hazır hale getirilmiştir. Kendi uydumuzu fırlatmak üzere uydu fırlatma sistemlerini geliştirme faaliyetlerimiz başlatılmış önemli mesafeler alınmıştır.

Istanbul Teknopark Havacılık ve Savunma teknolojilerine öncelik verecek nitelikte hazırlanmış ve ilk fazı ile faaliyetlerine başlamıştır. Ankara Havacılık ve Uzay Sanayi İhtisas OSB yer seçimi çalışmaları tamamlanmış ve sınırları kesinleştirilmiştir.

Yine savunma sanayiinde milli üretim için SOM Füzesi, Zırh Delici, Beton Delici gibi füzelerin yapımı hayata geçirilmiştir. Lazer silahlı ve yüksek irtifa silahlı, silahsız insansız hava aracı ile ilgili çalışmalara başlanmıştır. Milli işletim sistemimiz PAR-

DUS'un yeni versiyonu çıkarılmış olup, önümüzdeki dönemde kamu kurumlarında ve özel sektörde kullanımının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Mevcut ürünlerimizin tüm alt sistemleri de dahil tamamen yerleştirilmesinin çok kritik olduğunun kullanım ve ihracattaki özgürlüğümüzün buna bağlı olduğunun farkındayız. Bu yön-deki faaliyetleri sanayimizi bütüncül şekilde değerlendirerek toptan kalkınma hamlemize de ivme kazandıracak bir entegre çalışma olarak yürüteceğiz.

Savunma sanayiinde yürüttüğümüz projelerle 2023'te kendi milli tüfeğini, topunu, tankını, helikopterini, uçağını, insansız hava araçlarını, füze ve fırlatma sistemlerini, uydularını, alt sistemler ve detay parçalar da dahil tasarlayan, üreten ve ihraç eden bir Türkiye hedeflemekteyiz.

Bilim, teknoloji ve Ar-Ge Yeni Türkiye'nin ekonomisinde çok daha kritik bir role sahip olacaktır. Bu alanlarda yapılan atılımlar ülkelere rekabet üstünlüğü ve sürdürülebilir sosyo-ekonomik gelişmeyi sağlamaktadır. 2023 hedeflerimize ulaşmak için teknoloji üreten ve böylece katma değeri yüksek ürünler ihraç eden bir konuma hızlı bir şekilde gelmeyi planlıyoruz. Bunun için bilgi üreten ve bilgiyi ticari değere dönüştüren, etkin işleyen bir Ar-Ge ve yenilik ekosistemi oluşturmayı hedefliyoruz. Bilgiye dayalı ve rekabetçi bir ekonomiye geçiş için araştırma kapasitesinin, Ar-Ge ve yenilikçilik bilincinin ve üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ülkemizin öncelikli kalkınma hedefleri arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda, iktidarımız döneminde ülke çapında dünyanın ilgi ve dikkatini çeken bilim, teknoloji ve yenilik atılımını başlattık.

Ülke ekonomisini, sanayisini, insan kalitemizi ve ülkemizin siyasi gücünü yakından etkileyen bilim ve teknoloji alanına verdiğimiz destekleri her yıl kararlılıkla artırdık ve artırmaya devam ediyoruz.

Ar-Ge harcamalarının GSYH içindeki payı 2002 yılında yüzde 0,53 iken, 2012 yılında yüzde 0,92'ye yükselmiştir. 2002 yılında 1,8 milyar TL olan Ar-Ge harcaması miktarı 2012 yılında 13 milyar TL düzeyine çıkmış, yani nominal olarak yaklaşık 7 kat artmıştır.

Bu çerçevede şunu eklemeliyim ki, küresel ekonomik krizler ve sorunlar pek çok ülkede Ar-Ge harcamalarında kesintilere yol açarken biz bu yolu tercih etmedik. Ar-Ge ve yeniliğin kalkınmadaki rolünü ve uzun dönemdeki getirilerini dikkate alarak bu alandaki harcamalarımızı artırdık. Bu gayretlerimiz ve uyguladığımız politikalarla Türkiye OECD ülkeleri arasında Ar-Ge harcamaları en hızlı artan ülkelerden biri oldu.

Bu artışı sağlamak için kamu tarafından yapılan Ar-Ge harcamaları ve verilen destekleri önemli ölçülerde artırdık. Merkezi yönetim bütçesinden Ar-Ge faaliyetleri için ayrılan ödenek ve harcama miktarı 2008 yılında 2,4 milyar TL iken 2014 yılında 5,5 milyar TL'ye yükselmiştir. Aynı dönemde dolaylı Ar-Ge destekleri de 195 milyon TL'den 1,2 milyar TL'ye çıkmıştır. Kamu Yatırım Programları kapsamında Ar-Ge ve yenilik alanına ayrılan kaynaklar 2002 yılındaki 114 milyon TL düzeyindeyken 2014 yılında 1,8 milyar TL'ye yükselmiştir.

Ar-Ge harcamalarımızı daha da artan bir hızla yükseltmeyi hedeflemekteyiz. Ar-Ge harcamalarının milli gelir içindeki payı 2023 yılında yüzde 3 olacaktır.

Sevindirici başka bir gelişme ise özel sektörün Ar-Ge kapasitesinin artmasıdır. 2002 yılında Ar-Ge harcamalarının sadece yüzde 28,7'si özel sektör tarafından gerçekleştirilirken, 2012 yılı itibarıyla bu oran yüzde 45,1 olmuştur. 2023 yılında bu oranı yüzde 60'a çıkarmayı yani Ar-Ge harcamalarının üçte ikisinin özel sektör tarafından yapılmasını hedefliyoruz. Harcamaların yanı sıra araştırmacı sayısı açısından da önemli gelişmeler olmuştur. Özel sektördeki tam zaman eşdeğer araştırmacı sayısı

2002-2012 yılları arasında 6 binden 52 bine çıkmıştır. Özel sektör Ar-Ge faaliyetlerinin ve Ar-Ge personel istihdamının artmasında özel sektörün rekabet gücünü geliştirme isteğinin yanı sıra Ar-Ge desteklerinin miktarı ve çeşidinde yaşanan artışlar da etkili olmuştur.

Bu çerçevede, Ar-Ge kapasitesinin artırılmasında özel sektör kadar üniversitelere de önemli roller düşmektedir. Ülkemizde gerek Ar-Ge altyapısı gerekse araştırmacı insan gücünün çok büyük bir kısmı üniversitelerde toplanmaktadır. Özel sektörün yenilik yeteneğini sürdürülebilir şekilde artırmak için üniversitemizde oluşturulan bu kapasiteden mutlak surette özel sektörün de yararlanmasının önünü açacağız. Bunu başarmak için en önemli kaynağımız ise yetiştireceğimiz ve etkin olarak kullanacağımız insan gücü ve oluşturduğumuz araştırma altyapılarıdır.

Kalkınma Planı ve Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu kararlarında belirlenen öncelikli teknoloji alanları başta olmak üzere, kamu kurumları ve üniversitelerde araştırma altyapıları oluşturulması amacıyla 2003-2014 yılları arasında yaklaşık 3 milyar TL kaynak harcanmıştır. Önümüzdeki dönemde, başta otomotiv, makine ve imalat teknolojileri, bilgi ve iletişim teknolojileri ile sağlık gibi alanlardaki araştırma altyapılarını oluşturmaya ve araştırmacı insan gücünü yetiştirmeye daha da önem vereceğiz. Bu çerçevede, 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun ile araştırma altyapılarını performans esaslı olarak destekleyerek özel sektörle yakın işbirliği içinde çalışan yapılar haline getireceğiz.

Rekabet gücümüzü artırma konusunda katkı vadeden ve değer üretme potansiyeli taşıyan Ar-Ge ve yenilik projelerini teşvik edecek, araştırma sonuçlarının ticari ürün ve hizmete dönüşümüne öncelik vereceğiz. Ülkemiz açısından önem taşıyan enerji, sağlık, havacılık ve uzay, otomotiv ve raylı sistemler ile savunma sektörlerinde uluslararası rekabetçi teknolojik ürün ve

markaların ortaya çıkarılmasını ivmelendirmek için Öncelikli Teknoloji Alanlarında Ticarileştirme Programını uygulamaya geçireceğiz. Bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik Ar-Ge, yenilik ve ihracat teşviklerinin, yüksek katma değerli internet girişimlerinin ortaya çıkmasını ve gelişimini de destekleyecek şekilde uygulanmasını sağlayacağız.

Ayrıca, yenilikçi fikirlere dayalı katma değeri yüksek ve Ar-Ge sonunda ortaya çıkmış ürün ve hizmetlerin ticarileşmesini kolaylaştırmak için Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı; desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerinin çıktılarının ticari ürünlere ve hizmetlere dönüşmesini sağlamak için Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı yürürlüğe konulmuştur. Bugüne kadar 20 üniversitenin Teknoloji Transfer Ofisi desteklenmiş olup, önümüzdeki dönem bu sayı artırılabilecektir.

Kamu-üniversite-sanayi işbirliğini geliştirmek, üniversitelerin ve firmalarımızın Ar-Ge faaliyetlerini gerçekleştirmelerini sağlamak üzere 40 ayrı ilde sayıları 59'a varan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri kurularak 28.506 Ar-Ge personeli istihdam edilmiş ve 11.768 Ar-Ge projesi gerçekleştirilmiştir.

Özel sektör ağırlıklı Ar-Ge iklimi oluşturabilmek ve sanayi kuruluşlarımızın Ar-Ge faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için 161 büyük sanayi kuruluşumuza Ar-Ge merkezi belgesi verilmiştir. Bu merkezlerde 20.477 Ar-Ge personeli istihdam edilmiş ve 3.001 proje gerçekleştirilmiştir.

Ar-Ge merkezlerini yaygınlaştırmak amacıyla en az 50 tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli sayısı 30'a indirilmiştir. Bu değişikliklerle, Ar-Ge merkezi sayısının artırılması hedeflenmektedir.

Kamu-üniversite-sanayi işbirliğini gerçekleştirmek, kurumsal ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturmak için Kamu-Üniversite-Sanayi İşbirliği Strateji Belgesi önümüzdeki dönemde yürürlüğe konulacaktır.

Kamu alımları yoluyla Ar-Ge yapan firmalarımızı desteklemek ve güçlendirmek için kamu ihale mevzuatında yapılan değişiklikle orta ve yüksek teknolojili alanlarda yerli malı üreten firmalar lehine yüzde 15 fiyat avantajı zorunlu hale getirilmiştir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından, Ar-Ge yapan firmalarımıza kamu ihalelerine katılabilmeleri için gerekli olan İş Bitirme Belgesi yerine geçecek Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi verilmesi imkânı sağlanmıştır.

Kamu alımlarının yeniliği, yerlileştirmeyi, teknoloji transferini ve yenilikçi girişimciliği teşvik edecek şekilde düzenlenmesi amacıyla da Kamu Alımları Yoluyla Teknoloji Geliştirme ve Yerli Üretim Programını hayata geçireceğiz. Kamu alımları yoluyla teknoloji transferini sağlamak ve yerli üretim yeteneğini artırmak amacıyla Sanayi İşbirliği Programı uygulanacaktır.

Üniversite öğretim elemanlarının projelerinin desteklenmesine yönelik olarak 10 farklı destek programı geliştirilmiştir. Projeler dışında bilimsel çalışmaları teşvik edici maddi destekler sağlanmaktadır. Önümüzdeki dönem bu desteklerin çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir.

Temel bilimlerin cazip hale getirilmesi için TÜBİTAK tarafından öğrenci başına 2.000 TL'ye kadar Temel Bilimleri Teşvik Burs Programı başlatılmıştır.

Tersine beyin göçü kapsamındaki destek programı devam etmektedir.

Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi 2011-2016'da belirtilen öncelikli alanların ilgili konularında teknoloji yol haritaları oluşturulmaktadır. Öncelikli alanlardan enerji, bilgi ve iletişim teknolojileri ile sağlık alanları altında Enerji Verimliliği, Mobil İletişim Teknolojileri, Tıbbi Tanı Kitleri, Aşı, Biyomalzeme, Biyomedikal Ekipman, İlaç, Mikro/Nano Elektromekanik Sistemler, Ekran Teknolojileri (OLED dâhil)

konularında teknoloji yol haritası oluşturma süreçleri tamamlanmıştır. Bu alanlarla ilgili çağrılara çıkılarak projeler desteklenmeye devam edilecektir.

Tüm topluma bilimin sevdirmesi amacıyla kurgulanmış olan Bilim Merkezlerinin ilk ikisi Konya ve Bursa'da açılmıştır. 2015 yılında Kocaeli ve Kayseri Bilim Merkezleri açılacaktır. 2023 yılına kadar 81 ilde Bilim Merkezi kurulması hedeflenmektedir. Bilim merkezlerindeki sergilerin de yurtiçi üretimi ile ilgili çalışmalara hız verilecektir.

Tarım, AK Parti olarak büyük önem atfettiğimiz bir alandır. Ülkemizde 6 milyon kişinin geçimini sağlayan ve insanımızın gıdasını karşılayan tarımda yapısal dönüşüme ağırlık vererek, çiftçilerimiz için ekonomik ve sosyal boyutları birlikte ele alan bir anlayışı hayata geçirdik.

1960 yılından bugüne kadar ilk kez 10 yılın 9'unu büyüyerek geçiren tarım sektörümüz en istikrarlı dönemine ulaşmıştır. 2002 yılında 23,7 milyar dolar olan tarımsal katma değerimiz, yaklaşık 62 milyar dolara çıkmış, Türkiye tarımsal milli gelir açısından dünyada 11. sıradan 7.sıraya, Avrupa'da ise 4.sıradan 1. sıraya yükselmiştir. Ayrıca, tarım ürünleri ihracatımız da aynı dönemde 4 milyar dolardan yaklaşık 18 milyar dolara yükselmiştir.

2002 yılında 1,8 milyar TL olan tarımsal destek miktarı 5 kat artışla 2014 yılında 9,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Son 12 yılda üreticilerimize toplamda yaklaşık 70 milyar TL nakit destek sağlamıştır. 2002 yılında üreticilerimize kullanılan toplam tarımsal kredi hacmi 530 milyon TL. seviyesinde iken 2013 yılında 17 milyar TL. düzeyine çıkarılmıştır. Kullanılan tarımsal krediler için 2002 yılında yüzde 59 seviyesinde olan faiz oranı ise 2014 yılı itibarıyla yüzde sıfır ila yüzde 8,25 aralığına indirilmiştir. 2010-2014 yılları arasında 261 bin üreticiye 8 milyar TL faizsiz hayvancılık kredisi kullanılır-

mıştır. Hayvancılık sektörünü desteklemeye devam ediyoruz; bu kapsamda, özellikle GAP ve DAP bölgelerinde işletme ölçeklerinin büyütülmesine yönelik destekleme programlarını hayata geçirdik.

Yürütülen bu çalışmalar ve sağlanan destekler ile başta buğday, mısır, çeltik ve ayçiçeği olmak üzere birçok üründe Cumhuriyet tarihinin üretim ve ihracat rekorları kırılmıştır.

Et ve süt üretimini önemli miktarda artmıştır. 2002-2013 döneminde süt üretimi 8,4 milyon tondan 18,2 milyon tona, kırmızı et üretimi 421 bin tondan 996 bin tona yükselmiştir.

Kanatlı sektörü yakaladığı büyüme ve üretim artışı ile büyük bir çıkış yaparak tarımsal ihracatımıza önemli katkılar sağlayan bir konuma ulaşmıştır. Tavuk eti üretimi 696 bin tondan yaklaşık 1,8 milyon tona yükselmiştir. Beyaz et sektöründe ülkemiz Dünya'da üretimini en fazla artıran 2. Ülke konumuna yükselmiştir.

Su ürünleri yetiştiriciliğinde ülkemiz, yürütülen etkin çalışmalar ve sağlanan destekler ile üretimini son 12 yılda 4 kat artırarak 61 bin tondan 233 bin tona yükseltmiş ve dünyada en hızlı büyüyen 3. ülke olmuştur.

Güvenilir gıda ve sağlıklı beslenmeye yönelik önemli düzenlemeler yapılmış, gıda mevzuatımız AB gıda mevzuatı ile uyumlaştırılmıştır. Güvenilir gıda için gıda denetçisi sayısı 3 kattan fazla artırılmış, gıda denetim sayısı yılda 39 binden 515 bine yükseltilmiştir.

Tarım arazilerinin miras yoluyla bölünmesinin önüne geçmek amacıyla başlattığımız yasal ve yapısal değişiklikler 61. Hükümetimiz döneminde sonuçlandırılmıştır. 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda yaptığımız değişikliklerle sektörde yaklaşık 100 yıldır devam eden bu sorunu da çözüme kavuşturduk.

5957 sayılı Yeni Hal Yasasını uygulamaya koyarak, sebze ve meyve ticaretinde tarladan sofraya izlenebilirliğin sağlanması ve toptancı halleri ile pazar yerlerini modern bir altyapıya dönüştürme çalışmalarını sürdürdük.

Ülkemizin sahip olduğu toplam 8,5 milyon hektar sulanabilir arazinin tamamının sulanması 2023 hedefimizdir. Bu doğrultuda özellikle GAP Eylem Planıyla başlayan süreçte sulama yatırımlarında önemli mesafe kat edilmiş olup, iktidarlarımız döneminde sulanan alan 4,5 milyondan 5,9 milyon hektara çıkarılmıştır. Önümüzdeki dönemde bu çalışmalara hem bölge eylem planları ile bölgesel bazda, hem de ülke çapında hızla devam edilecektir. Sulama yatırımlarında su kaynaklarının sınırlı oluşu da göz önünde tutularak 2003 yılından sonra yapılan sulama tesislerinde uygulanmaya başlanan kapalı ve basınçlı sulama sistemlerine ağırlık vererek, su tasarrufu sağlayan modern sulama yatırımlarına devam edeceğiz. Yeni yatırımların yanında mevcut tesislerin rehabilitasyonuna da önem vererek sahip olduğumuz doğal kaynakları en etkin şekilde kullanma yolunda adımlar atacağız. Bu kapsamda, 10. Kalkınma Planı çerçevesinde “Tarımda Su Kullanımının Etkinleştirilmesi” Dönüşüm Programı Eylem Planı hayata geçirilecektir.

Önemli aşama kat edilmiş olan “Bin Günde Bin Gölet” Projesi ile yaklaşık 1 milyar metreküp depolama sağlanacak, 212 bin hektar alan sulamaya kavuşmuş olacak ve yaklaşık 450 bin kişiye istihdam sağlanmış olacaktır.

Yine hükümetlerimiz döneminde 268 baraj ve 271 sulama tesisi tamamlanmıştır. Bunların içinde Artvin Deriner Barajı, Ermenek Barajı, Dalaman Akköprü, Çine Adnan Menderes Barajı, Muratlı Barajı, Borçka Barajı gibi Türkiye'nin gururu büyük tesisleri tamamladık.

Konya Ovasında yaşanan su sıkıntısının azaltılmasına önemli oranda katkı sağlayacak olan Bağbaşı Barajı ve Mavi Tünel Pro-

jesi bunların en önemlilerinden biridir. Bozkır ve Avşar Barajlarının da inşası ile yılda 414 milyon metreküp su, yaklaşık 17 km'lik tünel ile Konya Ovasına ulaştırılacaktır. Önümüzdeki dönemde bu gibi büyük projeleri hızla tamamlamaya devam edeceğiz. Tarımda araştırma ve geliştirme çalışmalarına önem verilmiş olup, Dünyanın 3. büyük tohum gen bankası, Konya'da kurulan kuraklık test merkezi, uluslararası tarımsal eğitim tesisleri gibi tarımda son teknolojiye sahip ileri araştırma, teknoloji ve eğitim merkezleri açılmıştır.

Tarım sektöründe, nüfusunu yeterli, kaliteli ve güvenilir gıda ile besleyen, tarım ürünlerinde net ihracatçı durumunu daha da geliştirmiş, rekabet gücünü artırmış, ürettiğiyle ve insan gücüyle dünyada ve bölgemizde söz sahibi olacağımız bir ülke konumuna erişmek 2023 yılı için temel amacımızdır.

2023'te hedefimiz verimliliği artırarak 150 milyar dolar tarımsal hasıla ile dünyanın ilk 5 ülkesi arasında yer almak ve tarımsal ürün ihracatımızı 40 milyar dolar seviyesine çıkarmaktır.

Hükümetlerimiz döneminde 450 bin hektardan 4,2 milyon hektarın üzerine çıkarttığımız parçalı arazilerin toplulaştırılmasına bu dönemde de devam edeceğiz. 2015 Haziran ayına kadar ilave 1 milyon hektar alanın daha toplulaştırma çalışmalarını tamamlamayı, 2023 yılına kadar ise toplamda 14 milyon hektar alanda arazi toplulaştırma ve ıslah çalışmalarını bitirmeyi hedefliyoruz.

Önümüzdeki dönemde tarımsal desteklemeleri, tarım havzaları modeli kapsamında belirlenen bölgeler ve ürünler itibarıyla uygulayacağız. Ülkemizde daha hızlı kalkınması öngörülen bölgelere özel destek sistemleri geliştirilecektir.

Üreticilerimizin tarım sigortalarından daha fazla faydalanmasına yönelik tedbirler alınacaktır.

Organik ve iyi tarım uygulamalarına verilen önem ve destek artırılacaktır. Başta jeotermal kaynaklar olmak üzere güneş ener-

jisi ve diğer alternatif enerji kaynaklarının tarımda kullanılması teşvik edilecektir.

Et ve süt ürünleri piyasalarında istikrarı sağlamak üzere Et ve Süt Kurumu'nu oluşturduk. Diğer tarım ürünlerinde de fiyat dalgalanmalarının olumsuz etkisinin ortadan kaldırılması ve ürün arzı ile çiftçi gelirlerinde istikrar sağlanmasına yönelik olarak piyasa düzenleme mekanizmaları oluşturacağız. Üretici-Pazar entegrasyonunun sağlanması amacıyla üretici örgütlerini yeniden yapılandıracak düzenlemeleri hayata geçireceğiz. Ek olarak, çiftçilerimizin kullandığı tarımsal girdilerdeki destekleri artırarak devam ettireceğiz.

Çayır ve meralarımızın ıslah çalışmalarına devam edilecek, meralarımızın verimli ve sürdürülebilir kullanımını sağlayacağız. Bugüne kadar ıslah edilen 4,7 milyon dekar mera alanına ilaveten gelecek bir yıl içinde 750 bin dekar alanda ıslah çalışmaları tamamlanacaktır.

Hayvancılığın geliştirilmesinde verimliliğe dayalı desteklemelere devam edilecek, hayvancılıkta küçük işletmelerin ekonomik ölçek büyüklüğüne ulaştıracak projeler yürütülecektir.

Kırmızı ette yeterli arzın sürekliliğini sağlamak amacıyla etçi ırkların yaygınlaştırılmasına yönelik projeler uygulamaya konulacak, yeni destekler sağlanacaktır.

Hayvan hastalıkları ile mücadele etkin bir şekilde sürdürülecek, hayvan refahının artırılmasına yönelik çalışmalara önem verilecektir.

Su ürünleri sektöründe sürdürülebilir ve rekabetçi bir üretim yapısı geliştirilecektir.

Hükümetimiz döneminde ilk kez destekleme kapsamına alınan koyun ve keçi yetiştiriciliğinde modern ve profesyonel işletmelerin kurulmasına yönelik teşvik ve destekler artırılabilecektir.

Çiftçilerimizin ihtiyacı olan eğitim ve yayım hizmetlerini yerinde, zamanında ve yeterli düzeyde sağlayacak ve bilgilendirilmelerine yönelik bilişim teknolojilerinin kullanımını yaygınlaştıracaktır.

Kırsal alanda küçük çiftçimizin yaşam standardını geliştirmek amacıyla organik, geleneksel ve yerel ürün üretimi yapan özel küçük işletmelerimizi daha güçlü bir şekilde destekleyeceğiz.

Türkiye'nin uluslararası standartlara sahip ilk botanik bahçesi olan "Türkiye Milli Botanik Bahçesi"nin önemli bir bölümü 2015 yılında tamamlanacaktır. Ülkemizde ilk kez organizasyonu yapılacak olan 2016 Antalya Botanik Expo'su ile ilgili çalışmalar süresi içinde tamamlanacaktır.

Enerji günümüz dünyasının en stratejik alanlarından birisidir. Son yıllarda yeterli seviyede elektrik enerjisi üretim kapasitesinin oluşturulmasına, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesine, yenilenebilir enerji kaynaklarına ve üretim ve dağıtım tesislerinin özelleştirilmesine önem verdik.

Bu doğrultuda, 2002 yılında yaklaşık 31.000 MW olan elektrik kurulu gücünü 2014 yılı Temmuz ayı itibarıyla 67.431 MW'a, 2002 yılında 129 milyar kwh saat olan elektrik üretimimizi de, 2013 yılında 242 milyar kwh'e yükselttik.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimini teşvik etmeye başladık; enerji verimliliği stratejisini hazırlayarak uygulamaya koyduk.

Bu çerçevede önümüzdeki dönemde yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarını en üst düzeyde değerlendireceğiz.

Özellikle hidroelektrik santraller kapsamında, 2003 yılından bugüne kadar devreye alınan HES projeleri ile 2003 yılında 26 milyar kilowattsaat olan yıllık hidroelektrik enerji üretim kapasitesini 79 milyar kilowattsaate yükselttik. Son üç yılda 6.450 MW gücünde santrali devreye aldık; 2015 yılına kadar yeni santralleri devreye alacağız.

Yerli linyit sahalarımızın termik santral amaçlı değerlendirilmesine önem veriyoruz. En büyük kömür rezervine sahip sahalarımızdan Afşin Elbistan, Konya Karapınar, Afyon Dinar ve Eskişehir Alpu sahalarında elektrik üretimi amaçlı girişimler üzerinde çalışıyoruz. Ayrıca, kömür istihracı yatırımları ve termik santral yatırımları, yatırım teşvik sistemindeki öncelikli yatırımlar kapsamına alınmış olup, orta vadede bunun olumlu etkilerini göreceğiz.

Nükleer santral kurulmasına ilişkin çalışmalarımızı hızlandıracacağız.

Bu çerçevede elektrik dağıtım şirketlerinin tümünün özelleştirilmesini tamamladık. Elektrik üretim tesislerinin özelleştirilmesine devam ediyoruz.

Enerjide 2023 hedefimize ulaşarak, ekonomik kalkınmanın ve sosyal gelişmenin ihtiyaç duyduğu enerjiyi sürekli, güvenli ve asgari maliyetle temin edebilen, enerji üretiminde kaynak ve teknoloji çeşitliliğini artırarak enerji arz güvenliğimizi sağlayan bir ülke konumuna geleceğiz.

Bu çerçevede nükleer enerjiyi elektrik üretiminde kullanan, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarını en üst düzeyde değerlendiren, israfı ve enerjinin çevresel etkilerini asgariye indiren uluslararası enerji ticaretinde stratejik konumunu güçlendirmiş rekabetçi bir enerji sistemi oluşturulacaktır.

Arz güvenliğinin artırılması amacıyla birincil enerji kaynakları bazında dengeli bir kaynak çeşitlendirmesine gidilecektir.

Mersin Akkuyu ve Sinop'ta toplam 9.280 MW gücünde 8 adet nükleer reaktör devreye alınacaktır. Yerli kömür kaynaklarının elektrik enerjisine dönüştürülmesi için 18.500 MW düzeyinde santral tamamlanacaktır. Hidroelektrik kaynaklarımızın tamamına yakın kısmı kullanılarak 20.000 MW ek güç sağlanacaktır. Bu kapsamda, Ilisu, Yusufeli, Boyabat, Alpaslan 2 gibi önemli projeler tamamlanacaktır.

Ayrıca rüzgâr enerjisi gücümüz 20.000 MW'a çıkartılacak, en az 600 MW gücünde jeotermal santral ve en az 3.000 MW gücünde güneş enerjisi santrali kurularak yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik enerjisi üretimi içindeki payı 2023 yılında yüzde 30'a yükseltilecektir.

Güneş enerjisinde yeni bir döneme giriyoruz. Konya'ya dünyanın en büyük güneş enerjisi santralini yapmak üzere çalışma başlattık. 3.000 MW'lık güneş santrali için yaklaşık 6 milyar dolar yatırım yapılacak. Konya'yı güneş enerjisi üssü haline getireceğiz.

2003 yılı öncesinde yalnızca 9 ilimizin doğalgaza erişimi mevcut iken, 2013 yılı itibarıyla 72 ile çıkardık. Kalan 9 ili de, konumları itibarıyla teknik güçlükler ve yüksek yapım maliyetleri içermesine karşın, doğal gaz ile buluşturacağız ve artık ülkemizde doğal gazı olmayan il kalmayacaktır.

Doğalgazda arz güvenliğine büyük önem veriyoruz. Bu doğrultuda, arz kaynaklarını çeşitlendirmeye verdiğimiz önemin yanı sıra, depolama tesislerini de hayata geçiriyoruz. Kuzey Marmara ve Değirmenköy depolama tesislerini faaliyete geçirdik. Tuz Gölü yer altı depolama tesisinin 500 milyon m³'lük ilk aşamasını 2016 yılı itibarıyla tamamlayacağız. Ayrıca, 2002 yılı sonu itibarıyla 100 milyon dolar olan petrol arama ve üretim yatırımlarımızı, 2012 yılında 910 milyon dolara çıkardık.

Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı'nın inşasını bitirdik. Bakü-Tiflis-Erzurum (Şahdeniz) Doğalgaz Projesi'ni hayata geçirdik. Azerbaycan Şahdeniz II Projesindeki payımızı yaklaşık yüzde 20'ler civarına çıkararak en büyük ikinci hissedar olduk. Azeri doğalgazını Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşıyacak olan Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nde (TANAP) Hükümetler arası anlaşmayı imzaladık. Türkiye-Yunanistan Doğalgaz Boru hattı ile Güney Avrupa Gaz Ringi Projesi'nin ilk ayağını tamamladık ve komşu ülkeye

gaz ihraç etmeye başladık. Ceyhan'ın, Avrupa'da ikinci büyük enerji terminaline dönüştürülmesini hedefliyoruz.

Böylece bir yandan enerjide arz güvenliğimizi sağlayacak, diğer yandan enerji geçiş ülkesi olmayı hedefleyen önemli adımlar attık.

Türkiye'nin, gittikçe gelişen büyük enerji piyasası ve Ortadoğu, Kafkasya/Orta Asya ve Güneydoğu Avrupa/Balkanlar bölgelerini birbirine bağlayan uluslararası projeleri ile bölgesel bir enerji ticaret merkezi haline gelmesini ve stratejik konumunu güçlendirmeyi hedefliyoruz.

Hükümetimiz sanayimize ve enerji sektörümüze entegre şekilde madencilüğimizin geliştirilmesine öncelik vermektedir. Ülkemizin 2012 yılı maden üretimi 11,7 milyar dolara ulaşmıştır. 2023 yılı hedefleri kapsamında bu miktarın 20 milyar dolara ulaşması amaçlanmaktadır.

2002 yılında yaklaşık 600 milyon dolar olan maden ihracatımızı, 2013 yılı sonu itibarıyla 5 milyar dolara; 2002 yılında 100 bin metre olan kamu-özel sektör maden arama sondaj miktarını, 2013 yılı itibarıyla 1 milyon 500 bin metre düzeyine ulaştırdık. 2023 yılı itibarıyla maden arama amaçlı sondaj miktarımızın 5 milyon metreye çıkarılması hedeflenmektedir.

Petrol ve doğalgaz yurt içi arama yatırımlarımızı 2002 yılına oranla yaklaşık 9 kat arttırarak 2013 yılında 900 milyon dolara ulaştırdık. 2002 yılında 52 bin metre olan petrol ve doğalgaz sondaj uzunluğu ise, 2013 yılında 305 bin metreye ulaşmıştır. Önümüzdeki dönemde, maden, petrol ve doğalgaz aramalarını arttırmaya ve jeotermal potansiyelimizi geliştirmeye devam edeceğiz. Ayrıca denizlerimizde kendi gemilerimizle araştırma imkânlarını arttıracamız.

Türkiye'nin "kara elmas"ı kömürün enerji portföyümüzde daha ağırlıklı olması için harekete geçtik. Göreve geldiğimizde 8 milyar ton olan kömür rezervine yaptığımız sondajlarla

6,8 milyar ton daha ekledik. Son 11 yılda 11 yeni kömür sahası keşfettik.

Ulaştırma ve haberleşme alanında 2023 vizyonumuz; ülkemizin rekabet gücüne ve toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesine katkı veren; güvenli, ekonomik, konforlu, hızlı ve çevreye duyarlı hizmetlerin sunulduğu, sürdürülebilir bir ulaştırma ve haberleşme sistemi kurmaktır.

12 yıllık iktidarımız boyunca, büyük ekonomilerin can damarları olan ulaşım altyapılarının gelişimine ve bu sayede ülkemizin rekabet gücünün artırılmasına büyük önem verdik. Yapılan çalışmalar sonucunda ülkemizin ulaşım talebinin 2023 yılına kadar yaklaşık 2 kat, 2050'ye kadar ise 4 kat büyüyeceği öngörülmektedir. Hedefimiz, oluşacak bu talepleri zamanında ve üstün kaliteli altyapı ve hizmetler ile karşılamaktır.

Ülkemizi başta komşuları olmak üzere dünya ile bütünleştirecek altyapı yatırımlarına öncelik vereceğiz. Karayollarında bölünmüş yol çalışmalarına devam ederken yeni otoyol çalışmalarına başlayacağız. Diğer yandan da denizyolu ve demiryolu taşımacılığını özendiracağız ve kombine taşımacılık imkânlarını daha da geliştireceğiz. Yaptığımız bu yatırım ve projelerin küresel ölçekte etkinliğini sürdürebilmek amacıyla, ülkemizin bölgede lojistik bir merkez haline dönüştürülmesini sağlayacağız.

Demiryollarında önceki hükümet dönemlerimizde gerçekleştirdiğimiz büyük atılımın sonucunda bu sahada gerçek anlamda bir devrim yaptık. Şu an itibarıyla Yüksek Hızlı Tren işletmeciliği yapan dünya ülkeleri arasında 8., Avrupa ülkeleri arasında 6. sıradayız.

Yalnızca İstanbul'un iki yakasını değil Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan asırlık bir hayal olan Marmaray projesini hayata geçirdik. Bu projenin her iki yakada bütünlüğünü sağlayacak olan Gebze-Halkalı hatlarının iyileştirilmesi çalışmalarını 2015 yılında bitirmeyi hedefliyoruz.

Ankara-Eskişehir-İstanbul ve Ankara-Konya yüksek hızlı demiryolu hatlarını hizmete aldık. Ankara-Yozgat-Sivas ve Ankara (Polatlı)-İzmir Yüksek Hızlı tren hatları ile Ankara-Bursa, Sivas-Erzincan ve Konya – Karaman hızlı demiryolu hatları ve bunlara yönelik Gar inşası yapım çalışmalarına devam ediyoruz. YİD modeliyle gerçekleştirmekte olduğumuz yeni garları YHT hattı yaptığımız diğer illerimizde de yapacağız.

Eskişehir–Antalya, Yerköy-Kayseri-Ulukışla, Samsun-Amasya-Çorum-Kırıkkale, Erzincan-Erzurum-Kars hızlı demiryolu hatlarının yapım çalışmalarına başlayacağız.

Karaman-Ulukışla-Mersin-Adana-Gaziantep-Şanlıurfa-Habur hızlı demiryolu hattının inşası ile Antalya-Konya-Aksaray-Nevşehir-Kayseri hızlı tren hattının etüt ve proje çalışmalarına başlayacağız.

Ülkemizin, Asya-Avrupa arasındaki taşımacılıktan daha fazla pay almasını teminen uluslararası demiryolu koridorlarının geliştirilmesine devam edeceğiz. Bu dönemde Kars-Tiflis-Bakü demiryolu projesini bitireceğiz. Halkalı-Kapıkule-Bulgaristan demiryolu projelerine başlayacağız.

Yapımına başladığımız Adapazarı-Karasu demiryolu hattı ile Karasu limanını ve Aliğa-Çandarlı demiryolu hattı ile Çandarlı limanını demiryolu şebekesine bağlayacağız.

Demiryolu hat kapasitesinin daha verimli, daha güvenli kullanılması ve daha çevreci olmasına yönelik olarak mevcut hatlardaki sinyalizasyon ve elektrifikasyon yapım çalışmalarını tamamlayacağız.

Milli Tren ve Milli Sinyal projesi başta olmak üzere sinyalizasyon sistemlerinin ve demiryolu çeken/çekilen araçların yerli üretimini sağlayan çalışmalara ağırlık vereceğiz.

300 km/saat hızla giden yüksek hızlı trenleri hizmete alacağız.

Lojistik sektörümüz hızla gelişmektedir. Diğer ulaşım sistemleri ile entegre bir demiryolu hizmeti sunmak ve kombine taşımacılığı geliştirmek için lojistik merkez yapımı ile önemli sanayi ve üretim merkezlerinin demiryolu ağıımıza bağlantılarının yapılmasına devam edeceğiz.

Ülkemizde, demiryolu taşımacılık faaliyetlerinin serbest, adil ve sürdürülebilir bir rekabet ortamında yapılmasını teminen sektörün serbestleştirilmesi sürecini tamamlayacağız.

Hükümet olarak ülkemizde şehir içi raylı sistemlerinin yaygınlaşmasını sağlamak üzere mahalli idarelere destek olmaya devam edeceğiz.

Ankara'da Kızılay-Çayyolu ve Batıkent-Sincan metro hatlarını tamamlayarak hizmete açtık. Tandoğan-Keçiören metro hattının altyapısını 2014 yılı sonunda tamamlayarak, 2015 yılında hizmete sunacağız. Atatürk Kültür Merkezi-Kızılay Metro hattını da inşa ederek, Keçiören'i Kızılay'a doğrudan bağlayacağız.

İstanbul'da Levent-Hisarüstü hattını 2014 yılı sonunda hizmete alacağız. Bakırköy (İDO)-Bahçelievler-Kirazlı ve Bakırköy-Beylikdüzü metrolarının yapımına başlayacağız.

Havalimanları ile kentiçi ulaşım sistemlerinin irtibatlandırılması politikamız çerçevesinde, İstanbul 3. Havalimanı, Sabiha Gökçen, Antalya ve Esenboğa Havalimanlarının şehir içi raylı sistemlerle bağlantısını kuracağız.

İzmir'de Halkapınar-Otogar demiryolu bağlantısının proje çalışmalarını bu yıl tamamlayacağız. Üçyol-Şirinyer-Dokuzevlül Üniversitesi raylı sistem bağlantısı için de proje çalışmalarını başlatacağız.

Kentiçi demiryolu ulaşımını geliştirmek üzere Ankara'da Başkentray ve Gaziantep'te Gaziray projelerini tamamlayacağız. İzmir'de Egeray'ı Kuzeyde Bergama'ya Güneyde Selçuk'a kadar

uzatacağız. Cumaovası Tepeköy arasını tamamlayarak hizmete sunacağız. Kayseri, Konya, Adana, Antalya gibi büyükşehirlerimizde benzer uygulamalara devam edeceğiz.

Karayolları diğer önemli bir atılım alanımızdır. Otoyollar dahil 6.101 km olarak devraldığımız çok şeritli karayolları ağına bugüne kadar 17.300 km uzunluğunda bölünmüş yol ilave ederek bu uzunluğu 23.401 km'ye çıkardık. Hedefimiz, bölünmüş yol uzunluğunu 2023 yılında 36.500 km'ye ulaştırmaktır.

Başlattığımız projelerle halen 2.244 km olan otoyol ağı uzunluğumuzu 1.750 km artırarak dört yılın sonunda 3.994 km'ye, 2023 yılında ise yaklaşık 8.000 km'ye ulaştıracacağız.

Büyük ölçekli finansman ihtiyacı olan otoyol projelerini, sağlanan istikrar ve ekonomiye duyulan güven sayesinde Kamu-Özel İşbirliği modeliyle hayata geçirmeye başladık. Önümüzdeki dönemde otoyollarla ilgili büyük bir hamle başlatacağız. Bu kapsamda; Ülkemizin en önemli şehirlerinden İstanbul ile İzmir'i birbirine bağlayacak olan 433 kilometre uzunluğundaki otoyol projesinin körfez geçişinde bulunan dünyanın dördüncü en uzun asma köprüsünün de yer aldığı İstanbul-Bursa kesimi ile İzmir-Kemalpaşa kesimini 2015 yılında halkımızın hizmetine sunacağız. Söz konusu yolun kalan kesimini ise 2017 yılında tamamlayacağız.

Karayolu geçişinin yanı sıra yüksek hızlı demiryolu geçişine sahip dünyanın en geniş platformlu Yavuz Sultan Selim köprüsünün de yer aldığı 95 Kilometre uzunluğundaki Kuzey Marmara Otoyolu projesinin Odayeri-Paşaköy Kesimini, köprü ile birlikte 2015 yılı içerisinde hizmete alacağız.

Kıtaları ve Londra ile Pekin'i kesintisiz birbirine bağlayacak asrın projesi Marmaray'dan sonra, Boğazın altından 2'inci kez bağlayacak olan Avrasya Tünelini,

İstanbul-İzmir otoyolunu Yavuz Sultan Selim Köprüsü'ne bağlayacak ve İstanbul'un giriş ve çıkışlarını da rahatlatacak mevcut

otoyola paralel yeni bir otoyol inşaatını tamamlayacak ve Sakarya'dan Kocaeli'ne, Kocaeli'den İstanbul'a, İstanbul'dan Kınıalı'ya, Kınıalı'dan yeni inşa edeceğimiz Çanakkale Boğaz Köprüsü ile Balıkesir'e uzanan otoyolları hayata geçireceğiz. Böylelikle Marmara Bölgesini kesintisiz otoyol ağı ile örmüş olmanın yanı sıra, Avrupa ile Anadolu ve Asyayı İstanbul Boğaz geçişleri dışında Çanakkale Boğaz Köprüsü ile birbirine bağlayarak yeni ve önemli bir alternatif ulaşım ağını kurmuş olacağız.

Kuzey Marmara Otoyolu Kınıalı-Odayeri ve Kurtköy-Akyazı kesimi, Ankara-Niğde, Çiğli-Aliaga-Çandarlı, Mersin-Erdemli-Taşucu ile Ankara-Kırıkkale-Delice otoyollarının Yap-İşlet-Devret modeliyle yapımına başlayacağız.

Aydın-Denizli-Burdur, Afyon-Antalya-Alanya, Sivrihisar-Bursa, Şanlıurfa-Diyarbakır-Habur, Ankara-İzmir, Kınıalı-Tekirdağ-Çanakkale-Balıkesir, Delice-Samsun, Gerede-Merzifon otoyol projelerinin de fizibilite ve proje çalışmalarını tamamlayarak yapımlarına başlayacağız.

Öte yandan otoyollarımızın işletmesini sağlayacak şirket kurulması çalışmalarını tamamlayacak ve bu şirketin hisselerinin halka arzını sağlayacağız.

Akdeniz ve Karadeniz kıyılarımızı birbirlerine bağlamayı amaçlayan Kuzey-Güney karayolu koridorları projelerinin gerçekleştirilmesinde çok önemli bir noktaya geldik.

Toplam uzunluğu 11.752 kilometre olan 18 adet Kuzey-Güney karayolu koridorlarının; 8711 kilometresini bölünmüş yol olarak, 540 kilometresini ise yüksek standartlı tek yol olarak tamamladık. 1.471 kilometresinin çalışmalarına devam ediyoruz, kalan 1.030 kilometresinin ise proje ve ihale çalışmaları devam edeceğiz.

Arazi yapıları nedeniyle düşük standartta olup zorlu bir topografyaya sahip kesimlerde önemli tünel projelerini hayata geçiriyoruz. 50 kilometre olarak devraldığımız karayolu tünel

uzunluğunu AK Parti hükümetleri döneminde 189 kilometreye ulaştırdık. Türkiye genelinde 266 kilometre uzunluğunda 106 adet tünelde devam eden çalışmalarımızdan özellikle Kuzey-Güney aksında yer alan bazı önemli tünelleri 2014 ve 2015 yıllarında hizmete açacağız.

Bu tünellerin başlıcaları; Ovit Tüneli (Rize-Erzurum), Cankurtaran Tüneli (Hopa-Borçka), Salmankas Tüneli (Trabzon-Araklı-Bayburt), Erkenek Tüneli (Malatya-Adıyaman), Karahan Tüneli (Malatya-Darende-Kayseri), Cudi Tünelleri (Cizre-Şırnak), Ilgaz Tüneli (Kastamonu-Çankırı), Sapça ve Üzülmüş (Bolu - Zonguldak) tünelleridir.

Ayrıca İzmir'i Manisa'ya daha da yakınlaştıracak olan 6,5 kilometre uzunluğundaki Sabuncubeli tünelli geçişini de 2016 yılında trafiğe açacağız.

Uzun açıklıklı teknolojik köprüleri sadece otoyol projelerimizde yapmıyoruz. Adıyaman Diyarbakır yolunda 610 metre uzunluğunda Nissibi Köprüsü ile Elazığ-Ağın yolu üzerinde bulunan 520 m uzunluğundaki Ağın Köprüsünü bu yıl içinde trafiğe açarak Atatürk ve Keban barajlarını karayoluyla geçilir hale getireceğiz.

Şehir geçişlerindeki karayolları trafiğinin emniyetli ve akıcı bir şekilde şehirlerarası trafiğe katılımını sağlamak üzere yüksek standartlı çevre yolları yapımına hızla devam ediyoruz.

İzmir'de Sahil Yolu ile Yeşildere Caddesi'ni birbirine bağlayarak başta Konak Meydanı çevresi olmak üzere şehir içi trafiği önemli ölçüde rahatlatacak, bağlantı yollarıyla birlikte 2,5 kilometre uzunluğundaki Konak Tüneli'nde sona yaklaştık. Konak Tüneli'ni 2015 yılında vatandaşlarımızın hizmetine sunacağız.

İşletme koşullarını yükselterek trafik güvenliğini arttıran ve kesintisiz trafik akımı sağlayan Akıllı Ulaşım Sistemlerini uygulamaya koyacağız. Ayrıca bakım-onarım hizmetlerinin özel sektör eliyle de yürütülmesini sağlayacağız.

Havayolları iktidarımızda büyük bir merhale kat etmiştir. Dönemimizde ülkemizdeki aktif havaalanı sayısını 26'dan 53'e, iç hatlardaki yolcu sayısı 8 kattan fazla bir artışla 2013'te 76,1 milyona, havayolunu kullanan toplam yolcu sayısını ise yaklaşık 4 kat artarak 150 milyona ulaştırdık. 2002 yılında 150 olan toplam uçak sayımız bugün itibarıyla 400'e yaklaşmış durumdadır. Bu atılımlarla havayolunu halkımızın yolu haline getirdik. Hedefimiz, 2023 yılında 750 uçaklık dev bir filo ile havalimanlarımızdan yararlanan yolcu sayısını 350 milyona, havaalanlarının yıllık toplam yolcu kapasitesini 400 milyona çıkarmaktır.

İstanbul Atatürk Havalimanı bugün itibarıyla hava ulaşımında bağlanabilirlik artışı ile dünyada birinci konumdadır. İstanbul'un bu avantajlı konumunu pekiştirecek ve bir dünya merkezine dönüştürecek olan Yeni Havalimanının yapımına başladık. Yaklaşık 10,2 milyar avro tutarındaki yatırım ve 22,1 milyar avro kira geliri olan bu devasa projenin ilk etabını 2017 tarihinde hizmete alarak İstanbul'un uluslararası bir aktarma merkezi olma konumunu güçlendireceğiz. 2017 yılında uçuşların başlayacağı İstanbul 3. Havalimanı, 2021 yılında tüm fazlarıyla tamamlandığında yıllık 150 milyon yolcu kapasitesi ile dünyanın en büyük havalimanı olacaktır.

İstanbul/Atatürk, Antalya, Ankara/Esenboğa, Muğla/Dalaman, İzmir/Adnan Menderes, Muğla/Milas-Bodrum, Kütahya/Zafer Havalimanları Yap-İşlet-Devret modeli ile kamu kaynağı kullanılmadan gerçekleştirilmiş önemli terminal ve havalimanlarımızdır.

Halkımıza çağdaş ve en iyi koşullarda hizmet sağlama hedefi doğrultusunda; son 3 yılda Kocaeli/Cengiz Topel, Kütahya/Zafer, Şırnak /Şerafettin Elçi, Bingöl, Kastamonu ve Iğdır ile birlikte ülkemize 6 yeni Havalimanı daha kazandırdık. 2015 yılında hizmete açılması planlanan Ordu-Giresun ve Hakkâri/Yüksekova Havalimanlarını en kısa sürede hizmete açacak ayrıca, Çukurova Havalimanının yapımına da devam edeceğiz.

Ayrıca Esenboğa Havalimanına 3'üncü pist, İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanına 2'nci pist yapımını gerçekleştireceğiz.

Ülkemiz nüfusunun halen yüzde 90'ı karayoluyla 100 kilometre seyahat ettiğinde bir havalimanına ulaşabilmektedir. Nüfusumuzun tamamına yakınının 100 kilometre mesafede seyahat ederek bir havalimanına ulaşması hedefini gerçekleştirmek için yeni havalimanları yapımına devam edeceğiz.

Erzincan, Hatay, Elazığ, Adıyaman, Kars, Konya, Balıkesir, Mardin havalimanlarının terminal binalarını yeniledik. Ağrı, Van/Ferit Melen ve Diyarbakır havalimanlarının terminallerinin yapımına devam ediyoruz. Bu yıl içerisinde Sinop ve Çanakkale havalimanlarının terminallerinin yapımına başlayacağız.

Kısa dönemde yapımı planlanan Balıkesir-Merkez, Kahramanmaraş, Muş, Merzifon, Tekirdağ-Çorlu havalimanları terminaleri ile ülkemiz havalimanlarının tamamına yakınında bir iyileşme sağlanmış olacaktır.

Sivil havacılık bakım, onarım ve eğitim hizmetlerinde ülkemizin uluslararası alanda üs olma hedefi doğrultusunda; İstanbul Atatürk ve Sabiha Gökçen Havalimanları başta olmak üzere, yeni bakım-onarım merkezlerini hizmete aldık. Bu sayede AB ülkelerinin tescilindeki uçaklar da dâhil olmak üzere yabancı tescilli uçaklara bakım-onarım hizmetlerini yüksek standartlarda veriyoruz.

Havacılık sektöründeki faaliyetlerimizi, yalnızca yolcu ve yük taşımacılığıyla sınırlamadan, 2023 yılında ilk 10 ekonomi arasına girme hedefimiz doğrultusunda, Havacılık ve uzay teknolojileri alanındaki çalışmalarını da kapsayacak şekilde sürdüreceğiz. Bu kapsamda; milli bölgesel yolcu uçağımızı, ilk milli haberleşme uydumuzu ve gözlem uydularımızı kendi imkânlarımızla kendi tesislerimizde yapacağız.

Türksat 4A uydusu Şubat 2014'te başarıyla fırlatıldı, Türksat 4B uydusunu da bu yıl içerisinde fırlatacağız. Yerli uydu yapımı-

na ilişkin çalışmalara hız vererek Türksat 5A uydusu kısmen ve Türksat 6A uydusu tamamen yerli olarak Türkiye’de yapılacaktır.

Havacılık ve uzay teknolojilerinin geliştirilmesi için bu yöndeki tüm faaliyetlerin koordine edileceği Türkiye Uzay Kurumu’nu kuracağız.

Denizcilik sektöründe de geçtiğimiz dönemde birçok proje hayata geçirilmiş, özellikle gemi inşa sanayinde büyük atılımlar yapılmıştır. Verilen desteklerle tersane sayısı 37’den 72’ye yükseltilmiş, böylece daha önce gemi inşa sanayinde dünya sıralamasında 23. olan ülkemiz, bugün dünyada 6’ncılığa yükselmiştir. Türk deniz ticaret filosu son 10 yılda gerçekleştirdiği büyüme ile 31,3 milyon ton taşıma kapasitesine ulaşarak, dünyanın 13. büyük filosu olmuştur. Türkiye Çin’den sonra dünyanın 2. büyük “gemi adamı” yetiştiren ülkesi haline gelmiştir.

Türk sahipli deniz ticaret filosu (1.000 GT ve üzeri) 2003 yılında 8,8 milyon DWT kapasite ile dünyada 19. sırada iken, 2014 yılında 30,4 milyon DWT kapasite ile 6 basamak ilerleyerek 13. sıraya yükselmiştir.

Yaptığımız çalışmalar ve izlediğimiz politikalar sonucu ülkemiz dünya gemi inşasında 5’inci, yat inşasında da 3’üncü olmuştur.

2023 yılında 500 milyar dolar ihracat yapmayı hedefleyen ülkemizin bu hedefe ulaşabilmesi için ihtiyaç duyacağı büyük ölçekli liman yatırımlarını hayata geçirmekteyiz. Önümüzdeki dönemde “Üç Denizde Üç Büyük Liman” projesi gerçekleştireceğiz. Bu kapsamda, İzmir Çandarlı, Zonguldak Filyos ve Mersin Konteyner Limanlarını hayata geçirmeyi öngörüyoruz. Mevcutlara ilave olarak ülkemizin en az 16 noktasında büyük ölçekli Lojistik Merkezleri kuracağız. Bunlarla birlikte ülkemiz bölgede bir lojistik merkez haline dönüşecektir.

Tersanelerimizde daha yüksek katma değerli, nitelikli ve özel tip gemilerin üretimi ile gezi teknesi ve yat üretiminde modern

üretim tesislerinin kurulmasını özendiracağız. Gemi sanayinde yerli katkı oranını yükseltmek için üretim odaklı gemi yan sanayi ürünlerini destekleyeceğiz.

Yat limanı kapasitemizi artıracacağız, bu alandaki yatırımlara kamu özel ortaklığı modeli ile devam edecek, kıyılarda tekne bağlama imkânları ile halkın denize erişim imkânını artıracacağız.

Bu büyümeyi devam ettirecek ve filonun ülkemizin dış ticaret taşımalarından daha fazla pay almasına yönelik çalışmalar yapacağız.

Denizlerimizde, seyir, can, mal ve çevre emniyetini artıran her türlü takip ve izleme sistemlerinin kurulumunu tamamlayacağız.

Denizlerimizde, kaza veya kirlilik sonrasında meydana gelebilecek çevre felaketlerine karşı en üst seviyede hazırlıklı olacak, gerektiğinde hızlı ve etkin müdahale imkân ve kabiliyetine sahip Acil Müdahale Merkezlerini hayata geçireceğiz.

Ülkemizin hayata geçirmek için yoğun çaba gösterdiği milyarlarca dolarlık projelerinden birisi olan Kanalistanbul'da jeolojik ve jeoteknik etüt çalışmalarında önemli mesafeler katettik. Bu kanalın inşasıyla, sadece boğaz gemi trafiğini rahatlatmakla kalmayıp, kentsel dönüşüm için de yeni yaşam alanları oluşturacağız.

PTT bünyesinde son 12 yıllık dönemde PTTBank ve posta işlemlerinde büyük bir dönüşüm yaşanmıştır. Türkiye genelinde kapsamlı ve kaliteli bir hizmet ağı kurmuş, bankacılık ve pek çok kamu ve özel sektör hizmetine PTT işyerleri ile ulaşılabilir hale getirmiş bulunuyoruz. Böylece PTT'yi her ay 26 milyon kişiye hizmet sunan bir kuruluş haline getirdik. Posta sektörünün kademeli ve kontrollü bir şekilde serbestleştirilmesine yönelik yasal altyapı düzenlemelerini tamamladık. PTT'yi Anonim şirket haline dönüştürerek ulusal ve uluslararası şirketler ile rekabet edebilecek bir yapıya kavuşturduk. 2015 yılı sonuna kadar posta sektöründe hizmet sunmak isteyen işletmecileri yetkilendirerek sektörü rekabete açacağız.

Bilgi ve iletişim teknolojileri alanında Hükümetimiz bu teknolojilerin etkin biçimde kullanılmasını ekonomik ve sosyal kalkınmanın ayrılmaz bir parçası olarak görmektedir.

Son dönemde bilgi ve iletişim teknolojileri alanında büyük ilerlemeler sağladık. Hükümetlerimiz döneminde elektronik haberleşme üzerindeki Özel İletişim Vergisi oranını internet hizmetlerinde yüzde 5'e indirdik. 2002 yılında 23 milyon olan mobil telefon abone sayısı, Temmuz 2014 itibarıyla, 71 milyona, genişbant abone sayısı 21 binden, 38,3 milyona, internet kullanıcı sayısı ise 7,8 milyondan, 61 milyona ulaşmış ve ülkemiz bu alanda Avrupa'da 5. sıraya yükselmiştir.

Ülkemizde 2014 yılı birinci çeyreği itibarıyla toplam fiber kablo uzunluğu 234.000 kilometreye ulaşmıştır. Sabit genişbant erişimin artırılması amacıyla fiber altyapı yatırımlarına devam edeceğiz. Elektronik haberleşme sektöründeki düzenlemelerin etkinliğini artırarak Türkiye'nin uluslararası bir veri iletim merkezi haline gelmesini sağlayacağız. 2015 yılı sonunda toplam 45 milyon genişbant aboneye ulaşmayı hedeflemekteyiz. Ayrıca 2015 yılı içerisinde dördüncü nesil (4N) mobil elektronik haberleşme hizmetlerinin yetkilendirmesine yönelik çalışmaları yürüteceğiz.

Bilgi ve iletişim teknolojileri alanında nitelikli insan kaynağının artırılması ve sayısal bölünmenin azaltılması için gerekli tedbirleri alacağız. Ayrıca, teknolojideki gelişmeler ışığında mevcut mevzuatın güncellenmesi için gerekli çalışmaları yapacağız.

Hükümetimiz, önümüzdeki dönemde de e-Dönüşüm Türkiye Projesini uygulamaya devam edecektir. Önümüzdeki dönemde 2014-2018 dönemini kapsayan yeni Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planını hayata geçireceğiz.

Bilişim okuryazarlığının yaygınlaştırılması ve vatandaşlarımızın e-dönüşüme adapte olabilmeleri için teşvikte bulunacağız.

6

Öncü Ülke

6

Öncü Ülke

Değer Odaklı Dış Politika

Dış politika, AK Parti olarak güçlü ve saygın bir Türkiye hedefimizin en önemli inşa alanıdır.

Biz, 2002'den beri Türkiye'nin en temel sorunlarını cesaret ve kararlılıkla çözmeye çalışıyoruz. Ekonomide istikrarlı ve büyüyen bir Türkiye inşa ederken, demokratikleşme, insan hakları ve itibarlı dış politikayı tesis etme yolunda da tarihi adımlar atıyoruz.

Dış politikadaki dönüşüm, AK Parti'nin gücünü milletten alarak 12 yıldır demokraside, insani kalkınmada ve güçlü ekonomide gerçekleştirdiği dev dönüşümden ayrı düşünülemez. Çünkü aynı felsefeye, aynı ilkeye, aynı kaynağa dayanmaktadır. Dış politikadaki duruşumuz bizatihi milletimizin duruşudur.

Biz, öncelikle dış politikanın anlamını değiştirdik. Dış politikayı sadece “diplomasi” olarak gören bakışı zenginleştirdik, “strateji” boyutunu güçlendirdik. Aynı zamanda dış politikayı izole bir alan olarak tanımlamaya karşı çıktık, ülkemizin demokratik, ekonomik, sosyal bütün dönüşümleriyle irtibatlı bir dış politika tasarladık.

Ülkemiz demokrasi ve insani kalkınma boyutlarındaki dönüşümü ile bugün bölgesinde ve dünyada örnek durumdadır. Bu başarıların dönüştürücü etkileri sınırlarımızın ötesine taşmaktadır.

Ülkemizde demokrasi standardının yükselmesi, açıklık, çoğulculuk ve hukuk devleti kavramlarının hayat geçmesi sayesinde ülkemiz, bugün bölgemizdeki demokrasi taleplerinin modeli haline gelmiştir. Milletten, onun iradesinden aldığımız gücü dünyadaki konumumuzu güçlendirmeye aktardık.

Ekonomide başardığımız dönüşüm de dış politikamız ile yakından irtibatlıdır. Dışa dönük, kendine güvenen, üreten iş dünyamız hem ülkemizin gücüne katkı yapmakta, hem de dış politikamızın onlara açtığı alanlarda dünya ile ilişkilerini güçlendirmektedir. İhracatın artması, yerli ve yabancı yatırımların yüksek ivme kazanması bunun sonucudur.

Medeniyet tasavvurumuz dış politikamızı hem güçlendirmiş, hem de zenginleştirmiştir. Bugün Türkiye'nin dünyanın her tarafındaki mazlumların, mağdurların, mültecilerin ve muhtaçların yardımına koşmasının temelinde tarihi misyonumuz olan adalet ve yardımlaşma ilkeleri yatmaktadır.

Bu açıdan ülkemizin ısrarla takip ettiği değer odaklı dış politika, dünyada giderek yükselen uluslararası sistemin demokratikleştirilmesi, adalet ilkesinin hem siyasete, hem de ekonomiye hakim kılınması taleplerine önemli bir güç katmaktadır.

12 yıllık iktidarımızın en büyük başarılarından birisi dış politikayı milletimize mal etmemizdir. Etkin, kararlı ve stratejik yönetim anlayışımız ile artık bütün resmi kurumlarımız dış politikaya katkı vermektedirler. Tarımdan enerjiye, ulaştırmadan kültürel ilişkilere, sağlıktan teknik yardıma kadar bütün kurumlarımızın faaliyetleri de uluslararası bir nitelik kazanmıştır. İlgili bütün bakanlıklarımızın yanında TİKA, THY, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Yunus Emre Vakfı, AFAD, Kızılay, Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü başta olmak üzere bütün kamu ve sivil toplum kuruluşlarımız tam bir ahenk içinde dünyanın her bölgesinde son derece aktif bir faaliyet göstermektedir.

Hemen her alanda dünyaya örnek olmaya başlayan Türkiye, bugün artık bütün kurumlarıyla hem çevre bölgelere, hem de dünyanın her köşesine hitap etmektedir.

Demokratik standartlarımızı yükselten siyasi reformlar ve OECD içinde en yüksek büyüme oranlarını yakalamamızı sağlayan ekonomik performansımız ile desteklediğimiz çok boyutlu ve etkin dış politikamızla bir yandan mevcut stratejik ilişkilerimizi geliştirirken, diğer taraftan bölgesel ve küresel düzeyde yeni girişimlere öncülük ettik.

Türkiye bugün başkalarını takip eden değil, takip edilen bir ülkedir. Bölgemizdeki gelişmelere cevap üretmenin ötesine giden, küresel meselelerde pozisyonları belirlenmiş olan Türkiye, geride bıraktığımız 12 sene zarfında gerçekleştirilen demokratik ve ekonomik restorasyonu dış politika restorasyonu ile sağlamlaştırmıştır. İnsanı merkeze koyan, vicdanî yaklaşımı samimiyetle içselleştiren çok boyutlu dış politikamız, son derece çalkantılı dönemde mazlum halklar için bir ümit ışığı olmuştur.

Küresel düzeyde önemli değişimlerin yaşandığı, yakın bölgemizde kuzeyde ve güneyde stratejik düzleme etkisi on yıllarca hissedilecek dönüşümlerin cereyan ettiği bir dönemin içindeyiz. Dış politikamızın atardamarlarının geçtiği mücavir siyasi-ekonomik havzalarda istikrarsızlık unsurları çoğalırken, Türkiye bütün kışkırtmalara karşın sorumluluklarının bilincinden caymayan; insan odaklı olmaktan taviz vermeyen, ön alıcı politikalarla halihazır çalkantılı konjonktürde güvenlik üreten bir güçtür.

Türkiye'nin insanı temel alan dış politikasını bölgedeki çeşitli halklar da günlük hayatlarında hissetmekte, bunun somut örneklerini görmektedirler. Gazze ve Kuzey Irak'taki çatışmalarda yaralanan sivillerin ülkemizdeki tedavilerinden, derin bir çatışma ortamı altında bulunan Suriye halkına kucak açmasına kadar, çok geniş bir yelpazede üzerimize düşen tüm sorumluluklar yerine getirilmekte, bu yolda hiçbir özveriden kaçınılma-

maktadır. Tarih önünde doğru yerde olduğunun bilinciyle bu çabalar önümüzdeki dönemde de sürdürülecektir.

Türkiye'nin bu insani ve vicdani duruşundan geri adım atması mümkün değildir. Bu duruş bölgede barış ve istikrardan yana herkes tarafından desteklenmektedir. İstikrar hiçbir sorun olmaması, hiçbir şey yaşanmaması anlamına gelmez. İstikrar, on yıllardır devam eden sorunların birden çözülmesi, tamamen işbirliği ve ileriye yönelik siyasetlerin hakim olması anlamına da gelmez. İstikrar, sorunlarla mücadele edebilmek kapasitesinin en inandırıcı şekillerde ortaya konulduğu zaman ortaya çıkan ve insanların günlük yaşantılarında kendisini gösteren bir durumdur.

Bölgesel düzlemde kapsamlı bir geçiş sürecinin öne sürdüğü çalkantıların etkin şekilde yönetilmesi, şu an itibarıyla dış politikamızın önündeki başlıca sınımayı oluşturmaktadır. Bir tarafta Ortadoğu, diğer tarafta Ukrayna'da Avrasya güvenlik mimarisini derinden etkileyecek, stratejik önemde gelişmeler yaşanmaktadır.

Bu gelişmeler karşısında Türkiye bölgesel işbirliği dinamiklerini harekete geçirmeyi hedefleyen ve çok taraflı diplomasi araçlarını etkin kullanmayı amaçlayan yapıcı bir diplomasi yürütmektedir.

Yaşanan büyük insani trajedilere karşı bedeli ne olursa olsun asla sessiz kalınmamaktadır. Kriz yönetimi etkin bir şekilde hayata geçirilmektedir. Bunun yanısıra geleneksel ve stratejik hedeflerimiz doğrultusunda gerekli hamleler de yapılmaya devam edilmektedir.

Dış politikamız sorunların çatışmayla değil, etkin müzakere ve işbirliği ile çözülebileceği yaklaşımına dayanmaktadır. Nitekim, uluslararası ihtilafların çözüme kavuşturulması bakımından Türkiye'nin benimsediği diyalog ve müzakereyi esas alan, yapıcı ve kucaklayıcı tutum bugün sadece içinde bulunduğumuz coğrafyada değil, dünyanın birçok bölgesinde makes bulmuş ve takdir toplamıştır.

Artık olaylara seyirci kalan değil, yön veren bir ülke olarak Türkiye'nin dış politika tercihleri tüm dünya tarafından yakından takip edilmektedir. Kendi tarihi ve coğrafyası ile barışık ve bunları stratejik bir değer olarak gören dış politikamızı sürdürmeye kararlıyız.

Türkiye bugün yerelden ulusala, ulusaldan bölgesele, bölgeselden küresele her kademedede etkin planlama yapabilen, ön alan, büyük ve kapsayıcı perspektifler ortaya koyabilen, artan imkân ve kabiliyetlerini öne sürebilen bir aktördür. Önümüzdeki dönemde bu konumumuzu pekiştirip, güçlendireceğiz.

Türkiye'nin her alanda fikri, vizyonu ve gelişmeleri olumlu yönde etkileyebilecek potansiyeli vardır. Sadece geçen bir yıl içinde 20'yi aşkın uluslararası örgütte seçimlerle kazandığımız üyelikler, hem bizim bu potansiyelimizi, hem de uluslararası toplumun ülkemizin gücüne olan inancını ve güvenini açık şekilde göstermektedir.

Dış politikamızın siyaset, ekonomi ve savunma veçheleriyle ana çıpasını oluşturan **Avrupa ve Transatlantik** kurumlarıyla ilişkilerimizin derinleştirilmesi önceki Hükümetlerimizde olduğu gibi başlıca önceliklerimizden biri olmaya devam edecektir.

Ülkemizin stratejik bir hedef olarak belirlediği **Avrupa Birliği** üyeliği doğrultusundaki kararlılığını, bu süreçte esasen halkımızın yaşam standartlarının yükseltilmesine katkıda bulunacak reform sürecini daha da ileri götürmek hususunda irademizi korumaktayız. AB katılım sürecinde siyasi nedenlerden kaynaklanan tıkanıklıkların aşılması ve katılım müzakerelerinin yeni fasıllar açılarak canlandırılması yönündeki çalışmalarımıza devam edeceğiz. Ancak, şurası bir gerçektir ki, AB üyelik sürecimize dair Türk kamuoyu Avrupalı dostlarımızın yanlış ve giderek daha da aşınmış tespitleri ve bunların yol açtığı haksız uygulamalar karşısında belirli bir heyecan eksikliği, şüphecilik içindedir. Müzakere sürecimizdeki siyasi

engellerin kaldırılması ve vatandaşlarımızın Schengen bölgesine seyahatlerinde vize serbestisinin sağlanması, artık çok ihtiyaç duyulan bu ileri doğru hamle sürecini başlatabilecek, Türkiye ve Avrupa'nın birbirlerinin değerlerini yeniden tanımları ve anlamalarını sağlayacaktır.

Esasen, AB ülkelerine vize muafiyeti, Gümrük Birliği'nden bu yana bütün Türk halkının beklentisidir. Son dönemde, vize muafiyeti hususunda her iki tarafça kabul edilecek bir çözüm bulunmasına yönelik olarak AB Komisyonu ile karşılıklı yapıcı bir anlayış içinde gerçekleşen yoğun temaslarımız sonucunda 2013 yılında başlatılan Vize Muafiyeti Diyaloğu sürecinin başarılı biçimde tamamlanmasına özel önem vermekteyiz.

Türkiye, güvenlik ve savunma politikamızın merkezinde olan **NATO**'nun, gerek askeri gerek siyasi etkinliğinin daha da güçlendirilmesine yönelik çalışmaları bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da destekleyecektir.

Önümüzdeki dönemde, ülkemizin geniş bir coğrafyada yakın işbirliği yaptığı, bölgesel ve uluslararası sorunlara karşı dayanışma içinde bulunduğumuz **ABD** ile ilişkilerimiz de karşılıklı saygı ve güven temelinde geliştirilmeye devam edilecektir. Model ortaklık olarak tanımladığımız ilişkilerimizin ekonomik, ticari ve yatırım boyutlarının, siyasi, askeri ve güvenlik ilişkilerimizle mütenasip bir düzeye çıkarılabilmesi hedefine yönelik çalışmalar da sürdürülecektir.

Kıbrıs sorununun çözümü ve Kıbrıs Türk halkının uluslararası toplum içerisindeki haklı yerini alabilmesi Hükümetimizin önceliklerinden biridir. KKTC'nin ekonomik altyapısının güçlendirilmesi ve refahının artırılması için bugüne kadar kararlılıkla attığımız adımlara devam edeceğiz. Kıbrıs sorununun, Ada'daki her iki halkın asli kurucu iradelerini, siyasi eşitliklerini ve Ada'nın ortak sahibi olmalarını temel alan müzakere edilmiş adil ve kalıcı bir çözüme kavuşturulması için garantör ülke ola-

rak yapıcı katkımızı sürdüreceğiz ve Birleşmiş Milletlerin bu yöndeki çabalarını destekleyeceğiz.

2011 yılından bu yana sancılı bir dönüşüm sürecinden geçmekte olan **Kuzey Afrika ve Orta Doğu** coğrafyasındaki halklar, yüzyıllarca birlikte yaşadığımız, ortak tarihe, kültürel değerlere, akrabalık bağlarına sahip olduğumuz topluluklardır. Etnik ve mezhepsel temel üzerinden farklılıkların çatışma unsuru haline getirilmeye çalışıldığı, güç mücadelelerinin istikrarsızlıklara yol açtığı bu bölgede geçmiş iktidarımız döneminde olduğu gibi birleştirici ve yapıcı bir rol oynamaya çalışacağız.

Türkiye, Orta Doğu'daki kardeş halkların insan onuru ve bu onurun gereği hak ve özgürlükleri için verdikleri mücadeleye ilkeli bir tutum içinde destek vermiştir. Hükümetimiz, geçmişte olduğu gibi, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel değerlerinden biri olan halkın iradesine dayanan demokrasinin herkesin hakkı olduğunu savunmaya devam edecektir. Güvenlik, refah ve barışın bölünmez olduğu anlayışıyla, Kuzey Afrika ve Orta Doğu'da istikrarın tesisine katkıda bulunurken, bölge ülkeleriyle ekonomik refahı güçlendirmeye matuf işbirliği projeleri geliştirmek, karşılıklı faydaya dayalı çok boyutlu politikalar izlemek önceliklerimiz arasında yer alacaktır.

Irak'ın içinden geçmekte olduğu zorlu koşulları, tarihi dostluk, komşuluk ve akrabalık ilişkilerimizi dikkate alan bir anlayışla tahlil eden ülkemiz, her zaman Irak halkının yanında yer almıştır.

Irak'taki siyasi istikrarsızlık ve kutuplaştırıcı politikalar, Suriye'de devam eden çatışmanın da olumsuz etkileriyle ülkede mezhep ayrımlarını keskinleştirmiştir. Her iki ülkedeki siyasi otoritenin halkın meşru siyasi taleplerini dikkate almaması nedeniyle, oluşan boşluğu doldurma ve toplumsal beklentileri karşılama iddiasındaki terör örgütleri ve şiddet yanlısı gruplar bu ülkelerde zemin kazanmıştır.

Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması, ülkede güvenlik ve istikrarın tesisi, demokrasinin güçlendirilmesi, iç barışının sağlanması, komşularıyla ve uluslararası toplumla bütünleşerek bölge açısından güvenlik ve refah yaratan bir devlet haline dönüştürülmesi Irak'a yönelik dış politikamızın temel ilkeleridir. Hükümetimiz, bu ilkeler çerçevesinde, Irak'ın karşı karşıya bulunduğu ciddi tehdit ve sınamalar ışığında, kapsayıcı bir siyasi iktidar tesis edilmesine destek vermeye ve bu süreçte üzerine düşen katkıyı yapmaya devam edecektir.

Ortadoğu'da kalıcı istikrarın sağlanmasının en önemli koşullarından biri **Filistin** sorununun adil, kapsamlı ve yaşayabilir bir çözüme ulaştırılmasıdır. Filistin'de son dönemde yaşanan gelişmelerin yol açtığı insanlık dramının sona erdirilmesi ve bölgede sürdürülebilir bir barış sağlanması doğrultusundaki aktif çabalarımız, Türkiye'nin Filistin ulusal birlik hükümetine yönelik güçlü desteği önümüzdeki dönemde de devam edecektir.

İsrail'in Mavi Marmara saldırısıyla ilgili olarak Mart 2013'te özür dilemesinin ardından başlayan normalleşme sürecinde ilerleme kaydedilmesi, İsrail'in Filistin'e yönelik saldırıları ve başta Gazze olmak üzere uyguladığı kısıtlamaları sona ermedikçe mümkün olamayacaktır.

Suriye'de üç yılı aşkın süredir devam eden ihtilaf, her geçen gün daha da derinleşen insani yıkıma ilave olarak, bölgesel güvenlik ve istikrar bakımından yarattığı tehditler bakımından da gündemimizde öncelikli bir konumda bulunmaktadır.

Suriye'nin yeniden istikrara kavuşması, yanıbaşımızda müreffeh ve dost bir ülkenin mevcudiyeti ulusal çıkarlarımız bakımından bir öncelik, aynı zamanda bölgesel barış ve güvenlik açısından da bir gerekliliktir. Bu itibarla, Suriye'deki sürecin, Suriye halkının meşru talep ve beklentileri doğrultusunda; etnik köken, din ve mezhep ayrımı yapılmaksızın tüm Suriye vatandaşlarının temel hak ve özgürlüklerinin eşitlik temelinde

anayasal güvence altına alındığı hür ve demokratik bir sistemin tesisıyla bir an önce sonuçlandırılması, bölgemizdeki istikrarsızlıktan beslenen radikal unsurlarla mücadele bağlamında da hayati önem taşımaktadır.

Suriye'deki ihtilafın ve insani trajedinin yegâne sorumlusu, Suriye halkına karşı her türlü şiddeti uygulamaktan çekinmeyen ve radikal unsurlarla işbirliği halinde mezhepçi politikalar izleyerek kadim Suriye halkının uyumunu sarsmaya çabalayan Suriye rejimidir. Bu itibarla, Türkiye, meşru talepleri bastırılmaya çalışılan Suriye halkının yanında ve rejim mezaliminin karşısında olmaya devam edecek, Suriye halkının demokrasi, hukukun üstünlüğü ve evrensel değerlere dayalı yeni bir Suriye kurulmasına yönelik talepleri karşılanıncaya kadar Suriye halkıyla mevcut dayanışmasını kararlılıkla sürdürecektir.

Tarihsel ve bölgesel konumunun bir gerekliliği olarak ülkemiz, aynı zamanda, Suriye'deki gelişmeler karşısında uluslararası toplumun izlemekte olduğu siyasetin şekillendirilmesinde ve tatbikinde öncü bir rol üstlenmek durumundadır. Bu siyaset üç temel ilkeye dayanmaktadır: Barışçıl bir siyasi geçiş süreci marifetiyle Suriye halkının meşru taleplerinin karşılanması; rejimin şiddet politikaları karşısında Suriye halkına gereken insani ve siyasi desteğin sağlanması ve Suriye halkının meşru temsilcilerinin kurumsal kimliklerinin güçlendirilmesi. Suriye'deki ihtilafa bu ilkeler çerçevesinde kalıcı bir çözüm bulunmasına yönelik temel parametreler 30 Haziran 2012 tarihli Cenevre Bildirisiyle belirlenmiştir. Bu temelde Suriye'de gerçek bir siyasi geçiş süreciyle, Suriye halkının özlemini duyduğu demokratik hak ve özgürlükler sağlanmalıdır. Türkiye, uluslararası toplumla işbirliği halinde, ihtilafın çözümü için özgün ve yapıcı katkısını ortaya koymaya kararlılıkla devam edecektir.

Hükümetimiz, insani ve vicdani sorumluluk gereği, rejimin zulmünden kaçarak ülkemize sığınan Suriyelilerin yaralarının

sarılması için gerekli yardımı sağlamaya, zor günlerinde Suriyeli kardeşlerimizin yanında yer almaya devam edecektir.

Köklü tarihi, insani ve kültürel bağlarımızın bulunduğu **Balkanlar**'da barış ve istikrar ortamının tesis edilmesi Hükümetimizin öncelikleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede temel hedefimiz, bölgede barış ve istikrar ortamını tehdit etme potansiyeli barındıran siyasi, etnik, dini ve siyasi gerginliklerin önlenmesine katkıda bulunmaktır.

Geçtiğimiz dönemde istifade ettiğimiz, Türkiye-Bosna-Hersek-Sırbistan ve Türkiye-Hırvatistan-Sırbistan Üçlü mekanizmalarını da kullanarak, Balkan ülkeleriyle ilişkilerimizi güçlendirmeye ve barış ve istikrarın kalıcı hale getirilmesi suretiyle toplumsal huzur ortamının tesisine katkı sağlamaya devam edeceğiz. Buna ilaveten, Balkan ülkelerinin Avrupa-Atlantik kurumlarıyla bütünleşme perspektifine güçlü desteğimizi de sürdüreceğiz.

Bir diğer önemli ortağımız ve bölgesel işbirliği bakımından önem taşıyan bir aktör olan **Rusya**'yla ilişkilerimizin dinamiği merkezinde bulunduğumuz geniş coğrafyayı yakından ilgilendirmektedir. Geçtiğimiz dönemde hayata geçirdiğimiz Üst Düzey İşbirliği Konseyi mekanizması ve vizelerin de kaldırılmasıyla birlikte, bu ülkeyle ilişkilerimiz hızla gelişmiş ve birçok alanda somut neticeler elde edilmiştir. Önümüzdeki dönemde, Rusya'yla ilişkilerimizde yakalanan ivmeyi muhafaza etmeye ve daha da güçlendirmeye gayret göstereceğiz.

Komşumuz ve stratejik ortağımız **Ukrayna**'da bölgesel istikrarsızlık kaynağı olarak görebileceğimiz ve uluslararası barış ve güvenliği etkileyebilecek bir potansiyele de sahip bulunan krize, Ukrayna'nın toprak bütünlüğü ve uluslararası hukuk temelinde diplomatik yöntemlerle çözüm bulunması temel beklentimizdir. Bu amaç doğrultusunda ikili ve çok taraflı düzeyde yürütülen çabaları desteklemeye devam edeceğiz.

Ukrayna krizindeki önceliğimiz, Kırım'ın asli halkı olan soydaş Kırım Tatar Türkleri'nin güvenlik ve refahının temini, hak ve çıkarlarının genişletilerek güvenceye kavuşturulmasıdır. Ukrayna'daki krizin diplomatik çözümle neticelendirilmesi bakımından Ukrayna ile Rusya arasındaki diyalog çabalarını desteklemeyi ve Kırım'daki soydaşlarımızın huzur ve güvenliklerinin sağlanması için gerekli girişimlerde bulunmayı sürdüreceğiz.

Hükümetimizin bir diğer stratejik önceliği, **Kafkaslar**'da barış ve istikrarın temin edilmesi ve bölgedeki gerginlik ve çatışmaların asgari düzeye indirilmesidir. Bu bağlamda, ülkemiz Güney Kafkasya'daki anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümünü doğrultusunda, Azerbaycan toprakları ile Yukarı Karabağ'daki işgalin sona erdirilmesi ve Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki gerginliklerin ortadan kaldırılması için çaba göstermeye devam edecektir. Önümüzdeki dönemde, Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin normalleşmesine yönelik adımlarımız da sürecektir. Ermenistan'ın tarihten husumet değil, karşılıklı yarar ve işbirliğinin önünü açacak kapsayıcı, âdil hafıza arayışı içine giren bir anlayışa yönelmesini ve açılımlarımıza ileri görüşle mukabelede bulunmasını bekliyoruz. Barış, istikrar ve refah ortamının Kafkaslar'a teşmilinin ancak böylelikle mümkün olabileceğini düşünüyoruz.

Dış dünyamıza eşsiz bir boyut kazandıran soy ve dil bağımızın bulunduğu **Orta Asya**'daki ülkelerle ilişkilerimizde de büyük mesafe kat edilmiştir. Bu anlayışın bir izdüşümü olarak bölgesel işbirliği ve sahiplenme olgusunun hayata geçirilmesi için kurduğumuz Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan, Türkiye-Azerbaycan-İran ve Türkiye-Türkmenistan-Azerbaycan üçlü mekanizmaları da meyvelerini vermeye başlamıştır. Kafkasya ve Orta Asya ülkeleriyle ilişkilerimizin daha da geliştirilmesi ve geçtiğimiz dönemde kurulan Türk Konseyi'nin daha da güçlendirilmesi temel hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

Türk dış politikasının giderek genişleyen ufukları, küresel ölçekteki tüm gelişmeleri yakından izlemeyi ve dünyanın tüm coğrafyalarına erişim sağlamayı gerektirmektedir. Bu amaçla geçtiğimiz dönemde Hükümetimiz tarafından, Afrika, Asya-Pasifik, Latin Amerika ve Karayipler bölgelerine yönelik olarak **açılım politikaları** yürürlüğe koyduk.

Önümüzdeki dönemde de Türkiye için dünyanın her yerinde mevcut ilave işbirliği imkânlarını tespit etmeyi hedefleyen bu yaklaşımımızı sürdüreceğiz. Geride bıraktığımız beş yıllık dönemde sayılarını 12'den 35'e yükselttiğimiz **Afrika** kıtasındaki büyükelçiliklerimizin sayısını daha da arttıracacağız. Türk firmalarının ve işadamlarının Afrika pazarında etkin hale gelebilmeleri ve pazar payını arttırmaları için sarf ettiğimiz gayretler neticesinde 20 milyar dolar seviyesini aşan toplam ticaret hacmimizi daha da yukarılara taşımak için gayret göstereceğiz. Başta Somali olmak üzere, kalkınma yardımları ve insani yardımlar aracılığıyla bu bölgeye uzattığımız yardım elini de muhafaza edeceğiz.

Sahip olduğu dinamizm çerçevesinde dünyanın önemli ekonomik sıklet merkezleri arasında yer alan **Asya-Pasifik** bölgesiyle ilişkileri derinleştirmeye ve geliştirmeye devam edeceğiz. Geride bıraktığımız dönemde bölgenin önemli ülkeleri Çin, Japonya, Kore Cumhuriyeti, Endonezya ve Malezya ile stratejik seviyeye yükselttiğimiz ilişkilerimizi daha da ileri bir noktaya taşımayı hedefliyoruz. Yeni misyonlar açtığımız bölgeler arasında yer alan bu bölgedeki diplomatik varlığımızı daha da arttıracacağız.

Güneydoğu Asya'nın önemli siyasi ve ekonomik güçleri arasında sayılan Hindistan'la ilişkilerimizi güçlendirmeye çalışacak, tarihi dostluk ve kardeşlik ilişkilerimiz bulunan Afganistan ve Pakistan'ın istikrarı için katkıda bulunmayı sürdüreceğiz. Afganistan'da kalıcı barış ve istikrarın tesisinin bölge için hayati bir önem taşıdığı bilinci içerisinde, bu ülkenin kurumsal ve

insani kapasitesinin geliştirilmesine yönelik kalkınma yardımı faaliyetlerimizi muhafaza edeceğiz.

Yeni coğrafyalara erişim sağlama politikamız çerçevesinde, ticari ve diplomatik bağlarımızı güçlendirdiğimiz bir diğer bölge **Latin Amerika ve Karayipler ile** ticaret hacmimiz son on yılda 9 kat artarak, 8 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Bu yaklaşımımızı muhafaza edecek, ilişkilerimizi karşılıklı saygı ve işbirliği temelinde geliştirmeyi sürdüreceğiz.

Yeni coğrafyalara açılım politikalarımızın sağladığı ivme neticesinde, Türkiye bugün yurtdışındaki toplam 222 misyonuyla dünyada yedinci sıradadır. 2002 yılından bu yana toplam 59, 2009 yılından bu yana ise 44 yeni diplomatik temsilcilik açtık.

Aynı şekilde ülkemize ilgi de arttı. 2002 yılında ülkemizde 166 büyükelçilik, başkonsolosluk ve uluslararası örgüt temsilciliği faaliyet göstermekteyken, bu sayı bugün 252'ye yükselmiş bulunmaktadır.

Hükümet olarak bir diğer önceliğimiz, **çok taraflı kuruluşlar**da etkin bir rol oynamak ve aktif bir profil sergilemektir. Bu doğrultuda geçtiğimiz dönemde, üyesi bulunduğumuz birçok uluslararası ve bölgesel örgütte dönem başkanlıkları üstlendik ve bu kuruluşların önemli zirvelerine ev sahipliği yaptık. Ülkemizin giderek artan görünürlüğü ve aktif politikası çerçevesinde birçok vatandaşımız da bu örgütlerde önemli üst düzey görevler üstlenmişlerdir. Geçmişte temasımızın bulunmadığı veya sınırlı olduğu birçok yeni uluslararası ve bölgesel örgütle de kurumsal düzeyde ilişki tesis ettik, diyalog ortaklığı kurduk veya gözlemci üye olduk. Türkiye'nin bu çerçevedeki etkinliği her geçen gün artmaktadır.

Ülkemiz, rekor düzeyde bir oyla 48 yıl aradan sonra seçildiği Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi geçici üyeliği çerçevesinde 2015-2016 dönemi için bir kez daha aday olmuştur.

Hedefimiz, uluslararası barış ve güvenliğin tesisine mümkün olduğu ölçüde daha fazla katkıda bulunabilmek ve küresel vicdanın sesi olmaya devam etmektir. Adaylık kampanyamızı olumlu bir şekilde neticelendirmek önceliklerimiz arasındadır. Çeşitli ülkelerle ortaklaşa bir şekilde BM nezdinde başlattığımız ve uluslararası toplumun büyük ilgi gösterdiği “Medeniyetler İttifakı” ve “Barış İçin Arabuluculuk” gibi girişimlere öncülük etmeyi sürdüreceğiz.

Türkiye, tüm bu çabalarımız ve BM’nin bölgesel faaliyetlerini İstanbul’a taşıyan ihtisas kuruluşları sayesinde bu kuruluşun bölgesel bir merkezi haline gelmektedir. Ülkemizin bu imajını güçlendirecek faaliyetlere devam etme doğrultusundaki kararlılığımız tamdır.

Birleşmiş Milletler, G-20, İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT), Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ), İİT Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK) ve Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) gibi çok taraflı platformlarda ülkemizin etkinliği her geçen gün artmaktadır.

Türkiye son dönemde başta Birleşmiş Milletler kuruluşları olmak üzere uluslararası kuruluşlar için bölgesel bir çekim merkezi haline gelmiştir. Bu kapsamda Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu Bölge Ofisi Bratislava’dan, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölge Ofisi New York’tan İstanbul’a taşınmıştır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlendirilmesi Birimi (UN Women) Avrupa ve Orta Asya Bölge Ofisi İstanbul’da kurulmuştur. Bunun yanı sıra UNDP işbirliğiyle küresel düzeyde hizmet vermek üzere İstanbul’da UNDP İstanbul Uluslararası Kalkınmada Özel Sektör Merkezi (IICPSD) kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır.

Yeni vizyoner dış politikamız İİT nezdinde de karşılığını bulmuştur. Ülkemiz 2016 yılında İİT Zirvesine ev sahipliği yapacaktır.

Önümüzdeki dönemde Hükümetimiz, İİT ile ilişkilerin daha da geliştirilmesine yönelik yoğun çalışmalarda bulunacaktır.

Türkiye, özellikle yakın coğrafyasında bir istikrar, güvenlik ve özgürlük kuşağının yanı sıra, geniş ve ölçek ekonomilerini kullanan iktisadi refah havzaları oluşturacaktır. Türkiye'nin uzun dönemli refahı, ulusal ölçeği aşan bir ekonomik perspektifle mümkündür. Yakın komşularımızla yürüttüğümüz İkili Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi uygulamaları bu açıdan büyük öneme sahip olduğu gibi, uluslararası diplomasiye özgün bir katkı getirmiştir. Ayrıca, bölgesel işbirliği programları ile KEİ, İSEDAK ve EİT gibi çok taraflı örgütlerin sunduğu imkânlar bu çerçevede değerlendirilecektir. İlgili bakanlık ve kuruluşlarımız kendi görev alanlarında dışa dönük, bölgesel ve uluslararası perspektifi iş planlaması ve süreçlerine hâkim kılacaklardır.

İSEDAK, Türkiye'nin İslam dünyasına dönük en önemli iktisadi ve ticari projesidir. Sayın Cumhurbaşkanımızın daimi başkanı oldukları ve 30 yıldır ortak din ve kültüre sahip olan İslam ülkelerini kesintisiz bir araya getiren İSEDAK, İslam coğrafyasında refahın artmasına yönelik çok önemli çalışmalar yapmaktadır.

Ülkemizin ev sahipliğini yaptığı ve İslam ülkeleri arasında kalkınma alanında bilgi ve tecrübelerin paylaşılmasına, anlayış birliğinin oluşturulmasına ve politikaların yakınlaştırılmasına hizmet eden İSEDAK'ı önümüzdeki dönem daha da güçlendireceğiz.

Ülkemizin ev sahipliği yapacağı zirve ve toplantılar bakımından Hükümetimizi önemli bir zaman dilimi beklemektedir. Dünyanın en büyük ekonomileri arasında bulunan ülkemiz, 2015 yılında küresel sistemdeki ve uluslararası yönetim mimarisindeki ağırlığı giderek artmakta olan G-20'nin Dönem Başkanlığı'nı devralacaktır. Keza önümüzdeki yıl, 2016 yılında ev sahipliği yapacağımız İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) en üst düzeyde karar alma organı olan İslam Zirve Toplantısı, BM

İnsani Yardım Zirvesi ve 23. Dünya Enerji Kongresi için de hazırlık mahiyeti taşıyacaktır.

Dış yardımlar, dış politikamızın son yıllarda en hızlı gelişme gösteren alanlarından birisidir. Başta Türk Cumhuriyetleri ve Türk Topluluklarının bulunduğu ülkeler olmak üzere Orta Asya, Kafkasya, Balkanlar, Orta Doğu ve Afrika'da daha planlı ve etkili bir yardım politikası izledik. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı'nın (TİKA) öncülüğünde yürütülen etkin çalışmalar ve bu alandaki artan performansımız sayesinde ülkemize donör ülke statüsünü kazandırdık.

Türkiye artık yardım alan değil, yardım eden bir ülke konumundadır. Ülkemizin Resmi Kalkınma Yardımları, 2004'te 336 milyon dolar düzeyinden 2013'te 3 milyar 276 milyona yükselmiştir. 2013 yılında Resmi Kalkınma Yardımlarımızın GSMH'ya oranı yüzde 0,42 ile, OECD Kalkınma Yardımları Komitesi üyeleri ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir.

TİKA 2002'den 2014'e 12 yıllık süreç içerisinde ofis sayısını 12'den 40'a, proje ve faaliyet sayısını 2.241'den, 120'yi aşkın ülkede toplam 13.076'ya çıkarmıştır.

TİKA, kullandığı kaynağı 10 kat artırarak, Resmi Kalkınma Yardımları artış oranında ülkemizi Avrupa'da birinciliğe yükseltmiştir.

Ülkemiz TİKA koordinasyonunda, sivil toplum, kamu ve özel sektör, üniversite ve yerel yönetim kapasitelerini harekete geçirmeyi; gelişmekte olan ülkelerin hızlı ve çok yönlü bir biçimde kalkınması amacı doğrultusunda yerel öncelikleri merkeze alarak; eğitim, sağlık, tarım, hayvancılık, tarihi ve kültürel mirasın korunması ve mesleki eğitim gibi alanlardaki faaliyetlerini artırarak sürdürmeyi hedeflemektedir.

Yoksulluğun azaltılması, açlığın sıfırlanması başta olmak üzere küresel kriz ve sorunlarla mücadelede, bölge ülkeleri ve

uluslararası kuruluşlarla ortak çalışma vizyonu, örnek işbirliği modelleri geliştirme ve küresel düzeyde duyarlılık oluşturacak proje ve faaliyetler gerçekleştirme yönündeki çalışmalar da sürdürülecektir.

Türkiye, çoğunluğu Afrika ülkelerinden oluşan En Az Gelişmiş Ülkelere yönelik yıllık 200 milyon dolar büyüklüğündeki yardım taahhüdü çerçevesinde kalkınma işbirliği faaliyetlerine devam etmektedir. Bu kapsamda önümüzdeki dönemde Hükümetimiz bu ülkelere yönelik çalışmalarına ivme kazandıracaktır.

Milletimizin ortak vicdanından aldığımız güçle; dünyanın dört bir yanında zorda kalan insanlara “yardım eli” uzattık. Bölgesel istikrarsızlıktan kaynaklanan daha önce görülmemiş büyüklükteki insani krizleri, uluslararası standartların da ötesinde bir kalite ile göğüslemeyi başardık. 1 milyon 345 binden fazla Suriyeli dost ve kardeşimize kucak açtık. Bu sayının yaklaşık 220 binini 10 ilde bulunan 22 geçici barınma merkezimizde barındırıyoruz.

Yaşanmakta olan Gazze ve Irak insani krizlerine ülkemizin dost elini uzattık. Türkmenler ve Yezidiler için Irak içerisinde kamplar kurduk ve kurmaya devam ediyoruz. Bu kapsamda AFAD koordinasyonunda Gazze’den Türkiye’ye yaralı transferi devam etmektedir.

Deprem, sel, kıtlık, yangın, iç karışıklık vb. afetlerin yaşandığı Japonya, Haiti, Şili, Endonezya, Suriye, Somali, Filipinler, Sırbistan ve Afganistan dâhil olmak üzere 40’tan fazla ülkede insani yardım çalışmaları yürüttük. Türkiye artık yardım alan değil, yardım eden bir ülke konumuna geldi.

AFAD koordinasyonunda yaptığımız uluslararası yardım faaliyetleri çerçevesinde 2012 yılında dünya genelinde ülke bazında en fazla yardım yapan üçüncü ülke olduk. Bu başarımızı 2013 yılında da aynen göstererek, 1,6 milyar Amerikan Doları insa-

ni yardım ile ABD ve İngiltere'nin ardından üçüncülüğümüzü sürdürdük. Bu yardım miktarlarının Gayri Safi Milli Hâsıla içindeki oranı açısından ise 2013 yılında yüzde 0,21'lik pay ile insani yardım alanında dünya birincisi olduk.

Uluslararası işbirlikleri ve yardım faaliyetlerimizin bir neticesi olarak Birleşmiş Milletlerin ilk defa düzenleyeceği "2016 Dünya İnsani Zirvesi"ne ev sahipliği yapıyoruz.

İnsani trajedilerin yaşandığı yakın coğrafyamızda savaş, iç çatışma ve siyasi krizlerin siviller üzerindeki yıkıcı etkilerini azaltmak amacıyla acil ve insani yardım alanlarında çalışmalarımızı sürdüreceğiz. 2015 yılı için planlanan Gazze Bin Konut Projesi örneğinde olduğu gibi bölgenin savaş sonrası yeniden imar sürecinde etkin ve öncü rol alacağız.

İktidarlarımız süresince yürüttüğümüz aktif ve ön alıcı dış politika neticesinde, bugün Türkiye bölgesel ve küresel aktör konumuna yükselmiştir. Uzun yıllar boyunca sadece kriz ve afetlerle anılan Türkiye imajının yerini, uluslararası barış ve güvenliğin tesisi için görüşlerine ihtiyaç duyulan ve özgün vizyonuyla çözüm üreten Türkiye algısı almıştır.

Halk iradesine dayalı kuvvetli demokrasimiz, Avrupa'dan Asya'ya herkesin izlediği ve gücünü halkımızın dinamizminden alan ekonomimiz ve bunlara dayalı etkin diplomamız, Türkiye'nin önümüzdeki on yıllarda sadece bölgesinde değil Afrika'da, Asya'da, Avrupa ve Latin Amerika'da, dünyanın her yerinde insan odaklı anlayışla ve bir barış vizyonu içinde geleceğe yürümesini sağlayacaktır.

Türkiye bugün yerelden ulusala, ulusaldan bölgele, bölgeden küresele her kademede planlama yapabilen, ön alan, perspektifler ortaya koyabilen, artan imkân ve kabiliyetleriyle uluslararası platformlarda etkin bir aktör olarak küresel düzeyde stratejiler geliştirebilen bir ülkedir.

Dış politikada hedefimiz; oluşan yeni şartlar ile uyumlu şekilde, ülkemizin küresel ve bölgesel tüm meselelere katkıda bulunabilecek bir aktör olarak temayüz etmesini sağlamaktır.

Bu vizyonumuzun adalet, hakkaniyet, barış talep eden bütün insanlar ve toplumlar tarafından da destekleneceğinden hiçbir kuşcumuz yoktur.

Milli çıkarlarımızı savunmamız ile uluslararası adalet ve hakkaniyet arayışımızı birbirine zıt duruşlar olarak gösteren anlayışları aşan pek çok politika ürettik. Önümüzdeki dönemde milli çıkarlarımızı daha da güçlendirecek, uluslararası adalet ve hakkaniyet arayışımızı müttefiklerimiz ve dostlarımızla kuracağımız diyaloglarla daha ileri noktalara taşıyacağız.

Dış politikada hedefimiz, ülkemizin mücavir bölgelerde belirleyici ve düzen kurucu, küresel alanda etkin ve yönlendirici bir aktör olarak konumunun güçlendirilmesidir.

Yeni Türkiye vizyonumuzda açık, barışçıl ve diyaloga dayalı bir dış politika öngörüyoruz.

Yeni Türkiye, dünya ile entegrasyonunu daha da artıracaktır. Artık işadamızdan öğrencimize, bürokratımızdan sade vatandaşımıza kadar herkes kendi şehriyle, kendi bölgesiyle sınırlı kalmayacak, bütün dünyaya açılacaktır.

Yeni Türkiye etkin, hakkaniyeti gözeten, çok boyutlu ve itibarlı bir dış politikaya dayanacaktır.

Yeni Türkiye, güçlü, büyük ve öncü Türkiye olacaktır.

7

Sonuç

7

Sonuç

Sayın Başkan, Değerli milletvekilleri;

Eşsiz bir coğrafyada, köklü bir tarih ve medeniyet birikimine sahip, 21. yüzyıla iddialı hedeflerle girmiş büyük bir milletin vekilleri olarak ne kadar gurur duysak azdır.

Bu aziz millete hizmet etmek, Meclisimizin güvenini boşa çıkarmamak için gece gündüz çalışacağımızdan hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Ülkemiz 2023 yolunda, Yeni Türkiye kavramı ile ifade ettiğimiz ikinci atılım dönemine girmiştir.

Yine ezber bozacağız ve değişimden korkmadan ülkemizin ihtiyaç duyduğu reformları birer birer hayata geçireceğiz.

Geçmişte nasıl başardıysak, gelecekte de hedeflerimizi titizlikle takip edecek ve Allah'ın izniyle gerçekleştireceğiz. Daha özgür ve müreffeh, daha adil ve itibarlı Yeni Türkiye'yi hep birlikte inşa edeceğiz.

Hükümet programımıza samimi bir şekilde bağlı kalırken, genel perspektifimizi kaybetmeden, dünyanın ve ülkemizin gelişen gündemi içinde gerekli esnekliği de göstereceğiz.

Başta muhalefet partilerimiz olmak üzere, sivil toplum kuruluşları ve ilgili tüm tarafların görüş ve önerilerine, yapıcı eleştirilerine kulak verecek, çalışmalarımızı diyalog ve işbirliği içinde yürüteceğiz.

Başarı, hepimize ait olacak, tüm tarafların katkısıyla milletimizin başarısı haline gelecektir.

Her zaman olduğu gibi toplumumuzu oluşturan tüm kesimleri kucaklayan bir anlayış içinde çalışmalarını yürütecek olan Hükümetimiz, aziz milletimizden ve Yüce Meclis'ten bir kez daha güven ve destek beklemektedir.

Yeni Türkiye hedefine yorulmadan, bıkmadan, yılmadan ilerleyeceğiz. Milletimiz ile, hangi siyasi görüşten, hangi sosyal, dini, etnik kimlikten gelirse gelsin bütün vatandaşlarımız ile birlikte, omuz omuza Yeni Türkiye idealini gerçekleştireceğiz.

Yeni Türkiye, büyümüş, kalkınmış ve güçlü Türkiye'dir.

Yeni Türkiye, tüm farklılıkları ve renkleriyle, toplumun bütünü kucaklayacaktır.

Yeni Türkiye, toplumsal refah, büyük ekonomi, siyasi istikrar ve ileri demokrasi üzerinde yükselecektir.

Yeni Türkiye, her insanının vatandaşı olmakla gurur duyacağı bir dünya devleti olacaktır.

Yeni Türkiye, bilgisi, üretimi ve yönetimi ile lider bir Türkiye olacaktır.

Yeni Türkiye, eğitimden kültüre, enerjiden ulaşım, sağlıktan çevreye her alanda artık dünyaya yeni aşamalar, yeni standartlar getiren bir ülke olacaktır.

Yeni Türkiye, sanayiden spora, bilimden ihracata kadar dünya markası olan bir Türkiye olacaktır.

Yeni Türkiye, finansta, sağlıkta, eğitimde, kültürde dünyanın en önemli cazibe merkezlerinden biri olacaktır.

Yeni Türkiye; bütün farklılıkları ile birbirini seven, birbirine kenetlenmiş, kendine güvenen, özgür, sorumlu ve erdemli in-

sanlarıyla yeniden dünyanın medeniyet merkezi olan bir Türkiye olacaktır.

Yeni Türkiye, büyük ve öncü bir ülke olacaktır.

62. Hükümetin Yeni Türkiye yolunda ülkemize, milletimize ve demokrasimize hayırlı olmasını diliyoruz.

Allah yar ve yardımcımız olsun.

